

POROČILO O URESNIČEVANJU LETNEGA PROGRAMA DELA

naravnega rezervata Škocjanski zatok v letu 2012

pripravili: Bojana Lipej, Borut Mozetič,
Tadeja Oven, Nataša Šalaja in Bia Rakar

Ljubljana, februar 2013

KAZALO

I. PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA	4
II. UVOD	5
III. POROČILO O IZVEDENIH UKREPIH V LETU 2012	6
SLADKOVODNO MOČVIRJE NA BERTOŠKI BONIFIKI	6
CILJ 1: DO KONCA MARCA 2007 USTVARITI IN KASNEJE UPRAVLJATI 12 HA ODPRTIH SLADKOVODNIH POVRŠIN IN TRSTIČJA NA BERTOŠKI BONIFIKI, PRIMERNIH ZA GNEZDENJE ČAPLJICE IN DRUGIH VRST PTIC S PODOBNIMI EKOLOŠKIMI ZAHTEVAMI, KOT TUDI ZA VODNE PTICE NA SELITVI IN PREZIMOVANJU	6
CILJ 2: DO KONCA MARCA 2007 OBLIKOVATI IN KASNEJE UPRAVLJATI 13 HA VLAŽNIH IN MOČVIRNIH TRAVNIKOV, PRIMERNIH ZA GNEZDENJE POLOJNIKA, KOT SELITVENA POSTAJA TER KOT PREZIMOVALIŠČE ZA NACIONALNO POMEMBNE POPULACIJE VODNIH PTIC, KOT STA ŽVIŽGAVKA IN RACA ŽLICARICA	15
LAGUNA	21
CILJ 3: OBNOVITI POLNARAVNE FUNKCIJE IN POGOJE V BRAKIČNI LAGUNI Z ODSTRANITVIJO 200.000 M ³ SEDIMENTA IZ LAGUNE, OBLIKOVATI OSREDNJO POGLOBITEV IN SEKUNDARNE KANALE V LETU 2007, KI BODO OMOGOČALI PLIMOVANJE IN PRETOK VODE PO CELEM VODNEM TELESU Z NAMENOM VZPOSTAVITVE PONOVNE POVEZAVE Z MORSKIM EKOSISTEMOM TER POVEČANJA NACIONALNO POMEMBNIH POPULACIJ PREZIMUJOČIH PTIC, KOT SO LISKA, RACE IN DRUGE VRSTE, KI SE PREHRANJUJEJO S POTAPLJANJEM	21
CILJ 4: OBNOVITI, OBLIKOVATI IN POVEČATI HABITATE OB ROBU LAGUNE, IN SICER 25 HA SLANIH MULJASTIH TAL ZA RAZRAST HALOFITNE VEGETACIJE, 1,5 HA MORSKIH MOČVIRIJ Z OBMORSKIM LOČKOM IN 1 HA GNEZDITVENIH OTOČKOV BREZ VEGETACIJE DO KONCA APRILA 2007	23
CILJ 5: UPRAVLJATI ROBNE HABITATE Z NAMENOM POVEČANJA GNEZDEČE POPULACIJE BELOČELEGA DEŽEVNIKA (5-10 PAROV) IN ZAGOTOVITI USTREZNE POGOJE ZA GNEZDITEV MALE ČIGRE	24
JEZERCE	27
CILJ 6: UPRAVLJATI IN VZDRŽEVATI JEZERCE IN OBROBNO TRSTIČJE ZA GNEZDENJE 1-3 PAROV ČAPLJICE, 8-10 PAROV RAKARJEV, 6-10 PAROV SVILNIC TER DRUGIH MOČVIRSKIH PTIC	27
KAKOVOST IN KOLIČINA VODE	29
CILJ 7: IZBOLJŠATI IN VZDRŽEVATI POTREBNO KAKOVOST IN KOLIČINO VODE ZA VZPOSTAVITEV IN OHRANJANJE UGODNIH EKOLOŠKIH POGOJEV IN STATUSA HABITATOV NA OBMOČJU CELOTNEGA REZERVATA	29
OBISKOVALCI	33
CILJ 8: RAZVITI IN VZDRŽEVATI POZITIVNO PODOBO REZERVATA PRI GLAVNIH CILJNIH SKUPINAH (OBISKOVALCI, LOKALNO PREBIVALSTVO) IN PRI JAVNIH SLUŽBAH	33
CILJ 9: DO KONCA LETA 2009 ZGRADITI NAČRTOVANO PARKOVNO INFRASTRUKTURO (INFORMACIJSKI CENTER, CENTRALNA OPAZOVALNICA, OPAZOVALNI STOLP, UČNE POTI Z OPREMO, ITD.), KI BO LJUDEM OMOGOČALA KAKOVOSTNO DOŽIVLJANJE NARAVE IN JIM POSREDOVALA KLJUČNA SPOROČILA	42
CILJ 10: V LETU 2007 PRIPRAVITI VSEBINSKE PROGRAME ZA OBISKOVALCE REZERVATA IN JIH PO PRIPRAVI STALNO IZVAJATI	55
CILJ 11: VZPODBUJATI RAZISKAVE ŠTUDENTOV, DIJAKOV, DRUGIH IZOBRAŽEVALNIH SKUPIN IN RAZISKOVALNIH USTANOV V REZERVATU	60
TRŽENJE	62
CILJ 12: USTVARJATI PRIHODEK IZ VIROV, SKLADNIH Z GLAVNIMI NARAVOVARSTVENIMI CILJI REZERVATA	62
OSTALO	64
CILJ 13: IZVAJATI NARAVOVARSTVENI NADZOR ZA ZAGOTAVLJANJE VARSTVENEGA REŽIMA IN OSTALE UPRAVLJALSKE NALOGE V SKLADU Z ZAKONOM O NARAVNEM REZERVATU ŠKOCJANSKI ZATOK, UREDBO O KONCESIJI ZA UPRAVLJANJE NRŠZ, KONCESIJSKO POGODBO IN ZON	64
FINANČNO POROČILO	69
PRILOGE K LETNEMU POROČILU	73

Pojasnilo k opredelitvi ciljev: Cilji izhajajo iz Odloka o programu varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrt upravljanja), zato se glasijo na celotno obdobje izvajanja Načrta upravljanja. Upravljalvske strategije in ukrepi, ki so predmet tega programa, se bodo izvajali samo v letu 2012, vendar v širšem okviru doseganja srednjeročnih operativnih ciljev.

I. PREDSTAVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA IN UPRAVLJAVCA

OSEBNA IZKAZNICA NARAVNEGA REZERVATA ŠKOCJANSKI ZATOK

RAZGLASITVE:

naravni rezervat

(Zakon o naravnem rezervatu Škocjanski zatok; Uradni list RS, št. 20/1998)

ekološko pomembno območje – EPO

(Uredba o ekološko pomembnih območjih; Uradni list RS, št. 48/2004)

posebno varstveno območje – območje Natura 2000

(Uredba o posebnih varstvenih območjih; Uradni list RS, št. 49/2004)

naravna vrednota

(geomorfološka, hidrološka, botanična, zoološka in ekosistemska; Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot; Uradni list RS, št. 111/2004)

POVRŠINA NARAVNEGA REZERVATA:

122 hektarjev

UPRAVLJAVEC

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)

Začasni informacijski center NR Škocjanski zatok

Staničev trg 16, 6000 Koper

Tel.: 05/ 62 60 370

Fax.: 05/ 62 60 369

Gsm: 051/ 680 442

E-pošta: skocjanski@skocjanski-zatok.org

Spletna stran: www.skocjanski-zatok.org, www.ptice.si

DOPPS je nevladna naravovarstvena organizacija s statusom društva, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave ter varstva okolja. Je tudi slovenska krovna ornitološka organizacija, ki širom Slovenije združuje preko 1.000 članov. DOPPS je slovenski partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International. Poslanstvo društva je varovanje ptic in njihovih habitatov z naravovarstvenim delom, raziskovanjem, izobraževanjem, popularizacijo in sodelovanjem.

Kot koncesionar za upravljanje naravnega rezervata Škocjanski zatok, je DOPPS izvedel letni program dela naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2012 na podlagi določil:

- Zakona o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (v nadaljevanju: ZNRŠZ, Uradni list RS, št.20/98),
- Uredbe o koncesiji za upravljanje naravnega rezervata Škocjanski zatok (Uradni list RS, št.31/99), - Odločbe o izbiri koncesionarja št. 636-06/99-4 za Škocjanski zatok,
- koncesijske pogodbe, podpisane med Vlado RS in DOPPS št. 252100-50-85/00 in Aneksa št. 1 k tej pogodbi,
- Odredbe o pogojih obiskovanja in zadrževanja v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Uradni list RS, št. 58/01),
- Odloka o programu varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Uradni list RS, št.83/2007) in
- osnutka Uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok (v postopku sprejemanja), ki določa, da se zgoraj navedeni odlok o programu varstva in razvoja upošteva kot načrt upravljanja do uveljavitve načrta upravljanja na podlagi te uredbe, za kar je opredeljen rok enega leta po njenem sprejemu.

II. UVOD

Cilji in ukrepi v poglavju III. Poročilo o izvedenih ukrepih v letu 2012 so navedeni v enakem vrstnem redu, kot v Načrtu upravljanja NR Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 in potrjenemu letnemu programu dela naravnega rezervata, kar zagotavlja preglednost in primerljivost programov med leti in rezultatov celotnega obdobja izvajanja Načrta upravljanja, katerega veljavnost se zaradi zamud pri sprejemanju nadrejenega pravnega akta – Uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok – podaljšuje v leto 2012.

UPRAVLJAVSKE PRIORITETE V LETU 2012 S POROČILOM O NJIHOVEM DOSEGANJU

V letu 2012 smo si pri upravljanju naravnega rezervata Škocjanski zatok in uresničevanju drugih zakonsko določenih nalog in nalog, ki izhajajo iz koncesijske pogodbe, zastavili naslednje prioritete:

1. začetek gradnje parkovne infrastrukture v naravnem rezervatu

2012: Uresničevanje ukrepov, natančneje opredeljenih v okviru Cilja 9, z zagotovitvijo čim manjšega vpliva na varovane vrste in habitate v rezervatu, pa tudi v smeri zagotavljanja dostopnosti, varnosti in izvajanja programov za obiskovalce.

Doseganje prioritete: do začetka gradnje ali javnega naročila za izbor izvajalca tekom leta 2012 še ni prišlo, so pa stekle dodatne priprave na investicijo, in sicer naročilo sprememb projekta za izvedbo ter priprava naročila novelacije investicijskega programa; na ravni državnih sekretarjev MKO in MGRT je bil oktobra tudi dosežen izjemno pomemben dogovor, da MGRT sofinancira celotno neto vrednost investicije (glej poročilo - Cilj 9).

2. upravljanje habitatov, obnovljenih in vzpostavljenih v okviru obnove rezervata

2012: Uresničevanje ukrepov v okviru Ciljev 1-5 v smeri zagotavljanja ugodnega varstvenega statusa Natura 2000 vrst in habitatov ter ugodnega stanja naravne vrednote Škocjanski zatok, vključno z izvedbo za to potrebnih investicij in določanjem optimalne kombinacije izbranih ukrepov.

Doseganje prioritete: upravljalne ukrepe smo izvajali s skladu s programom in dosegli tudi zastavljene cilje in kazalnike, zaradi znižanja proračunskih sredstev pa smo bili iz programa dela prisiljeni izločiti izvedbo zapornic na jarku 9.

3. raziskave in stalni monitoring v rezervatu

2012: Kot kazalniki za spremljanje uspešnosti obnove in upravljanja rezervata (Cilj 1-7).

Doseganje prioritete: zaradi znižanja proračunskih sredstev smo obseg raziskav in monitoringa bistveno zmanjšali in zakasnili izvedbo predvidenih raziskav, nadaljevali pa smo z izvedbo rednih monitoringov in potekajočih raziskav (ptice, kakovost vode, habitatni tipi, hrošči), najbolj nujne bomo tudi v letih 2013-14 izvajali v okviru projekta Adriawet.

4. priprava Programa varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok (načrt upravljanja), predvidoma za obdobje 2013–2022, in njegov sprejem na Vladi RS v roku enega leta po sprejemu Uredbe o NRŠZ.

Doseganje prioritete: s pripravo novega načrta upravljanja še nismo pričeli, saj nova uredba tekom leta 2012 še ni bila sprejeta; analizirali smo rezultate, kazalnike in glavne težave pri izvajanju obstoječega načrta.

DOPOLNITVE PROGRAMA PO SPREJEMU REBALANSA PRORAČUNA 2012

Na podlagi predloga Rebalansa proračuna Republike Slovenije za leto 2012, ki ga je Vlada sprejela na seji 5. aprila 2012, so se predvidena sredstva za financiranje letnega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok na proračunski postavki 2143 z načrtovanih 265.000€ znižala na 189.590€ (25% znižanje sredstev na podlagi realizacije v letu 2011 oziroma kar 31% znižanje glede na prvotno sprejeti proračun RS za leto 2012). Zato upravljalcev in ministrstvo, ki izvaja investicijske nakupe, programa dela nista mogla izvesti v celoti oziroma kot izhaja iz Letnega programa dela, ki ga je Odbor potrdil dne 6.12.2011. Spremembe posameznih ukrepov iz tega naslova so v poročilu prikazane na enak način, kot ta opis (v zeleni barvi in okvirju).

III. POROČILO O IZVEDENIH UKREPIH V LETU 2012

Sladkovodno močvirje na Bertoški bonifiki

Cilj 1: Do konca marca 2007 ustvariti in kasneje upravljati 12 ha odprtih sladkovodnih površin in trstičja na Bertoški bonifiki, primernih za gnezdenje čapljice in drugih vrst ptic s podobnimi ekološkimi zahtevami, kot tudi za vodne ptice na selitvi in prezimovanju

Upravljalne strategije

1.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje območij s stalno vodo in sestoji trstičja na Bertoški bonifiki

Strategija je izvedena, ukrepov v 2012 nismo načrtovali.

1.2. Vgradnja zapornic in drugih vodno-gospodarskih objektov z možnostjo popolne občasne izsušitve območja (dopolnitev)

Ukrepi

- Vgradnja vseh drugih potrebnih cevi, zapornic, sifonov in drugih vodno-gospodarskih objektov

Konec leta 2007 smo na sladkovodnem delu rezervata na Bertoški bonifiki začeli z upravljanjem vodnega režima v skladu s Programom varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrt upravljanja). Na južnem delu sladkovodnega močvirja (območje vlažnih in močvirnih travnikov) in severnem delu (območje odprte vodne površine s trstičjem) je omogočeno neodvisno upravljanje vodostajev, saj so na končnih delih jarkov 3, 3.1, 3.2, 4, 4.1, 4.2, 5, 5.1 in 5.2 vgrajeni betonski jaški s tablastimi zapornicami.

V trenutnem stanju je oteženo upravljanje vodnega režima na območju severnega dela Bertoške bonifike. Obstoječa vodno-gospodarska ureditev sladkovodnega dela rezervata namreč ne omogoča neodvisnega upravljanja vodostajev na območju odprte vodne površine s trstičjem in na območju sladkovodnega močvirja na območju »trikotnika«. Ob nižanju nivoja vode na območju »trikotnika« se hkrati zniža tudi nivo vode na skoraj 10 hektarjev velikem območju odprte vodne površine s trstičjem, ki je z jarkom 9 in po odprtih betonskih propustih pod zastiralnimi nasipi 4, 5 in 6 neposredno povezano z glavnim odvodnim jarkom 1, ki poteka vzdolž zahodnega in dela severnega trase krožne učne poti. Zaradi opisane pomanjkljivosti je upravljanje z vodnimi režimi severnega dela Bertoške bonifike počasno in neekonomično (višji stroški črpališča...). Zato smo marca 2008 v betonske propuste na jarkih 10, 11, 12, 13, 14, 15 in 16, ki potekajo pod zastiralnimi nasipi 4, 5 in 6, vstavili plastične cevi premera 30 centimetrov s pravokotnimi nastavki, ki omogočajo nadgradnjo v sifone.

Cilj izvedbe enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 je dolgoročna vzpostavitev ločenega sistema upravljanja vodnega režima na površinah vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela bonifike, na površinah odprte vodne površine na severnem delu bonifike ter sladkovodnega močvirja na območju t.i. »trikotnika«. S tem bomo lahko zagotovili hitro odzivnost v primeru nepredvidljivih okoliščin (preprečevanje preplavljanja gnezdišč, pojavov botulizma) ter znižali stroške upravljanja vodno-gospodarske infrastrukture v rezervatu in izven njega. Projekt za izvedbo zaporničnega sistema na jarku 9 je po naročilu MOP v oktobru 2011 izdelalo koprsko podjetje GLG Projektiranje d.o.o.

Načrtovane postavitev enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 v letu 2012 zaradi znižanja sredstev za financiranje letnega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok na proračunski postavki 214310 MKO ni izvedlo.

Izvedba celotnega ukrepa se zamakne do zagotovitve sredstev za izvedbo enostavnega zaporničnega objekta na jarku 9. Ker gre za ukrep, ki sodi med najvišje prioritete, se ta sredstva zagotavlja prednostno, vendar zaradi še bolj omejenih sredstev za upravljanje rezervata v Proračunu RS za leto 2013 tega ukrepa v Programu dela NRŠZ za leto 2013 nismo uvrstili. Odbor NRŠZ je na 9. redni seji 19.12.2012 s sklepom podprl pobudo upravljavca za čimprejšnjo zagotovitev sredstev za izvedbo enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 v Proračunu RS.

1.3. Oblikovanje vsaj 4 ha trstičja

Strategija je izvedena, ukrepov v 2012 nismo načrtovali.

1.4. Upravljanje trstičja - ohranjanje primerne strukture

Ukrepi

- Nadzor in upravljanje sestojev trstičja in rasti vrbovja

Na območju trstičja v letu 2012 vrbovja po planu nismo sadili. V začetku marca smo po izkušnjah iz prejšnjih let določene predele s trstičjem na severnemu delu Bertoške bonifike zaščitili s prenosnim električnim pastirjem in pašo usmerili na predele pred opazovalnicama 3a in 4. Konec aprila smo prenosnega pastirja odstranili in odprli prehod tudi na območje vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela Bertoške bonifike ter pašnim živalim omogočili pašo pa celotnem območju sladkovodnega dela rezervata.

V prvi polovici avgusta smo opravili pregled stanja razraščanja trstičje po celotnem sladkovodnem delu naravnega rezervata in pripravili načrt košnje in mulčanja. Košnjo in mulčanje smo opravili v drugi polovici avgusta (območje z globoko vodo in trstičjem) in v začetku septembra (območje vlažnih in močvirnih travnikov), torej v času poletne osušitve območja Bertoške bonifike. Po zelo sušni pomladi in poletju je ob jesenskem deževju trstičje še enkrat močno odgnalo, zaradi česar smo prvič v zadnjih letih z določenih delov sladkovodnega močvirja na Bertoški bonifiki, predvsem iz območij pred opazovalnicami, dvakrat odstranjevali vegetacijo. Dela smo opravili v drugi polovici oktobra in v začetku novembra.

Na celotni površini sladkovodnega dela rezervata smo v novembru in decembru obrezali tudi v prejšnjih letih zasajeno vrbovje.

- Vzdrževanje določenega vodnega režima na območju trstičja

Od oktobra do začetka aprila smo na območjih večjih sestojev trstičja vzdrževali maksimalno globino vode (jesensko-zimsko vodostaj). V tem obdobju smo skušali zagotoviti čim bolj stabilen vodostaj brez večjih nihanj (po možnosti manj kot ± 10 cm) in po potrebi nivo vzdrževali z dotokom sladke vode iz Rižane. V začetku aprila smo maksimalni projektirani vodostaj znižali za 20 do 30 centimetrov ter zagotavljali stabilen vodostaj v gnezditvenem obdobju.

Konec julija oziroma v začetku avgusta smo začeli gladino vode postopno zniževati, tako da smo do srede avgusta dosegli želeni poletni nivo. Nato smo od sredine avgusta do sredine septembra na območju trstičja vzdrževali minimalno globino vode, ponekod pa smo trstičje tudi popolnoma izsušili za potrebe košnje

oziroma mulčanja. Na območju sladkovodnega trstičja v »trikotniku« smo od oktobra do začetka septembra vzdrževali maksimalni nivo vode. V avgustu smo nivo vode na obravnavanem območju za kratek čas znižali na minimum ter tudi v letu 2012 popolnoma izsušili obravnavano območje in ga v oktobru ponovno napolnili na maksimalni nivo s svežo sladko vodo.

Konec oktobra (oziroma takoj po opravljenih upravljaljskih posegih: košnja, mulčanje) smo gladino vode začeli postopno dvigovati, tako da smo v začetku novembra ponovno dosegli željen jesensko-zimsko nivo.

1.5. Upravljanje območij s stalno vodo in z otoki

Ukrepi

- Čiščenje dovodnih jarkov

Podrobnejši pregled jarkov na območju Bertoške bonifike smo opravili v sredini junija. Pri pregledu smo ugotovili, da zaraščenost globjih jarkov ni prekomerna in vegetacija bistveno ne vpliva na pretoke in kroženje vode na sladkovodnem delu naravnega rezervata. Kljub temu smo z dna globjih jarkov vegetacijo odstranili ročno z uporabo kose in nahrbtnne kosilnice. Ostala dela pri čiščenju jarkov (košnja robov in brežin) na območju sladkovodnega dela rezervata pa smo v času poletne osušitve območja izvedli z uporabo lastnega traktorja. Dela smo opravili v okviru preventivnega vzdrževanja oziroma redne nege jarkov in kanalov v skladu z POV.

Po opravljenem mulčanju smo pregledali tudi stanje prehodov za pašno živino in najeli storitev manjšega bagra za popravila in tekoče vzdrževanje dna jarkov v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV), Inženiring za vode, 2007. Hkrati smo s pomočjo najetega manjšega bagra očistili in poglobili tudi mlake ob krožni učni poti ter z brežin jarkov odstranili vse grme tujerodne amorfe. V sklopu teh aktivnosti so bila opravljena naslednja redna vzdrževalna dela:

- čiščenje končnih delov jarkov in vzdrževanje nivelete jarkov 3, 3.1, 4, 4.1, 4.2, 5, 5.1 in 5.2 ter odvoz izkopanih usedlin,
- čiščenje cevni prepustov na jarkih 3, 3.1, 4, 4.1, 4.2, 5, 5.1 in 5.2 in sifona na jarku 6.1,
- razplaniranje izkopanih usedlin na deponiji,
- odvoz rastlinskega materiala na deponijo,
- sanacija in ureditev prehoda za pašno živino z betonskim cevni prepustom na jarku 3 in jarku 5.1,
- sanacija in ureditev prehodov za traktor na jarkih 4.1, 5, 5.1, prehoda pod zastiralnim nasipom 3 ter prehoda na območje trstišča na predelu z globjo vodo ob jarkih 12 in 13.

Program rednih vzdrževalnih del smo izdelali na podlagi terenskega ogleda, ki smo ga opravili na začetku avgusta. Obseg načrtovanih aktivnosti smo zaradi znižanja finančnih sredstev za najem zunanjih izvajalcev, skrčili le na nujno potrebne ukrepe.

Na glavnem dovodnem jarku smo spremljali stanje vodnih grabelj in jih redno čistili. Redno smo čistili tudi vodne nanose na prelivnem objektu na Ari in s tem omogočali stalen dotok sladke vode v akvatorij brakičnega dela rezervata.

V letu 2012 smo načrtovali tudi čiščenje končnih delov jarkov 10–16 ter izvedbo jarka, ki naj bi povezal območje z globjo vodo pred zastiralnimi nasipi 5, 6 in 7 z jarkom 9. Aktivnosti nismo izvedli zaradi opustitve izvedbe enostavnega zaporničnega sistema na jarku 9 (glej točko 1.2. Vgradnja vseh drugih potrebnih cevi, zapornic, sifonov in drugih vodno-gospodarskih objektov).

Obseg načrtovanih aktivnosti upravljanja vegetacije v jarkih se je skrčil le na nujno potrebne ukrepe, načrtovana sredstva za najem mehanizacije smo znižali na 3.205 eur.

- Redno vzdrževanje zapornic in spremljevalnih struktur

V okviru naravovarstvene nadzora smo redno pregledovali vse zapornice, sifonske pipe, jarke in nasipe ter nadzorovali njihovo delovanje. Manjše napake smo tudi redno odpravljali.

V avgustu 2012 smo poleg rednega vzdrževanja zapornic in spremljevalnih struktur izvedli tudi popravilo zaporničnega sistema na jarku 9. Zaradi nestrokovne vgradnje zapornice na betonski jašek je prišlo do prerjavenja nosilnih vijakov, zaradi česar zapornica ni več popolnoma tesnila. Enako napako smo opazili tudi na zapornicah v betonskih jaških na končnih delih jarkov 4, 4.1, 4.2, 5, 5.1 in 5.2. Tudi tukaj smo zamenjali nosilne vijake in tesnila ter ponovno vzpostavili tesnjenje zapornic. Drugih večjih napak na vodnogospodarski infrastrukturi ni bilo.

Pri vseh prepustih z zapornicami je obratovanje ročno, brez avtomatike. Pri preventivnem vzdrževanju zaporničnih objektov (prag na Ari, prepusti z zapornicami) smo v letu 2012 izvedli naslednje aktivnosti:

- pregledali, da v območju objektov ni nanesenega materiala (npr. vejevje) – vsaj enkrat mesečno
- dvignili oz. spustili zapornico – vsaj enkrat mesečno
- namazali vodila, zamenjali mazivo – enkrat letno
- izvajali vzdrževanje po navodilih proizvajalca.

Dela opravljamo v okviru naravovarstvenega nadzora in v skladu s POV.

Tudi v letu 2012 smo vodili Dnevnik obratovanja in vzdrževanja, v katerega poleg rednega upravljanja v skladu s Programom varstva in razvoja naravnega rezervata Škocjanski zatok za obdobje 2007–2011 (Načrtom upravljanja) vpisujemo tudi vzdrževalna dela v skladu s POV.

- Upravljanje vodno-gospodarskih objektov za zagotavljanje določenega vodnega režima

Glej točko 1.4. Upravljanje s trstičjem - ohranjanje primerne strukture: Vzdrževanje določenega vodnega režima na območju trstičja.

- Nadzor zaraščanja niza otočkov na območju plitve vode in čiščenje vegetacije po potrebi

Zaraščanje niza otočkov na območju plitve vode severnega dela Bertoške bonifike smo od začetka januarja do konca aprila nadzorovali z usmerjeno pašo, v maju pa smo odprli tudi prehod na vlažne in močvirne travnike južnega dela Bertoške bonifike ter s tem pašnim živalim omogočili pašo pa celotnem območju sladkovodnega dela rezervata. V sredini avgusta smo vse površine na območju plitve vode pokosili in zmulčali, saj samo z pašo ni mogoče v celoti nadzirati zaraščanja teh predelov. V tem času smo čredo pašnih živali preselili na območje vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela Bertoške bonifike. Po zaključeni košnji smo čredo pašnih živali ponovno preselili na območje globlje vode in trstičja na severnem delu Bertoške bonifike.

- Košnja in mulčanje zaraščajočih se predelov

Na podlagi upravljaljskih izkušenj iz preteklih let smo tudi v letu 2012 zaraščajoče se predele prvič pokosili in zmulčali v sredini avgusta. Kljub temu, da smo prekomerno zaraščanje območja upravljali tudi s pašo, je zaradi izjemno velike količine padavin v septembru vegetacija na sladkovodnem delu naravnega rezervata ponovno bujno odgnala. Da bi preprečili prekomerno zaraščanje, smo v drugi polovici oktobra in v začetku novembra nekatere površine sladkovodnega dela rezervata ponovno pokosili (glej točko 1.4. Upravljanje s trstičjem - ohranjanje primerne strukture: Nadzor in upravljanje sestojev trstičje in rasti vrbovja).

- Monitoring Are na območju izven rezervata

V okviru naravovarstvene službe smo v marcu, juniju, septembru in decembru pregledali strugo Are, gorvodno do zaporničnega sistema pri Turku. Večjih posebnosti nismo opazili. V okviru naravovarstvenega nadzora smo ob vsakem znižanju gladine vode v Ari obvestili rečnega nadzornika, ki je v primeru zadostnega vodostaja v Rižani povečal dotok sladke vode v Aro preko zaporničnega sistema pri Turku.

1.6. Upravljanje morskega močvirja na območju trikotnika

Ukrepi

- Pridobitev pristojnosti za upravljanje območja trikotnika

Glej točko 13.4. – Učinkovito upravljanje rezervata.

- Monitoring morskega močvirja z obmorskim ločjem

V letu 2012 nismo načrtovali posebnih aktivnosti z upravljanjem obravnavanega območja, saj dosedanja opažanja podpirajo dosedanjo strategijo ohranjanja območja brez ukrepov. Nadaljnje ukrepe bomo določili v naslednjem načrtu upravljanja.

1.7. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Ukrepi

- Monitoring ptic na celotnem območju naravnega rezervata

Monitoring ptic je v Škocjanskem zatoku potekal po metodologiji, ki jo uporabljamo od leta 2008 in ga v takšnem obsegu izvajamo v celotnem rezervatu, tako da spodaj navedeni opis velja tudi za ukrepe monitoringa ptic v okviru ostalih strategij. Tako pridobljene podatke smo sproti vnašali in obdelovali v bazi, ki jo vodimo s pomočjo programske opreme Wildlife Recorder in D-map, ki omogočata uporabniku prijazno hranjenje in obdelavo podatkov monitoringa.

Monitoring ptic je v letu 2012 sestavljen iz naslednjih sklopov:

- 1) Tedenski popis (zbirni obrazec, sestavljen iz tedenskega in dnevnih obrazcev za obdobje enega tedna – heptade):
 - a) Totalni popis, ki se izvaja enkrat tedensko po vseh popisnih površinah (tedenski obrazec):
 - Laguna: A in B; območje A zavzema predel izlivnega dela stare struge Badaševice in laguno do linije »Rtiček« – stik Jezerce/Laguna; območje B zavzema ostali del lagune vključno z morskim kanalom in izlivnim delom Are;
 - Jezerce: območje vodne površine Jezerca in kopnega dela rezervata do izlivnega dela Are;
 - Bonifika: C, D, E in F; območje C in D zavzema vlažne močvirne travnike južnega dela bonifike (opazovalnici 1 in 2); območje E zavzema predel sladkovodnega močvirja z globjo vodo na severnem delu bonifike (opazovalnici 3a in 4); območje F zavzema predel sladkovodnega močvirja s trstičjem v »trikotniku« (opazovalnica 3b);
 - Ara: območje struge Are z obrežjem znotraj meje rezervata vključno s pasom grmovne in drevesne vegetacije ter trstičja na levem bregu izlivnega dela Are.
 - b) Dnevni popisi – naključno dnevno zbiranje podatkov (dnevni obrazec) na zgoraj opisanih popisnih površinah med opravljanjem naravovarstvenega nadzora.

2) Gnezditev:

Kartirni popisi (za vsak popis se podatke vnaša v svoj zemljevid – orto foto posnetek):

- Laguna: podobmočji A in B (čigre, beločeli in mali deževnik, galebi, polojniki) – začetek in konec maja, sredina junija, sredina julija (4x v sezoni);
- Jezerce: sredina maja, sredina junija (2x v sezoni) – pregled s kanujem + 2x transekt (za pevke) po Parancani do izlivnega dela Are;
- Ara: 4x v sezoni;
- Bonifika: podobmočja C, D, E in F 4x v sezoni; priložnostno zbrani podatki v okviru dnevnih in tedenskih popisov).

3) Posebni popisi:

- mali ponirek (1x letno popis s kanujem na območju Bonifike);
- zelenonoga tukalica (1x letno popis s kanujem na območju Bonifike);

4) Drugi popisi:

- svilnica, brškinka in čopasti škrjanec – dodatni kartirni popisi.

- Vzpostavitev obročkarske postaje za spremljanje ptic na selitvah in vzpostavitev metodologije spremljanja, ki bo poenotena z ostalimi severno-jadranskimi mokrišči zaradi primerljivosti podatkov (velja za celotno območje rezervata)

V letu 2008 smo v Škocjanskem zatoku vzpostavili obročkarsko postajo, kjer vsaj enkrat mesečno spremljamo populacije ptic na selitvah. Metodologijo spremljanja selečih se ptic smo v 2009 poenotili tudi z drugimi upravljavci mokrišč na območju severnega Jadrana, predvsem z Biološko postajo Isola della Cona, kjer ptice na selitvah že vrsto let spremljajo tudi z obročkanjem. Na ta način so podatki, ki jih bomo pridobili s to dejavnostjo od leta 2009 dalje, nacionalno in mednarodno primerljivi in bodo dobra osnova za nadaljnje znanstveno-raziskovalno ornitološko delo.

V sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem Slovenije in Krajinskim parkom Sečoveljske soline smo v letu 2011 za potrebe raziskav gnezditve navadne čigre (*Sterna hirundo*) in polojnika (*Himantopus himantopus*) na območju naravnega rezervata Škocjanski zatok začeli z označevanjem obeh vrst s posebej zanje izdelanimi barvnimi obročki s kodo. Za obe vrsti smo uporabili barvne obročke s kodami, ki so bili s strani koordinatorja – organizacije International Wader Study Group (IWSG Colour-Marking Register) dodeljeni KPSS in NRŠZ. V letu 2012 smo nameravali pridobljeno obročkovo shemo označevanja z barvnimi obročki razširiti še na beločelega in malega deževnika. Sheme nismo razširili, ker bi nam v primeru potrebe po barvnih obročkih za ti dve vrsti obročke odstopil KPSS.

V letu 2012 nam je uspelo z barvnimi obročki označiti le navadne čigre. Rezultati označevanja navadnih čiger z barvnimi obročki so bili tudi letos izjemni. Od 50-ih mladičev navadne čigre, ki smo jih z barvnimi obročki s kodo označili 23. in 28. maja 2012, sta bila dva osebka v juliju opazovana v zalivu pri Sv. Katarini, ki je slabe tri kilometre oddaljen od NRŠZ. V avgustu in septembru pa sta bila dva osebka opazovana v solinah La Tapa, ki so del naravnega parka Bahía de Cádiz na jugu Španije in so od NRŠZ oddaljene kar 2000 kilometrov.

Število vrst in populacij ptic, ki sta najpomembnejša kazalnika uspešnosti obnove in upravljanja območja, je še kar v porastu. Tako se je število opaženih vrst ptic po letu 2001 povzpelo že na 241 vrst. V letu 2012 so bile na območju rezervata opazovane tri nove vrste ptic, in sicer:

- ameriški krehelj vrste *Anas carolinensis*
- ploskokljunec (*Limicola falcinellus*)
- mala uharica (*Asio otus*)

Zabeležili smo tudi novo, 41. gnezdečo vrsto: malo čigro (*Sterna albifrons*).

Velik uspeh pri vzpostavljanju primernih ekoloških pogojev in s tem življenjskih okolij za številne ogrožene živalske in rastlinske vrste lahko nazorno prikažemo s pticami kot indikatorsko skupino. V zadnjem desetletju, ko je bilo območje zavarovano, s tem pa preprečena nadaljnja degradacija ter v letih 2006-07 uresničeno habitatno, vodnogospodarsko in krajinsko urejanje rezervata, se je število opaženih vrst ptic stalno povečevalo in se od leta 2001 do 2012 povečalo za 82,5%.

Preglednica 1: Povečevanje števila opaženih vrst ptic v naravnem rezervatu Škocjanski zatok med 2001-12

Leto	Št.novih vrst	Skupno št. vrst
2001-02		132
2003	13	145
2004	18	163
2005	18	181
2006	11	192
2007	18	210
2008	7	217
2009	9	226
2010	6	232
2011	6	238
2012	3	241

- Nadgradnja metodologij, protokolov in začetek priprave spletnega portala za predstavitev rezultatov (projekt Adriawet 2000)

V 2012 smo v okviru projekta Adriawet 2000 skupaj s projektnimi partnerji – upravljavci mokrišč v Italiji (Mosaico, Veneto Agricoltura) – pristopili k nadgradnji metodologij in obsega spremljanja ptic in drugih vrst. V prvem letu projekta smo pripravili skupni protokol za spremljanje stanja in varstvo biotske raznovrstnosti, ki vključuje opise projektnih območij, metode in orodja za spremljanje stanja ugotovljenih naravnih virov ter določitev ciljnih vrst za posamezna projektna območja. Na podlagi skupnih izbranih kriterijev za določitev ciljnih vrst smo za NRŠZ izbrali naslednje ciljne vrste:

Ptice:

- čapljica (*Ixobrychus minutus*)
- beločela gos (*Anser albifrons*)
- polojnik (*Himantopus himantopus*)
- mokož (*Rallus aquaticus*)
- navadna čigra (*Sterna hirundo*)

Plazilci:

- močvirska sklednica (*Emys orbicularis*)
- belouška (*Natrix natrix*)
- kobranka (*Natrix tessellata*)

Dvoživke

- veliki pupek (*Triturus carnifex*)

Rod Pelophylax spp. – skupina zelenih žab (Fitzinger, 1883):

- debeloglavka (*Pelophylax ridibundus*)
- zelena žaba (*Pelophylax klepton esculentus*)
- pisana žaba (*Pelophylax lessonae*)

Kačji pastirji:

- povodni škrlatec (*Coenagrion scitulum*)
- rdeči voščenc (Ceriagrion tenellum)
- sredozemski kamenjak (*Sympetrum meridionale*)

Pri izboru ciljnih vrst smo vključiti tipične predstavnike različnih živalskih skupin za posamezne ekološke cone naravnega rezervata Škocjanski zatok. V prvi vrsti smo upoštevali razvojne cilje rezervata, odprtega za javnost, ki so namenjeni predvsem: ohranjanju ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, ohranjanju in večanju biotske pestrosti, aktivnemu oddihu in izobraževanju prebivalstva, izobraževanju in osveščanju šolskih otrok in dijakov ter znanstveno raziskovalnemu delu. Ker je naravni rezervat Škocjanski zatok v urbanem okolju, smo izhajali tudi iz turistično-ekonomskega vidika in vzgojno-izobraževalnih potencialov območja (beločela gos, polojnik, zelena žaba). Pri določitvi ciljnih vrst smo se osredotočili tudi na ohranjanje ugodnega varstvenega statusa varstveno pomembnih habitatov in vrst v skladu z evropskimi direktivami (čapljica, navadna čigra, kobranka, močvirska sklednica, veliki pupek) ter pripravi splošnih smernic, oziroma izhodišč za vzdrževanje obstoječih habitatov in ureditev novih vodnih življenjskih okolij s stališča favne kačjih pastirjev.

V okviru aktivnosti priprave skupnega protokola spremljanja stanja smo pripravili tudi metodo popisa v gnezditvenem obdobju ter v času selitve in prezimovanja za mokoža ter metodo popisa v gnezditvenem obdobju za čapljico. Z izvajanjem popisov v skladu s skupnim protokolom spremljanja stanja bomo začeli v drugi polovici leta 2013.

Skupaj s partnerji smo pričeli tudi z izdelavo internetnega portala za predstavitev podatkov. Udeležili smo se delavnic in strokovnih srečanj s partnerji, ki so potekale v naravnem rezervatu Vallevecchia, naravnem rezervatu Bosco Nordio ter Deželnem naravnem parku na izlivu reke Soče. Četrto srečanje znanstvenega odbora za pripravo skupnega protokola smo v okviru projektnih obveznosti organizirali v Krajinskem parku Sečoveljske soline.

Tako nadgrajene metodologije in protokole spremljanja ptic in drugih skupin bomo uporabili tudi pri pripravi načrta upravljanja rezervata za naslednje srednjeročno obdobje.

1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin

Ukrepi

- Sistematične raziskave različnih skupin in redno spremljanje stanja najpomembnejših skupin

V skladu z letnim programom dela za leto 2012 smo poleg rednega monitoringa ptic nadaljevali tudi z izvajanjem raziskav in monitoringa ostalih skupin, predvsem tistih, ki so neposredno pomembne za ptice oziroma imajo velik varstveni ali bioindikatorski pomen. V letu 2012 so bile izvedene naslednje raziskave, in sicer:

- inventarizacija dvoživk in priprava predloga metodologije spremljanje stanja (poročilo december 2012),
- inventarizacija plazilcev in priprava predloga metodologije spremljanja stanja (poročilo december 2012).
- Inventarizacija in monitoring hroščev (Coleoptera) v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (poročilo februar 2013).

Poleg načrtovanih raziskav pa so naši prostovoljci v sodelovanju s Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev (SDPVN) 13.7.2012 opravili popis netopirjev v naravnem rezervatu Škocjanski zatok. Vrste so določali s pomočjo ultrazvočnega detektorja. Popis je razkril, da so v zatoku prisotne vsaj 4 vrste netopirjev (3 so bile določene do vrste natančno, 1 pa le do rodu):

- mali netopir (*Pipistrellus pipistrellus*)
- mračnik (*Nyctalus sp.*)
- obvodni netopir (*Myotis daubentonii*)
- Savijev netopir (*Hypsugo savii*)

Z izvedbo raziskav in monitoringa dosegamo pričakovane rezultate, in sicer:

- vpogled v trenutno stanje favne,
- primerjava s stanjem pred obnovo rezervata (za skupine, za katere obstajajo podatki),
- pridobimo predloge vzdrževanja in eventualne optimizacije habitatov z vidika ciljnih skupin,
- pridobimo podlage za načrtovanje monitoringa ciljnih skupin ali izbranih vrst v naslednjih letih.

Inventarizacijo so opravili na podlagi referenc izbrani strokovnjaki, metodologija spremljanja stanja (monitoringa) v prihodnje pa bo upravljavcu omogočala čimbolj samostojno spremljanje favne v prihodnje. Raziskave in redno spremljanje najpomembnejših skupin bomo vzpodbujali tudi v bodoče, s ciljem pridobitve čimbolj celovitega pregleda favne na območju rezervata in predstave o njeni dejanski biotski pestrosti in varstvenem pomenu (glej Cilj 11).

Zaradi znižanja sredstev se izvedba inventarizacije kobilic v letu 2012 ni izvedla, tudi predstavitev v leto 2013 ni možna, saj raziskave nismo mogli vključiti v skupni protokol monitoringa v okviru projekta Adriawet.

1.9. Pregled stanja habitatnih tipov

- Popis vseh habitatnih tipov

V letu 2012 smo ponovili popis habitatnih tipov, ki bo pokazal uspešnost širjenja ustvarjenih habitatnih tipov na podlagi primerjave z rezultati prejšnjih popisov. Pregled stanja habitatnih tipov sladkovodnega dela naravnega rezervata smo izvedli v juliju in avgustu 2012. Pregled stanja habitatnih tipov sta opravila botanika dr. Mitja Kaligarič in Josip Otopal. V letu 2012 smo digitalizirali vsa do sedaj opravljena kartiranja habitatnih tipov sladkovodnega dela naravnega rezervata.

Cilj 2: Do konca marca 2007 oblikovati in kasneje upravljati 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov, primernih za gnezdenje polojnika, kot selitvena postaja ter kot prezimovališče za nacionalno pomembne populacije vodnih ptic, kot sta žvižgavka in raca žlicarica

Upravljaljske strategije

2.1. Dokončanje izvedbe gradbenih in vzdrževalnih del za oblikovanje 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov na območju opuščenih kmetijskih zemljišč južne bonifike

Strategija je izvedena, ukrepov v 2012 nismo načrtovali in izvajali.

2.2. Upravljanje 13 ha vlažnih in močvirnih travnikov na območju opuščenih kmetijskih zemljišč južne bonifike

Ukrepi

- Ugotoviti najprimernejše metode za preobrazbo sedanjih ruderalnih površin v vlažne in močvirne travnike

V decembru 2010 smo v sladkovodnem delu naravnega rezervata določili testne površine vlažnih in močvirnih travnikov, na katere smo posadili travne ruše več različnih rastlinskih vrst, ki so značilne za mokrotne travnike. Izvedbo ukrepov, ki so potrebni za preobrazbo ruderalnih površin v vlažne in močvirne travnike, vodi botanik Josip Otopal v sodelovanju z dr. Mitjem Kaligaričem.

Testne površine smo določili glede na način upravljanja, in sicer:

- pozna košnja brez paše,
- kombinirano upravljanje s pašo in košnjo in
- pašni travniki brez košnje.

V letih 2010-12 smo na testne površine kot graditeljico sestoj večinoma posadili trstikasto stožko (okoli 100 starejših travnih ruš in semena) ter travne ruše travniške izjevke, navadnega čistca in barvilne mačine. Mokrotne travnike južnega dela Bertoške bonifike ter testne površine na območju sladkovodnega močvirja v »trikotniku« smo v septembru pokosili in odstranili pokošeno biomaso. Vsakoletna odstranitev biomase je nujna, saj le tako zmanjšamo vsebnost hranil, kar je glavni pogoj za vzpostavitev oligotrofnega mokrotnega travnika (v preteklosti so bila to intenzivna kmetijska zemljišča). Na pokošene površine smo vnesli že nabrana semena več vrst šašev, značilnih za ta tip travišč.

- Razdelitev območja na površine z različnim načinom košnje oziroma paše

V letu 2011 smo zaključili s testiranjem različnih upravljaljskih posegov, skladnih z varstvenimi cilji rezervata. V letu 2012 smo režim košnje, mulčanja in paše spreminjali glede na razvoj zelene vegetacije ter ukrepe prilagajali dejanskemu stanju na terenu. Natančen režim košnje, mulčanja in paše na različnih površinah in režim kolobarjenja teh dejavnosti bomo določili v novem načrtu upravljanja, predvidoma do konca leta 2013 in s tem začrtali način upravljanja močvirnih in vlažnih travnikov za naslednje srednjeročno obdobje.

Na območju trstičja v letošnjem letu vrbovja po planu nismo sadili. V začetku marca smo po izkušnjah iz prejšnjih let določene predele s trstičjem na severnemu delu Bertoške bonifike zaščitili s prenosnim pastirjem in pašo usmerili na predele pred opazovalnicama 3a in 4. Konec aprila smo prenosnega pastirja

odstranili in odprli prehod na območje vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela Bertoške bonifike ter pašnim živalim omogočili pašo pa celotnem območju sladkovodnega dela rezervata.

- Košnja/ mulčanje travnikov

Na podlagi upravljaljskih izkušenj iz preteklih let smo z mulčanjem in košnjo območja vlažnih in močvirnih travnikov južnega dela bonifike začeli v sredini avgusta. Mulčanje smo izvajali le na s traktorjem težko dostopnih predelih, ki jih s strižno kosilnico ni mogoče pokositi. S pokošenih predelov smo konec avgusta z baliranjem odstranili pretežni večji del biomase, ki smo jo uporabili za steljo in krmljenje pašnih živali v zimskem času. Določene predele smo zaradi bujnega zaraščanja ponovno zmulčali v novembru (glej točko 1.4. Upravljanje s trstičjem - ohranjanje primerne strukture: Nadzor in upravljanje sestojev trstičje in rasti vrbovja).

- Vzpostavitev in vzdrževanje pašnega sistema

Pašni sistem v rezervatu vzpostavljamo na podlagi zastavljenega optimalnega režima košnje in paše ter obtežbe različnih površin v naravnem rezervatu s pašo (gvž/ha), kot tudi z nadzorom nad obremenitvijo posameznih kmetijskih površin. Pri načrtovanju velikosti osnovne črede na razpoložljivih kmetijskih površinah – pašnikih v rezervatu – upoštevamo tudi omejitve, ki izhajajo iz nacionalne in evropske zakonodaje s področje navzkrižne skladnosti in GAEC. Prav tako v okviru uvajanja kmetijskih praks v naravnem rezervatu upoštevamo kmetijsko – okoljske in upravljaljske pogoje v okviru Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2007–2013 ter izhajajoče Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 v letih 2007-2013.

Na podlagi standardov, ki izhajajo iz prej omenjenih določil, je predvidena obremenitev z živino na območju NRŠZ do največ 1,5 GVŽ/ha kmetijskih zemljišč (pašnikov). V tem trenutku le-ta obsegajo 5,83 ha trajnega travinja na južnem delu bonifike, na katerih smo v 2009 tudi uradno spremenili namembnost dejanske rabe iz kategorije 4220 – ostalo zamočvirjeno zemljišče v kategorijo 1300 – trajno travinje. Skladno s spremembo dejanske rabe so bile usklajene tudi evidence registracije pašne živine v rezervatu v ustreznih registrih kmetijskega ministrstva. Na teh kmetijskih zemljiščih bomo torej ob upoštevanju kmetijsko - okoljskih standardov (predvsem tistih, vezanih na obremenjevanje voda z nitrati) lahko izvajali ekstenzivno in naravi prijazno) pašo s stanjem živali od 2,92 do največ 8,75 GVŽ (trenutno je v rezervatu 3,6 GVŽ oz. 0,62 GVŽ/ha). Ob tem gre omeniti, da je dejanska obremenitev celotnega območja bonifike dejansko nižja, saj se za namene paše uporabljajo tudi dodatna nekoliko zamočvirjena zemljišča, ki jih na ta način upravljamo in sezonsko omogočajo izrabo za namene paše (skupno ca. 13-15 ha). Delež omenjenih zemljišč, ki so se v zadnjih letih izkazala za kmetijsko uporabna, bo skladno z uradnim postopkom sčasoma tudi prekvalificiranih v trajno travinje, kot je bilo to že storjeno v letu 2009.

Čredo v Škocjanskem zatoku so konec leta 2012 sestavljali:

- kamarška kobilica Rižana (1 GVŽ)
- istrsko govedo: vola Primo in Gardelin, krava Bruna in telica Viola (2,75 GVŽ).

Obstoječa čreda je predstavlja obremenitev 0,64 GVŽ/ha trajnih travnikov v rezervatu, do konca leta 2013 pa bi zaradi rasti živali brez uvedbe novih živali in povečanja površin le-ta porasla na 0,79 GVŽ/ha (s skupnim GVŽ 4,6), preračunano samo na površino trajnega travinja v NRŠZ, ne pa na celotnem kmetijskem gospodarstvu.

Po naših ocenah je optimalna velikost črede glede na površino habitatov, kjer vegetacijo vzdržujemo s pašo, sledeča:

- kamarških konj (4-5 GVŽ) ter
- 3 istrska goveda (vol in 2 kravi) z dodatno 2 telicama v obdobju vegetacije (3-4 GVŽ).

V ta namen bo seveda potrebno povečati tudi površino trajnih travišč v rezervatu in tam oblikovati GERK-e. Povečanje deleža trajnih travišč in oblikovanja GERK-ov načrtujemo v letu 2013, saj se bo čreda pašnih živali v naslednjem letu povečala še za 2 kamarška konja.

Matično čredo pašnih živali, ki nam pomagajo pri upravljanju sladkovodnega dela rezervata, želimo do konca leta 2013 povečati do optimalne velikosti črede. V ta namen smo v letu 2011 pri rejcih podolskega goveda iz Italije nabavili 18 doz semena treh plemenskih bikov podolskega goveda. V oktobru 2011 so veterinarji z Veterinarske postaje v Kopru izvedli tudi prvo osemenitev telice Brune. Prva umetna oploditev ni bila uspešna, zato smo po pregonitvi konec oktobra izvedli naslednjo osemenitev. V avgustu 2012 smo dočakali prvo telitev v naravnem rezervatu, skotila se je telica Viola, ki lepo napreduje in je, kakor tudi ostale pašne živali v rezervatu, v zelo dobri fizični kondiciji. V aprilu 2013 načrtujemo ponovno osemenitev krave Brune.

Z večjimi težavami se srečujemo pri povečanju matične črede kamarških konj. Žrebec pasme Camargue/Delta, ki nam ga je podarilo italijansko društvo rejcev konj in so ga vzredili in dresirali v naravnem rezervatu ob izlivu Soče, zaradi premajhne višine ni dobil vzrejnega dovoljenja in ga zato ne bomo pripeljali v naravni rezervat Škocjanski zatok. V letu 2011 smo opravili tudi številna preverjanja različnih krvnih linij kamarških konj iz Italije, vendar nam primernega žrebca za razplod zaradi krvnega sorodstva ni uspelo dobiti. Ena od rešitev je nakup in uvoz »nove krvi« iz Francije, kar bi pomagalo tudi pri plemenitenju črede iz Deželnega naravnega rezervata ob izlivu Soče, saj bi si novega žrebca po potrebi izmenjevali. Skladno s tem našim ciljem smo s pomočjo direktorja raziskovalnega centra Tour du Valat g. Jeana Jalberta v prvi polovici leta 2012 identificirali razpoložljive 2-3 leta stare žrebce pasme Camargue iz okolice naravnega rezervata Tour du Valat v Franciji z vzrejnim dovoljenjem. Nakup in uvoz žrebca pasme Camargue smo načrtovali že v letu 2012. V ta namen smo že stopili v kontakt z različnimi rejci iz Francije. Ker normalna brejost kobile traja približno 12 mesecev, smo nakup preložili v začetek leta 2013, saj je najprimernejši čas za naskok žrebca v marcu ali aprilu.

V aprilu 2012 smo se žal soočili s prvim poginom med našimi pašnimi živalmi. Zaradi težav z laminitisom je poginila kamarška kobilica Rosa, ki se je s to boleznijo spopadala že zadnja tri leta. Kobilico nameravamo nadomestiti z novo, ki nam jo zaradi potrebe po zmanjšanju matične črede konj ponujajo upravljavci Deželnega naravnega rezervata na izlivu Soče in občina Starancan kot lastnica konj v rezervatu. Novo kobilico bomo prevzeli spomladi 2013 ob transportu kamarškega žrebca iz Francije.

Z Direktorata za kmetijstvo MKO so nas pozvali k sodelovanju pri pripravi ukrepov razvoja podeželja (KOP) za novo programsko obdobje 2014-2020. V tem okviru smo pregledali vse poslano gradivo kot tudi evropske dokumente ter pripravili pripombe, v okviru katerih smo v prihodnji finančni perspektivi predlagali tudi dodelitev plačila tudi za podolsko (istrsko) govedo v skupini II.: Ohranjanje naravnih danosti, biotske raznovrstnosti, rodovitnosti tal in tradicionalne kulturne krajine, podukrep 214-II/5 Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali oziroma v vsebinsko enakovreden podukrep. Pri tem smo tudi pojasnili, da smo podolsko (istrsko) govedo prav na DOPPS v sodelovanju z Mestno občino Koper in društvom Boškarin po lokalnem izumrtju v slovenski Istri pred desetletji v letih 2007-08 povrnili v Slovenijo. Gre za avtohtono in na področju slovenske Istre nekdanje pogosto pasmo govedi.

Območje sladkovodnega dela rezervata na Bertoški bonifiki je za potrebe varne paše ograjeno s pašno ograjo iz bodeče žice, na območju vlažnih in močvirnih travnikov pa tudi z ogrado z električnim pastirjem. V letu 2012 načrtovane postavitev dodatne ograje z električnim pastirjem na severnem delu Bertoške bonifike nismo izvedli v prvotno načrtovani obliki zaradi zakasnitve pri predvideni izgradnji parkovne infrastrukture. Načrtovana dodatna ograja z električnim pastirjem bo namreč potekala tudi mimo območja začasne zemeljske deponije ob predvidenem centru za obiskovalce ter mimo območja predvidenega za izgradnjo osrednje opazovalnice. Iz tega razloga bo postavitev dodatne ograje z električnim pastirjem

mogoča šele v času gradnje parkovne infrastrukture. Pašo tega območja bomo do izgradnje parkovne infrastrukture usmerjali z uporabo prenosnega električnega pastirja.

Postavili smo tudi začasno oboro za pašno živino, potrebno za opravljanje ustrezne veterinarske in dresure in oskrbe živali. Vso pašniško infrastrukturo smo v letu 2012 redno upravljali in vzdrževali. V okvir tega ukrepa sodi redna dnevna kot tudi veterinarska oskrba pašnih živali. Pri dnevni oskrbi nam pomagajo usposobljeni honorarni sodelavci, za veterinarsko oskrbo pa skrbijo veterinarji iz Veterinarske ambulante d.o.o., Koper.

- Pridobitev semenske banke in dosajevanje travnikov

V letu 2009 smo v sodelovanju z botanikoma dr. Mitjem Kaligaričem in Josipom Otopalom pripravili načrt introdukcije rastlin na vlažne travnike sladkovodnega dela naravnega rezervata.

V letu 2012 smo v sodelovanju z botanikom Josipom Otopalom nadaljevali s sajenem travniških rastlinskih vrst, ki jim ustrezajo vlažna rastišča z malo hranili (vlažni oligotrofni travniki, kjer prevladuje trstikasta stožka). Nekatere vrste trajnic smo zasadili v obliki ruš v času mirovanja vegetacije (travniška izjevka, navadni čistec, barvilna mačina...), enoletnice in kukavičnice pa v obliki semen v času, ko semena dozorijo po naravni poti. Semena več vrst šašev so bila nabrana v Vipavski dolini, kjer so mestoma mokrotni travniki še ohranjeni. Do konca leta smo zasadil še dodatnih 30 ruš trstikaste stožke in več vrst šašev, ki so gradniki združb mokrotnih travnikov. Namen zasaditev, ki na sladkovodnem delu rezervata potekajo od leta 2010, je v ustreznih okoliščinah ustvariti ekstenzivna vlažna travišča z značilnimi rastlinskimi vrstami.

Ti travniki bodo v prihodnje košeni enkrat letno v času, ko ptice nehajo aktivno gnezditi. Obvezna je odstranitev pokošene biomase, saj s tem osiromašimo sicer precej bogata tla, ki so bila v preteklosti intenzivna kmetijska zemljišča.

S presajevanjem in dosajevanjem travnikov smo nadaljevali tudi v letu 2012, in sicer naslednjih rastlinskih vrst:

- veliki trpotec (*Plantago altissima*); nekaj steljk in semena
- navadni čistec (*Betonica officinalis*); nekaj steljk in semena
- ilirski meček (*Gladiolus iliricus*); nekaj gomoljev in semena
- travniška izjevka (*Succisa pratensis*); nekaj steljk in semena
- močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*); nekaj rastlin in semena
- barvilna mačina (*Serratula tinctoria*); več steljk
- vodna perunika (*Iris pseudacorus*); nekaj korenin
- marchesetijeva smetljika (*Euphrasia marchesettii*); le semena, ker je enoletnica.

2.3. Vgradnja zapornic in drugih vodno-gospodarskih objektov (2007) in upravljanje nivojev vode za potrebe gnezdečih in prezimujočih ptic

Ukrepi

- Upravljanje vodno-gospodarskih objektov za zagotavljanje določenega vodnega režima

V začetku marca smo postopno znižali gladino poplavne vode z zimskega vodostaja, tako da smo do srede marca dosegli predvideni spomladanski nivo in omogočili pašo pred gnezditvenim obdobjem. Od srede aprila do konca julija smo vzdrževali 40% plitvo poplavljenih območij z vodo globine 0-30 cm in 60% nepoplavljenega območja. Skušali smo zagotoviti čimbolj stabilen vodostaj brez večjih nihanj (manj kot ± 10 cm), po potrebi smo nivo vode regulirali z zapornicami in/ali črpalko.

Konec julija smo postopno znižali gladino poplavne vode s spomladanskega vodostaja, tako da smo v prvih dneh avgusta dosegli predvideni poletno-jesenski nivo. Nato smo od začetka avgusta do srede oktobra vzdrževali približno 10% plitvo poplavljenih območij in 90% nepoplavljenega območja.

Sredi novembra (po opravljenem drugem mulčanju) smo postopno dvignili gladino vode, tako da smo v začetku decembra dosegli predvideni zimski nivo. Nato smo od začetka novembra do začetka marca vzdrževali 50-70% plitvo poplavljenih območij in 30-50% nepoplavljenega območja za vzdrževanje ustreznih pogojev za populacije prezimujočih ptic. V tem času smo po potrebi z upravljanjem zapornic zagotovili redna nihanja gladine vode za minimalno ± 10 cm.

Z renaturacijo in ohranjanjem močvirnih travnikov ohranjamo tudi ustrezne pogoje za ozkega vrtenca (*Vertigo angustior*), kvalifikacijske vrste iz dodatka Direktive o habitatih.

2.4. Raziskava in monitoring nevretenčarjev

Ukrepi

- Sistematične raziskave različnih skupin nevretenčarjev in redno spremljanje stanja najpomembnejših skupin

Glej točko 1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin.

2.5. Monitoring razvoja vlažnih in močvirnih travnikov

Ukrepi

- Monitoring površinskega razvoja različnih tipov/združb travnikov in razvoja zelene strukture

Stanje travnikov je bilo pregledano v okviru ostalih aktivnosti (glej točko 1.9. Pregled stanja habitatnih tipov in 2.2. Pridobitev semenske banke in dosajevanje travnikov).

2.6. Pregled stanja habitatnih tipov

Glej točko 1.9. Pregled stanja habitatnih tipov.

2.7. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7. Monitoring ptic.

2.8. Izvedba nadzora nad plenilci in tujerodnimi vrstami

Ukrepi

- Monitoring potencialnih plenilcev in tujerodnih vrst

Spremljamo pojavljanje potencialnih plenilcev, kot so nutrije, lisice, podgane, srake, sive vrane itd. in njihove aktivnosti na območju rezervata in po potrebi ukrepamo.

Pod ta ukrep smo uvrstili tudi aktivnosti za omejevanje tujerodnih vrst, ki zaradi predacije, invazivnosti in drugih razlogov ogrožajo avtohtone vrste.

Z rednim nadzorom širjenja tujerodnih vrst v rezervatu nadaljujemo tudi v letu 2012. Nadaljevali smo z zasajevanjem avtohtonih drevesnih in grmovnih vrst zaradi zmanjševanja agresivnosti tujerodnih vrst, kot so rubinija (*Rubinia pseudoacacia*), amorfa (*Amorfa fruticosa*) in japonsko kosteničevje (*Lonicera japonica*) (glej točko 9.7. Minimiziranje motenj). Na osnovi popisa tujerodnih rastlinskih vrst naravnega rezervata smo pripravili načrt in ukrepe za zmanjševanje in odstranjevanje invazivnih tujerodnih vrst rastlin, ki ga bomo izvajali v letu 2013.

2.9. Spremljanje vpliva nivoja vodne gladine v jarkih na nivo podtalnice

Ukrepi

- Monitoring nivoja vode

Tudi v letu 2012 smo nivoje vode spremljali z rednim odčitavanjem na vodomernih latah.

Laguna

Cilj 3: Obnoviti polnaravne funkcije in pogoje v brakični laguni z odstranitvijo 200.000 m³ sedimenta iz lagune, oblikovati osrednjo poglobitev in sekundarne kanale v letu 2007, ki bodo omogočali plimovanje in pretok vode po celem vodnem telesu z namenom vzpostavitve ponovne povezave z morskim ekosistemom ter povečanja nacionalno pomembnih populacij prezimujočih ptic, kot so liska, race in druge vrste, ki se prehranjujejo s potapljanjem

Upravljalne strategije

3.1. Izvedba očiščevalnih del v laguni

Strategija je izvedena, ukrepi v 2012 niso bili predvideni.

3.2. Vzpostavitev delovanja sistema plimne črpalke in nadzor delovanja

Ukrepi

- Opazovanje delovanja lagune

Na podlagi spremljanja stanja gibanja vodnih mas (vodomerna jaška v laguni in morskem kanalu) smo delovanje lagune opazovali tudi v letu 2012. Delovanje najbolj intenzivno spremljamo v gnezditvenem času in ob morebitnih nevarnostih preplavljanja gnezdišč sproti ukrepamo. Z nadgradnjo z daljinskim upravljanjem zapornic je tudi opazovanje delovanja lagune močno poenostavljeno in zgolj v izrednih primerih (ko je na primer na zaslonu omarice za daljinsko upravljanje izpisana napaka) zahteva fizični dostop do zapornice in preverbo stanja s strani nadzorne službe. Na ta način je izvedba tega ukrepa postala veliko bolj učinkovita, saj je opazovanje lagune možno opraviti z Bertoške bonifike, kjer se nadzorniki največ zadržujejo in je poraba časa v ta namen bistveno manjša.

- Upravljanje nivojev vodne gladine v laguni

V letu 2012 smo vodni režim v laguni upravljali na način, preizkušen v preteklih letih:

- v obdobju od marca do začetka aprila je zapornica ob vključenem avtomatskem delovanju ostala odprta, dokler voda v vodomernem jašku ni dosegla programirane kote vode na +0,45 metra, ko se je zapornica zaprla. V tem času je potekalo polnjenje lagune z morsko vodo. Zapornica se je ob oseki odprla, ko je kota vode na vodomernem jašku v morskem kanalu padla pod vrednost + 0,43 metra. Zapornica je ostala odprta za poljubno nastavljen čas, ko poteka praznjenje lagune. Čas praznjenja smo določali na osnovi predhodnih opazovanj in na podlagi tablic prognoziranega plimovanja morja za Koprski zaliv, traja pa od 180 do 240 minut. S tem je onemogočena popolna »izsušitev« lagune ob zelo velikih osekah. Ob naslednjem ciklusu plime se zapornica ponovno odpre, ko kota vode na vodomernem jašku v morskem kanalu preseže vrednost najnižje izmerjene kote vode v laguni;
- v gnezditvenem obdobju od začetka aprila do konca julija smo, ob vključenem avtomatskem delovanju, najvišji nivo vode v laguni znižali za 15 centimetrov, tako da bo polnjenje lagune ob plimi potekalo do kote 0,30 metra. Na ta način smo preprečili preplavitev gnezdišč v laguni in vzdrževali ustrezen vodostaj v času gnezditve;
- v sredini avgusta smo zapornico na morskem kanalu odprli in preklopili na ročni način upravljanja, tako da se je laguna naravnega rezervata polnila in praznila glede na naravni cikel plimovanja.

Z zaporničnim sistemom na morskem kanalu smo tudi v letu 2012 upravljali v skladu z navodili za obratovanje (Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO), ki jih je pripravil podizvajalec hidromehanskega dela zaporničnega sistema na morskem kanalu, Biometal projektiranje, razvoj in inženiring d.o.o., september 2007.

- Redno vzdrževanje zaporničnega sistema

V začetku marca 2012 smo opravili pregled in tekoče servisiranje avtomatskega zaporničnega sistema na morskem kanalu (pregled stanja elektro opreme, čiščenje elektromotorja in mazanje ležajev, čiščenje komandne omare, mazanje jeklene vrvi...). Servisiranje in vzdrževanje zaporničnega sistema smo opravili v skladu s Projektom o obratovanju in vzdrževanju (POV), Inženiring za vode, 2007 in navodili za vzdrževanje kotalne zapornice (Zapornični objekt – hidromehanska oprema POV – P128HO), ki jih je pripravil podizvajalec hidromehanskega dela zaporničnega sistema na morskem kanalu, Biometal projektiranje, razvoj in inženiring d.o.o., september 2007.

3.3. Raziskave ter monitoring flore in favne ter tujerodnih vrst v laguni

Ukrepi

- Sistematične raziskave različnih skupin in redno spremljanje stanja najpomembnejših skupin

V letu 2012 smo do rebalansa proračuna načrtovali raziskave tujerodnih organizmov v brakični laguni ter poglobitev raziskav planktona bentoških, erantnih in sedentarnih mnogoščetincev (Polychaeta), različnih bentoških skupin (CRUSTACEA: Amphipoda, Natantia, Reptantia, Isopoda, MOLLUSCA: Bivalvia, Gastropoda, Polyplacophora, itd.) ter vzorčenje meiofavne, skupaj z analizami in pripravo poročila.

Zaradi znižanja sredstev se nobena od raziskav ni izvedla v letu 2012, po preverbah pa ju nismo mogli vključiti niti med raziskave v okviru projekta Adriawet v letu 2013. Raziskavi se ne izvajata do pridobitve za to potrebnih namenskih sredstev.

Cilj 4: Obnoviti, oblikovati in povečati habitate ob robu lagune, in sicer 25 ha slanih muljastih tal za razrast halofitne vegetacije, 1,5 ha morskih močvirij z obmorskim ločkom in 1 ha gnezditvenih otočkov brez vegetacije do konca aprila 2007

Upravljalne strategije

4.1. Oblikovanje robnih habitatov v laguni, usklajeno s predvidenimi deli za odstranjevanje sedimenta

Strategija je izvedena, ukrepi v letu 2012 niso bili predvideni.

4.2. Repopulacija vegetacije (presajanje, sajenje, naravna regeneracija) (dopolnitev)

Ukrepi

- Oblikovanje morskih močvirij na robnih delih lagune in na površinah novo oblikovanih polojev ter sajenje obmorskega ločka
- Oblikovanje slanih luž za razrast sestojev rupije

Oba habitata se oblikujeta po naravni poti, zato dodatnih ukrepov nismo niti načrtovali niti izvajali.

- Introdukcija s sajenjem vrste *Linum maritimum* in drugih rastlinske vrst v ustrezno pripravljene habitate na območju naravnega rezervata

V januarju in februarju 2012 smo na poljih na izlivnem delu Are vnesli semena obmorskega lana (*Linum maritimum*). Manjšo količino semen smo, ob privolitvi piranskega Zavoda RS za varstvo narave, nabrali na slanem travniku pri Sv. Nikolaju. Uspešnost ukrepa se bo vsekakor pokazala v naslednjih letih. V kolikor bo dosajevanje obmorskega lana na brakičnem delu naravnega rezervata uspešno, bomo v veliki meri pripomogli k ohranjanju te vrste, ki ji v prihodnje grozi izumrtje v RS zaradi pomanjkanja ustreznih rastišč (kamnite gmajne in slani travniki ob morju).

4.3. Monitoring in nadzor razvoja vegetacije na robnih habitatih lagune, vključno z otočki brez vegetacije

Ukrepi

- Spremljanje stanja naravne repopulacije vegetacije halofitnih enoletnic in trajnic na površinah novo oblikovanih slanih muljastih tleh

Pregled stanja habitatnih tipov in pregled pokrovnosti halofitnih združb trajnic in enoletnic že od leta 2008 opravljamo v sodelovanju z botaniki s Pedagoške fakultete v Mariboru. Od leta 2010 habitatna kartiranja brakičnega dela naravnega rezervata potekajo v okviru projekta HabitChange.

4.4. Pregled stanja habitatnih tipov

Pregled stanja habitatnih tipov je bil izveden v septembru in oktobru 2012. Raziskavo so opravljali botaniki s Pedagoške fakultete v Mariboru v okviru projekta HabitChange in zato s tem ukrepom nismo imeli dodatnih stroškov.

Cilj 5: Upravljati robne habitate z namenom povečanja gnezdeče populacije beločlega deževnika (5-10 parov) in zagotoviti ustrezne pogoje za gnezditve male čigre

Upravljalne strategije

5.1. Oblikovanje in vzdrževanje ugodnih gnezditvenih pogojev za beločlega deževnika in malo čigro

Ukrepi

- Vzdrževanje ustreznih vodostajev v laguni za gnezdeče vrste ptic, kot sta beločeli deževnik in mala čigra

V predgnezditvenem obdobju (od februarja do začetka aprila) smo v času plime zadrževali maksimalni nivo vode v laguni rezervata na koti + 0,45 metra. Od začetka aprila do konca avgusta smo s kontroliranim dotokom morske vode v laguno rezervata v času plime vzdrževali maksimalni nivo vode na koti + 0,30 metra.

V letu 2012 je v brakičnem delu naravnega rezervata Škocjanski zatok gnezdilo vsaj 28 parov navadnih čiger, 16 parov polojnikov, 5 parov malih deževnikov, 1 do 2 para rdečenogih martinčev in 1 par male čigre, ki je hkrati tudi nova gnezdilka NRŠZ v letu 2012.

Število gnezdečih parov polojnikov in navadnih čiger ostaja približno enako kot v letu 2011, opaziti pa je širjenje gnezdečih čiger in polojnikov z osrednje kolonije na bližnje otočke.

- Upravljanje z vegetacijo na površinah namenjenih gnezdenju beločlega deževnika na obrobni območjih lagune (poloji in otočki)

Na gnezditvenih otočkih, polojih in robnih habitatih v letu 2012 nismo izvajali ukrepov v zvezi z upravljanjem vegetacije.

5.2. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7.

5.3. Izvedba nadzora nad plenilci

Ukrepi

- Monitoring potencialnih plenilcev

Negativnih vplivov potencialnih plenilcev na gnezdeče vrste ptic v preteklih letih nismo opazili. Stanje smo nadzorovali tudi v letu 2012, ukrepi niso bili potrebni.

5.4. Preprečitev motenj na območju pod ankaransko vpadnico

Ukrepi

- Zasaditev območja pod ankaransko vpadnico z nizkoraslim drevjem in toploljubnimi grmovnicami

Površine v naravnem rezervatu, ki mejijo na južno ankaransko vpadnico, predstavljajo stično območje med rezervatom in urbano strukturo mesta Koper. Območje ima funkcijo tamponskega pasu, ki naj bi v čim večji meri nevtraliziral negativne vplive prometa in prisotnosti ljudi na razmere v rezervatu. Te površine je treba oblikovati z ureditvami in zasaditvami vegetacije, ki bodo predstavljale fizično bariero in hkrati prostorsko označile rezervat na robu mestnega jedra.

V sklopu del pri izgradnji južne ankaranske vpadnice (ki poteka vzdolž SZ roba lagune) so izvajalci del izvedli zastiralni nasip, ki poteka vzdolž nove ceste, in ga zasadili. Zasaditev je bila izvedena v skladu z Uredbo o državnem lokacijskem načrtu za navezavo Luke Koper na avtocestno omrežje. Projekt krajinske ureditve južne ankaranske vpadnice je vključeval zasaditev krone zastiralnega nasipa in brežine proti območju naravnega rezervata Škocjanski zatok. Izbor drevesnih in grmovnih vrst smo skupaj s strokovnjaki iz Arburetuma Volčji Potok prilagodili lokalnim rastiščnim razmeram, predvsem tlom in primorski klimi in se omejili na avtohtone vrste, ki prenašajo sol v tleh in v zraku (črn trn, navadna kalina, bradavičasta in navadna trdoleska, enovrati glog, rdeči in rumeni dren, sredozemski hrast, tamariska ipd.).

V letu 2012 smo pripravili načrt zasaditve drevesnih in grmovnih vrst na SZ meji naravnega rezervata Škocjanski zatok (stično območje naravnega rezervata in zastiralnega nasipa vzdolž južne ankaranske vpadnice). Od drevesnih vrst so to črni topol, črni gaber, bela, krhka in rdeča vrba, mali jesen, črna jelša, ostroplodni jesen in druge, od grmovnic pa navadna kalina, različne vrste šipkov, navadni in enovrati glog, črni bezeg in druge. Na obravnavanem območju smo pod nadzorom botanika Josipa Otopala zasaditev začeli izvajati konec leta 2012. Na nasipih ob ankaranski obvoznici smo v novembru 2012 začeli z zasaditvijo lesnih in grmovnih vrst.

Na ruderalnih zemljiščih ob ankaranski vpadnici smo vnesli semena navadnega štrkavca (*Ecballium elaterium*). Ta vrsta iz družine bučevk je v Sloveniji izumrla, v rezervatu pa so ustrezna mesta za njeno uspevanje.

Z zasaditvijo območja pod ankaransko vpadnico bomo v skladu z načrtom zasaditve nadaljevali tudi v letu 2013:

Slika 1: Območje zasaditve pod ankaransko vpadnico

Preglednica 2: zasaditve v letu 2012

vrsta	species	ploskev	število	leto zasaditve
bela vrba	<i>Salix alba</i>	AV	100	2012
krhka vrba	<i>Salix fragilis</i>	AV	100	2012
glog	<i>Crataegus sp.</i>	AV	10	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	AV	100	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	AV	50	2012
šipek	<i>Rosa sp.</i>	AV	25	2012
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	AV	25	2012

Preglednica 3: zasaditev v letu 2013

vrsta	species	ploskev	število	leto zasaditve
bela vrba	<i>Salix alba</i>	AV	100	2013
krhka vrba	<i>Salix fragilis</i>	AV	100	2013
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	AV	100	2013
mali jesen	<i>Fraxinus ornus</i>	AV	150	2013
glog	<i>Crataegus sp.</i>	AV	10	2013
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	AV	100	2013
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	AV	100	2013
črni topol	<i>Populus nigra</i>	AV	200	2013
navadi brin	<i>Juniperus communis</i>	AV	10	2013
beli topol	<i>Populus alba</i>	AV	20	2013
šipek	<i>Rosa sp.</i>	AV	25	2013
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	AV	25	2013

- Sodelovanje z investitorjem/ upravljavcem ankaranske vpadnice za kakovostno upravljanje in vzdrževanje ankaranske vpadnice

Gradnja ankaranske vpadnice, ki se je začela konec leta 2008, je bila zaključena v oktobru 2011. V času gradnje smo v sodelovanju z ZRSVN, OE Piran zagotovili čim manjše vplive na naravni rezervat ter ustrezne ureditve, da bodo motnje na rezervat tudi v času obratovanja minimalne (hrup, zasaditev, svetlobno onesnaževanje, zastiranje). Leta 2012 smo redno opravljali nadzor nad stanjem mejnega območja in v primeru kršitev opozarjali kršitelje oziroma pristojne službe. Do večjih kršitev ni prihajalo, saj smo glavnino težav rešili že v času gradnje ceste.

Jezerce

Cilj 6: Upravljati in vzdrževati Jezerce in obrobno trstičje za gnezdenje 1-3 parov čapljice, 8-10 parov rakarjev, 6-10 parov svilnic ter drugih močvirskih ptic

Upravljaljske strategije

6.1. Odstranitev vse infrastrukture ob Jezercu po prenehanju vrtilčarske dejavnosti (dopolnitev)

Ukrepi

- Odstranitev vrtilčarskih objektov (barake, ograje...) in ostalih odpadkov

V zadnjih nekaj letih sta se na predelu med Jezercem in kolesarsko stezo Parenzano spet pojavila dva vrtilčka, ki sta bila pred leti že opuščena. V procesu 2. faze lastninjenja družbene lastnine v naravnem rezervatu smo skupaj z predstavnico ARSO, mag. Adrijano Viler Kovačič, ugotovili, da je dotična parcela 3886/10, k.o. Bertoki, na kateri sta oba vrtilčka, v Zemljiški knjigi zavedena kot javno dobro – javna železniška infrastruktura s podjetjem Slovenske železnice kot upravljavcem. Kot taka je že last države in se je ne da lastniniti na podlagi 171. člena ZON.

V decembru 2012 smo se obrnili na sedanjega upravljavca tega zemljišča, Slovenske železnice, da bi dobili jasen odgovor o statusu teh zemljišč in morebitnem pogodbenem odnosu z omenjenima vrtilčkarjema. Odgovorili so nam, da so vrtilčkarje na omenjeni parceli pred časom že preganjali z različnimi obvestili, vendar neuspešno. Zakupnih pogodb niso uspeli skleniti. Tudi njihov cilj je, da na tem območju ne bi bilo vrtilčkov. Sredi januarja 2013 smo dobili tudi obvestilo MzIP, da so pričeli s postopkom preverjanja ali predmetna nepremičnina še izpolnjuje pogoje za status javno dobro-javna železniška infrastruktura in ji bodo status odvzeli, v kolikor ne izpolnjuje več pogojev zanj. Februarja so nam potrdili, da nepremičnine pogojev za status javne železniške infrastrukture ne izpolnjujejo več ter nas obvestili, da bodo predlagali odvzem statusa in vpis DOPPS kot upravljavca teh zemljišč. Z aktivnostmi za odstranitev vrtilčkov bomo nadaljevali, ko se razčisti pravni status nepremičnine.

6.2. Vzdrževanje preliva vode iz Jezerca v laguno za regulacijo vodnih nivojev in zagotavljanje sladkovodnega značaja

Ukrepi

- Vzdrževanje vodnega režima

Za vzdrževanje vodnega režima smo skrbeli s stalnim upravljanje zaporničnega sistema.

6.3. Zasaditev avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst

Ukrepi

- Vzdrževanje ruderalne vegetacije s košnjo oziroma mulčanjem

Košnje oziroma mulčanja na območju Jezerca v letu 2012 nismo izvajali.

6.4. Sanacija Jezerca

Ukrepi

- Sodelovanje z lokalno skupnostjo za ureditev kanalizacijskega omrežja na območju Škocjanskega hriba in dokončno prenehanje izpustov v rezervat

Sanacija Jezerca je smiselna, ko bo urejeno kanalizacijsko omrežje na Škocjanskem hribu in ne bo več izpustov fekalnih vod v rezervat, ki neposredno poslabšujejo stanje na območju Jezerca, kar je bilo po planih MOK predvideno v letu 2012, vendar pa se je izvedba zakasnila in s tem tudi aktivnosti za sanacijo Jezerca. V letu 2011 smo kot pripravo na morebitno prihodnjo sanacijo Jezerca pridobili izhodiščne podatke za pripravo strokovnih podlag za sanacijo Jezerca v času naslednjega Načrta upravljanja – na podlagi študije o stanju okolja Jezerca, ki jo je izvedel Zavod za zdravstveno varstvo Koper in izdelal poročilo »Kakovost vodnega okolja Jezerca v naravnem rezervatu Škocjanski zatok. V tem poročilu strokovnjaki ugotavljajo, da je za načrtovanje najprimernejših ukrepov za revitalizacijo območja potrebno ugotoviti kemijsko in ekološko stanje vode v Jezercu na podlagi monitoringa stanja površinskih voda, to je spremljanja stanja skozi določeno obdobje. Monitoring stanja površinskih voda zagotavlja država v skladu zakonodajo in ostalimi veljavnimi dokumenti.

Stanje je treba oceniti na osnovi spremljanja po enotni metodologiji, predpisani z zakonodajo. Le tako bo možno izdelati izhodišča za načrtovanje ustreznih revitalizacijskih ukrepov in spremljati učinkovitost teh ukrepov. Kot nadaljnje korake pri načrtovanju revitalizacije Jezerca Zavod za zdravstveno varstvo Koper predlaga:

- izvedbo sistematičnega spremljanja stanja vodnega okolja – monitoringa,
- oceno kemijskega in ekološkega stanja na osnovi rezultatov monitoringa,
- načrtovanje ustreznih ukrepov na podlagi ocene stanja,
- ureditev odvajanja odpadnih voda, ki dotekajo v Jezerce iz zaledja,
- izvedbo revitalizacijskih ukrepov po prenehanju odvajanja odpadnih vod v Jezerce,
- spremljanje učinkovitosti ukrepov in spremljanje stanja v skladu s predpisi.

V skladu z razpoložljivimi sredstvi bomo v prihodnje nadaljevali s spremljanjem stanja, tako da bo ocena kemijskega in ekološkega stanja čim prej na voljo, predvsem pa bomo tekom leta 2013 preverili, če je redno vzorčenje možno umestiti v okvir rednega monitoringa kakovosti voda, ki ga izvaja ARSO.

Zaradi znižanja sredstev je financiranje spremljanja stanja iz naslova PP 2143 v letu 2012 odpadlo.

- Izvedba stalnega monitoringa kakovosti vode in stanja v Jezercu, skupaj z evidentiranjem vseh virov emisij v vodno telo

Opazovanja Jezerca v zadnjih letih kažejo na bistveno poslabšanje ekoloških razmer na tem območju. Monitoring kakovosti vode kaže na akumuliranje organskega onesnaženja, kar je dostikrat očitno tudi pri nestrokovnem opazovanju, saj je voda v Jezercu obarvana in ima neprijeten vonj. Osnovne parametre kakovosti vode v Jezercu stalno spremljamo (v okviru ukrepa 7.3).

6.5. Monitoring ptic v skladu z določeno metodologijo

Glej točko 1.7. Monitoring ptic.

6.6. Monitoring rib, dvoživk in nevretenčarjev

Glej točko 1.8. Raziskave in monitoring ostalih živalskih skupin.

Kakovost in količina vode

Cilj 7: Izboljšati in vzdrževati potrebno kakovost in količino vode za vzpostavitev in ohranjanje ugodnih ekoloških pogojev in statusa habitatov na območju celotnega rezervata

Upravljalne strategije

7.1. Zagotavljanje potrebne količine in kakovosti vode za upravljanje rezervata

Ukrepi

- Stalno sodelovanje z rečnim nadzornikom, pristojnimi vodno-gospodarskimi službami in drugimi uporabniki vode iz Rižane

Za zagotovitev potrebnih pritokov sladke vode v rezervat smo nadaljevali z rednim sodelovanjem z rečnim nadzornikom, ki je zadolžen za upravljanje z vodno-gospodarskimi objekti na Rižani in Ari ter vzdrževanje biološkega minimuma v rekah. Hkrati smo sodelovali tudi s koprsko območno pisarno Agencije RS za okolje, ki je pristojna za vodno-gospodarske zadeve v regiji in po potrebi tudi z drugimi uporabniki vode. Ker je Škocjanski zatok zadnji v verigi »odjemalcev« vode iz Are, sploh pa glede na dosedanje izkušnje, je tovrstno stalno sodelovanje edina garancija, da bo zadosten pritok sladke vode zagotovljen vsaj v izvensušnih obdobjih, ko je vode dovolj. V ta okvir sodijo tudi vse potrebne intervencije ob pomanjkanju pritoka ali drugih kritičnih konicah v rezervatu.

- Sodelovanje pri adaptiranju vodno-gospodarskih objektov izven rezervata

V letu 2012 ni potekala izvedba del na Rižani v zaledju, tako da se z namenom zagotavljanja zadostne količine in primerno kakovosti vode v rezervatu nismo vključevali v nobene tovrstne aktivnosti izven rezervata.

- Zaščita lagune pred potencialnim onesnaženjem z morja

Potencialna nevarnost za rezervat je razlitje nevarnih snovi v Luki Koper ali drugje v Koprskem zalivu. Zato so bile na podlagi Presoje vplivov na okolje (E-net, 2000) in projektne dokumentacije vgrajene zapornice na morskem kanalu takega tipa, s katerimi lahko laguno popolnoma ločimo od morja in v primeru nesreč preprečimo ekološko katastrofo, razen v primerih izjemno visokih plim, ko ob plimi lahko morska voda preliva čez zapornico. V teh primerih je še toliko bolj pomembno sodelovanje z Luko Koper in Centrom za obveščanje (glej naslednjo točko), Luki Koper pa smo predlagali, da pred morskim kanalom namestijo plavajočo zaveso (baražo), s katero bi lahko uspešno reševali problematiko v primeru onesnaženj ob visokih plimah. Na dveh sestankih, 15. maja in 9. julija 2012 z odgovorno osebo Luke Koper z okoljskega področja go. Franko Cepak, smo dokončno dogovorili izvedbo tega ukrepa, ki je predvidena v marcu 2013.

V novembru 2012 nam je Mestna občina Koper predstavila OPPN Trgovsko poslovne cone ob kanalu Badaševica – KO-9 Olmo. V okviru novo nastajajočega prostorskega načrta je projektant GLG d.o.o. pripravil tudi študijo poplavne varnosti območja ob Badaševici. Študija je pokazala, da bi bilo v primeru stoletnih vod območje OPPN poplavljenno. Kot rešitev so predlagali odvajanje viškov vode v staro strugo Badaševice in po njej v laguno Škocjanskega zatoka. Predlog so na skupnem sestanku predstavili tudi predstavnikom območne enote Piran Zavoda RS za varstvo narave. Predstavnike izdelovalca prostorskega načrta smo opozorili na v preteklosti znan problem kakovosti vode iz Badaševice. V kolikor kakovost vode v Badaševici ne ustreza mejnim vrednostim, je taka rešitev, po skupnem mnenju, nesprejemljiva, brez celovite sanacije zaledja Badaševice za izboljšanje kakovosti vode. Izdelovalec prostorskega načrta in

MOK bosta naročila analizo kakovosti vode ter nas z rezultati analiz seznanila, ko bodo opravljene vse analize.

- Dogovor z Luko Koper in Centrom za obveščanje o protokolu obveščanja in ukrepanja v primerih razlitij in drugih onesnaženj v Koprskem zalivu in predvsem v Luki

Z Luko Koper in Centrom za obveščanje smo v letu 2008 začeli z dogovori o posebnem načinu hitrega obveščanja in ukrepanja v primeru razlitij ali drugih onesnaženj v pristanišču oz. širše v Koprskem zalivu. Ključno pri zagotavljanju varnosti pred onesnaženjem je namreč takojšnje obvestilo o nastanku nesreče, na podlagi katerega lahko zapornice nemudoma zapremo in preprečimo, da bi rezervat dosegle onesnažene vode. Osnove obveščanja smo v letu 2009 dorekli in odtlej skrbimo za redno vzdrževanje stikov in nadgradnjo komunikacije po potrebi in glede na tehnične možnosti. V drugem polletju 2012 smo dogovorjeni način obveščanja in ukrepanja v primeru onesnaženj razširili še z neformalnim dogovorom o obveščanju v primeru onesnaženj na vodotokih (predvsem reka Rižana in Badaševica) s Službo za varstvo obalnega morja (SVOM), ki deluje v okviru Vodnogospodarskega podjetja Drava d.d. Ptuj.

- Sodelovanje s pristojnimi službami in uporabniki za zagotovitev vseh potrebnih preventivnih ukrepov na izpustih meteornih vod v rezervat

Tudi ta ukrep je nujen za zagotavljanje ustrezne kakovosti vode v rezervatu. Trenutno namreč v Kopru niso določeni upravljavci sistemov meteornih vod, tako da ni niti rednega vzdrževanja niti spremljanja stanja meteornih izpustov. V okviru tega ukrepa v sodelovanju s pristojnimi službami storimo vse, kar je v naši pristojnosti, da se trenutna situacija uredi in da bodo meteorni izpusti v Škocjanski zatok opremljeni z ustreznimi lovilci olj, filtri in da bo vpeljana redno vzdrževanje (npr. z mnenji sodelujemo z ZRSVN, OE Piran, v postopkih predpisovanja opreme novogradenj za upravljanje z meteornimi izpusti, kjer investitorjem predpisujemo uporabo koalescenčnih filtrov, reden nadzor in podobne ukrepe).

- Sodelovanje pri nadzoru nad deli v bližini rezervata ali v prispevnem območju, ki bi lahko negativno vplivala na kakovost in količino vode v rezervatu

S predstavniki ZRSVN, OE Piran, ter MKO-Sektorja za ohranjanje narave smo sodelovali pri usklajevanjih mejnega območja načrtovane HC Koper-Dragonja s Škocjanskim zatokom (vzdolž območja Jezerca) z načrtovalci, DARS in MzIP, ki poteka že od leta 2009. V prvi polovici 2012 je potekalo predvsem umeščanje zemeljskih zadrževalnikov na območje ob načrtovani cesti vzdolž Parenzane, med katerimi je eden načrtovan tudi znotraj rezervata. Po dolgotrajnih usklajevanjih je 4.7.2012 ZRSVN izdal naravovarstvene usmeritve o umestitvi tega zadrževalnika z ostrimi pogoji in zahtevami po konkretnih podatkih pred potrditvijo tehnične rešitve. Delno so se pogajanja na to temo nadaljevala tudi v okviru usklajevanja nove Uredbe o NR Škocjanski zatok s predstavniki MzIP do konca leta 2012.

Z ZRSVN, OE Piran smo v maju sodelovali pri pripravi naravovarstvenih smernic za občinski podrobni prostorski načrt »Zahodna gospodarska obrtna in razvojna cona Srmin II. faza«. V smernice smo uvrstili vse preventivne ukrepe v času gradnje in obratovanja, da ne bo prišlo do negativnih vplivov na kakovost in količino vode v rezervatu, kot tudi na biotsko pestrost in naravno vrednoto Škocjanskega zatoka. Skupaj s predstavniki ZRSVN smo intervenirali v juniju in juliju, ko je na tem območju prišlo do zasipavanja z odpadno zemljino, kar bi med drugim lahko negativno vplivalo tudi na odvodnjo z Bertoške bonifike. Zasipavanje je potekalo legalno, saj je ARSO brez preverbe statusa tega območja izvajalcu izdalo ustrezno dovoljenje.

- Sodelovanje v evropski organizaciji Sea Alarm Foundation

Sodelovanje z evropsko organizacijo Sea Alarm Foundation, ki je bila ustanovljena z namenom koordinacije strokovnih odzivov pri različnih nevarnih snovi (onesnaženj morja z nafto in njenimi derivati), ki imajo za posledico škodo na favni in flori poteka kot že vsa predhodna leta, od leta 2007 naprej, in sicer večinoma preko el. pošte in njihove spletne strani. Tudi v letu 2012 je sodelovanje potekalo tako kot predhodna leta, bolj intenzivno in aktivno sodelovanje pa načrtujemo v letu 2013.

- Izdelati načrt ukrepanja in odprave posledic večjih izlitijske nafte in naftnih derivatov na prostoživeče ptice za celotno območje slovenskega obalnega morja

Razlita nafta (in njeni derivati) ima različne učinke na okolje, človeka, floro in favno kot tudi je razlitje posledično odvisno od količine in vrste razlite nafte ter območja razlitja. Širjenje naftnega madeža oziroma onesnaženja je odvisno od količine in vrste razlite nafte, njene temperature, gostote in visokoznosti, od jakosti in smeri vetrov ter od valovitosti in smeri morskih tokov.

Vodne ptice in sesalci so v primeru onesnaženja z nafto ali njenimi derivati na morju zelo ogrožena skupina živali. Poleg organizmov so ogroženi tudi njihovi življenjski prostori/habitati, kot so npr. izlivni deli rek, mokrišča, majhni zalivčki ali večje vodne površine, zato lahko hitro in pravilno ukrepanje prepreči oziroma zmanjša negativne učinke razlite nafte na okolje, živalstvo in rastlinstvo. Za preprečevanje najhujšega je predpogoj natančno in celovito pripravljen načrt ukrepanja (protokol) za ravnanje ob primeru pojava zaoljenih živali, predvsem ptic in sesalcev, katerega priprava in sprejem je v pristojnosti odgovornih državnih organov. Na DOPPS pa smo zaradi velike potencialne nevarnosti za ptice, ki jih ohranjamo v naravnem rezervatu Škocjanski zatok, zaradi neposredne bližine Luke Koper, v projekt Simarine-Natura (LIFE+), ki ga izvajamo od leta 2011, vključili tudi pripravo strokovnih smernic za izdelavo protokola za ravnanje v primeru razlitijske nafte ali naftnih derivatov na morju ter vodotokih in čiščenje zaoljenih ptic.

V drugi polovici leta 2012 smo začeli z aktivno pripravo strokovnih smernic, za katero bo v prihodnje ustanovljen t.i. svetovadni odbor, ki bo sestavljen iz predstavnikov državnih institucij (ARSO Koper, Pristaniška kapitanija in Uprava RS za zaščito in reševanje). Njegova naloga bo spremljanje priprave strokovnih smernic s konkretnimi napotki in nasveti, ki jih bodo projektni ekipe posredovali na delavnicah. Strokovne smernice naj bi bile dokončno izdelane v začetku leta 2014 in vključene v nacionalni Načrt zaščite in reševanja ob nesreči na morju.

V okviru priprave strokovnih smernic se je Bojana Lipej udeležila delavnice z naslovom »Third Worskhop on Maritime Affairs in the Adriatic Ionian Macro-Region«, ki je potekala 17. septembra v Hotelu Bernardin. Sodelovala je tudi na 1. delavnici o vzpostavitvi in upravljanju morskih območij Natura 2000 za sredozemskega vranjeka v Sloveniji, ki je potekala 27. novembra 2012 v Pretorski palači v Kopru. Glavni rezultati delavnice so:

- udeleženci delavnice so prejeli v pregled kratek delovni osnutek z osnovnimi informacijami, ki jih bo potrebno upoštevati pri pripravi protokola,
- za pripravo protokola so se bosta ustanovili dve operativni skupini (ožja in širša), ki bosta aktivno sodelovali pri pripravi, in sicer:
 - ožja delovna skupina (predlogi članov): Zvezdan Božič (URSZR), Matjaž Žetko (ARSO), Primož Bajec (Uprava za pomorstvo), Zorka Sotlar (ARSO), Aljoša Švab (Komunala KP), strokovnjak s področja veterine (predlog: Peter Maričič) in Bojana Lipej (DOPPS),
 - širša delovna skupina: predstavniki iz treh obalnih občin in zavarovanih območij (KPS in KPSS);
- za sodelovanje v obeh operativnih skupinah bo pripravljeno uradno povabilo;
- do zaključka priprave protokola, bo organiziranih 6 delavnic (izvedene do marca 2014). Večina komunikacije bo potekala preko el. pošte in internih sestankov na sedežu DOPPS v Kopru, v pisarni ARSO Koper in v prostorih URSZR Koper;

- predlog Zvezdana Božiča: preučiti možnost za vključitev v sodelovanje pri pripravi protokola mednarodnega strokovnjaka za ukrepanje ob pojavu naftnih razlitij, Darka Domoviča iz Reke (HR);
- pripravi se terminski plan dela s predvidenimi datumi izvedbe delavnic.

7.2. Usposobitev sladkovodnega pritoka v rezervat iz kaptažne vrtine ŠZV-1/02 na Ankaranski bonifiki po potrebi (opcijnska rešitev)

Ukrepi na podlagi spremljanja stanja dotokov vode v rezervat v preteklih letih in v letu 2012 niso potrebni.

7.3. Monitoring kakovosti vode in hidroloških parametrov

Ukrepi

- Izvajanje dolgoročnega monitoringa kakovosti vode

Monitoring enostavnih parametrov kakovosti vode v rezervatu smo tudi v letu 2012 izvajali kot že vsa predhodna leta na dosedanjih vzorčnih mestih in z dosedanjimi metodami. Za spremljanje osnovnih parametrov stanja kakovosti vode na celotnem območju naravnega rezervata od leta 2004 uporabljamo multiparametrični instrument (od leta 2010 Hanna Instruments HI 9828), primeren za delo na terenu, s katerim stalno spremljamo naslednje enostavne parametre kakovosti vode: temperatura, pH, raztopljeni kisik, slanost, redoks potencial in prevodnost. Stanje kakovosti voda smo, tako kot predhodno leto, redno spremljali na devetih vzorčnih mestih, od katerih jih je pet na sladkovodnem delu, štiri pa na območju polsane lagune. Podatki, katere smo pridobili z opravljenimi terenskimi vzorčenji kažejo, da je bilo stanje in kvaliteta voda v letu 2012 na območju rezervata ugodno za rast in življenje rastlin in živali.

Preiskave in analize zahtevnejših parametrov vode in sedimenta, ki jih je v letih 2008 in 2009 opravil Zavod za zdravstveno varstvo Koper, so pokazale izrazito izboljšanje stanja po renaturaciji rezervata, seveda v predelih, ki so bili dejansko obnovljeni. Ker hitrih sprememb zahtevnejših parametrov ni pričakovati, bomo stanje teh spremljali periodično vsakih nekaj let in tako spremljali trende izboljšanja ali poslabšanja kakovosti vode in sedimenta. V letu 2012 tovrstnih preiskav in analiz nismo načrtovali.

- Izvajanje dolgoročnega monitoringa hidroloških parametrov

V laguni stalni monitoring hidroloških parametrov izvajamo delno s pomočjo jaškov ob zapornicah, delno pa z novo vgrajenimi vodomernimi latami in merilci nivojev vodne gladine. Nivoje vodne gladine v sladkovodnih vodnih telesih v rezervatu spremljamo z že nameščenimi vodomernimi latami. Spremljamo tudi podatke na koprskem mareografu in napovedi plimovanj na podlagi plimnih kartic. Rezultate neposredno uporabljamo pri upravljanju nivojev vode v različnih hidroloških enotah mokrišča ter pri ukrepanju v različnih primerih.

Obiskovalci

Cilj 8: Razviti in vzdrževati pozitivno podobo rezervata pri glavnih ciljnih skupinah (obiskovalci, lokalno prebivalstvo) in pri javnih službah

Cilj obsega promocijo rezervata ter komuniciranje s ključnimi javnostmi na vseh nivojih, od lokalnega do mednarodnega. Kot glavne ciljne skupine smo doslej opredelili:

- lokalno prebivalstvo,
- šolske in druge izobraževalne skupine,
- skupine in individualni obiskovalci s posebnim interesom: poklicni in ljubiteljski naravoslovci, predvsem specializirane skupine, kot so ornitologi,
- turisti,
- skupine s posebnimi potrebami (slepi in slabovidni, gluhi in gluhonemi ter invalidi).

Ukrepe v okviru cilja smo v 2012 izvajali samostojno, pa tudi v povezavi z drugimi upravljalci zavarovanih območij v Sloveniji ter s projektnimi partnerji v okviru projekta Adriawet 2000 in drugimi sorodnimi organizacijami in skupinami doma in v tujini.

Upravljalne strategije

8.1. Uporaba lastnih tiskanih, virtualnih in drugih medijev

Ukrepi

- Nadgradnja in vzdrževanje spletne strani www.skocjanski-zatok.org

V prvi polovici leta smo oblikovno in vsebinsko prenovili spletno stran rezervata. V aprilu in maju smo prevedli in objavili vsebine strani v angleškem jeziku, v juniju in juliju pa še v italijanskem. V juniju smo oblikovno nekoliko spremenili vstopno stran, tako da je bolj pregledna, poleg tega pa smo začeli z rednim tedenskim dodajanjem aktualnih vsebin za obiskovalce, tako v rubriki Aktualno kot tudi Novice iz zatoka. Začeli smo tudi z rednim mesečnim dodajanjem pomembnejših in aktualnih vsebin v italijanskem in angleškem jeziku.

- Priprava, izdaja in uporaba tiskanih medijev

V preteklih letih smo v okviru različnih projektov in ob finančni podpori sponzorjev izdali večje število promocijskega materiala, povsem ali delno osredotočenega na predstavitev Škocjanskega zatoka. V letu 2012 smo nadaljevali z distribucijo teh gradiv ključnim ciljnim skupinam.

8.2. Mediji in odmevni dogodki

Ukrepi

- Delo z mediji, predvsem ob medijsko odmevnih dogodkih

V prvi polovici leta 2012 smo z mediji sodelovali pri pripravi različnih prispevkov, reportaž in snemanjih ter jih sproti obveščali o vseh aktivnostih in dogodkih v Škocjanskem zatoku.

Ob Svetovnem dnevu mokrišč so bili objavljeni naslednji prispevki:

- **Naša žena:** 1. februarja je bil objavljen prispevek z naslovom »Svetovni dan mokrišč-Vodnjak in jetra našega planeta«;
- **Radio Koper:** 2. februarja je bil predvajan intervju z Borutom Mozetičem ob svetovnem dnevu mokrišč z naslovom »2. februar je svetovni dan mokrišč«;
- **Zdravje za vse** - glasilo Zavoda za zdravstveno varstvo Koper: Ob svetovnem dnevu mokrišč je bil v februarski številki glasila objavljen prispevek Nataše Šalaja z naslovom »Mokrišča in turizem«.

Na splošno o Škocjanskem zatoku, njegovi nadaljnji ureditvi ter gradnji informacijskega centra so bili objavljeni naslednji prispevki:

- **TV Koper:** 26. januarja so lahko gledalci videli intervju z Borutom Mozetičem posnetem v NR Škocjanski zatok na temo gradnja informacijskega centra z naslovom »Zaradi računovodskih težav morda ob evropski denar«;
- **TV Slovenija 1:** 27. januarja je bil predvajan prispevek z naslovom »Sanacijska dela v Škocjanskem zatoku se še niso pričela«;
- **Primorske novice:** 4. februarja je bila objavljena kolumna z naslovom »V svet po očala«, kjer je omenjen tudi Škocjanski zatok kot raj za opazovalce ptic;
- **Večer:** 5. Marca je bil objavljen prispevek z naslovom »Vrnitev vodotokov v naravo«, kjer je bila obnova ŠZ omenjena kot primer dobre prakse ;
- **Primorske novice:** 30. marca je bil objavljen prispevek z naslovom »Živali in rastline so spet našle življenjski prostor«, ki sta ga napisali Barbara Vidmar in Nataša Šalaja;
- **Moj otrok&vrtec:** v marčevski številki revije je bil objavljen prispevek družine o obisku NR Škocjanski zatok z naslovom »Na pot po Škocjanskem zatoku«;
- **Primorske novice:** 19. aprila je bil objavljen prispevek z naslovom »Vstopite v Istro«, kjer je ŠZ omenjen kot ena izmed točk za obisk;
- **Club Finance** – priloga: 22. junija je bil objavljen prispevek na temo predstavitev krajinskih parkov z naslovom »Slovenska narava bi lahko postala blagovna znamka«, kjer je predstavljen tudi Škocjanski zatok;
- **Radio Koper:** 27. junija so lahko poslušalci poslušali prispevek z naslovom »Škocjanski zatok še vedno čaka na informacijski in izobraževalni center« - intervju z vodjo rezervata Natašo Šalaja;
- **Slovenske novice:** 13. decembra so z izjavo Boruta Mozetiča napovedali začetek gradnje informacijskega centra v letu 2013 »Infocenter v Škocjanskem zatoku«;
- **Slovenske novice:** 20. decembra, so v Prilogi napovedali začetek gradnje informacijskega centra, ki naj bi se začela jeseni leta 2013 »Informacijski center bo dobil zeleno luč«.

O letošnji burji na Obali je bilo objavljenih več prispevkov:

- **TV Koper in TV Slovenija 1:** 6. februarja je bil v oddaji Primorska kronika in Dnevniku predvajan prispevek na temo mrazu in živali z naslovom »Burja dodobra lomastila tudi na Obali« - intervju z Borutom Mozetičem in »Mraz na Primorskem«;
- **Primorske novice:** 9. februarja sta bila objavljena prispevka z naslovom »Zima kosi tudi med pticami« in »Kobili mrazu obrneta zadnjico«;
- **Delo:** 13. februarja je bil objavljen prispevek z naslovom »Burja spremenila način življenja«.

Ob obisku »beločelih gosi v Škocjanskem zatoku« so pisali in predvajali naslednji mediji:

- **TV Koper in TV Slovenija 1:** 21. februarja sta bila v oddaji Primorska kronika in Dnevnik predvajala dva prispevka z naslovom »Divje gosi to zimo izbrale Škocjanski zatok« in »Množičen prihod arktičnih gosi« - intervju z Borutom Mozetičem in Gregorjem Šubicem;

- **Delo:** 24. februarja je bil ob obisku beločelih gosi objavljen prispevek Iztoka Geistra z naslovom »Srčnost pomembnejša od pameti«;
- **TV Slovenija 1:** 1. marca je bil v oddaji Dobro jutro predvajan prispevek z naslovom »Prezimovanje ptic na obrobju Kopra« - intervju z Borutom Mozetičem in Gregorjem Šubicem.

O podolskem govedu v Škocjanskem zatoku so objavili naslednje prispevke:

- **Nedeljski dnevnik:** 8. julija je bil objavljen prispevek o veterinarju, ki je pomagal oživeti staro istrsko govedo »Zdravil je tudi cirkuškega leoparda«;
- **Radio Capris:** 2. avgust o petem rojstnem dnevu prvega podolskega goveda – Primota »Boškarin Primo je včeraj praznoval peti rojstni dan«;
- **Primorske novice:** 21. avgusta o Violi, prvem podolskem govedu, ki se je skotilo v Škocjanskem zatoku, »Novi boškarinki je ime Viola«.

O poletni suši in obilnem deževju so objavili dva prispevka:

- **Primorske novice:** 21. avgusta objavljen prispevek o posledicah poletne suše v Škocjansekem zatoku »V zatoku zaradi suše nič posebnega«;
- **Delo:** 28. avgusta objavljen prispevek o deževju in o posledicah za živali, zlasti gnezdilke »V nekaj urah dežja za dva meseca«.

Na temo zemljišč in odškodnine, ki jo država dolguje NLB Propriji je bilo v avgustu objavljenih več prispevkov:

- **Finance,** 21. avgusta »Sodišče po desetletju zmlelo: Država mora plačati NLB 1,6 milijona evrov odškodnine«;
- **Radio Koper,** 21. avgusta, »Drage birokratske napake«;
- **Slovenske novice,** 22. avgusta »NLB tožila državo, ta jo še kar rešuje«;
- **MMC RTV SLO,** 21. avgusta »NLB bo dobil 1,6 milijona evrov odškodnine od države«;
- **Primorske novice,** 28. avgusta »Zaščita zatoka je državo udarila po žepu za 1,6 milijona evrov«.

Ob Evropskem dnevu opazovanja ptic in aktivnostih v Škocjanskem zatoku je nastalo več prispevkov:

- **Zurnal24.si:** 1. oktobra so dogodek napovedali s prispevkom »Evropski dan opazovanja ptic – Eurobirdwatch«;
- **TV Primorka:** 3. oktobra so s prispevkom »V soboto svetovni dan opazovanja ptic« napovedali dogajanje v Škocjanskem zatoku ob evropskem dnevu opazovanja ptic;
- **Nedeljske novice:** 7. oktobra so v rubriki Prireditve napovedali Evropski dan opazovanja ptic v Škocjanskem zatoku;
- **Slovenske novice:** 11. oktobra so v rubriki Življenje v objektivu so s prispevkom »Videli so 12.487 ptic« poročali o dogodku.

O pticah, njihovemu prezimovanju in grožnjah so objavili več prispevkov:

- **Radio Slovenija 2:** 26. decembra, na Val-u 202 so poslušalci lahko poslušali o povečanem številu ptic, tudi v Škocjanskem zatoku »Povečano število ptic«;
- **Primorski val:** 26. december v rubriki Novice so objavili prispevek o grožnjah za vodne ptice »Veliko potencialno grožnjo za vodne ptice predstavljajo klimatske spremembe in onesnaženja«;
- **Radio Sora:** 26. decembra so govorili o pozitivnih spremembah za vodne ptice »Pozitivne spremembe za vodne ptice na posameznih območjih«;
- **Slovenske novice:** 27. decembra o grožnjah za vodne ptice v prispevku »Ptice ogroža onesnaženje«;
- **Primorski dnevnik:** 27. decembra o velikem številu prezimujočih ptic »V Slovenski Istri prezimi od šest do enajst tisoč ptic«.

Poleg tega so bili objavljeni še naslednji prispevki:

- **Delo:** 18. januarja je bil ob Zimskem štetju vodnih ptic objavljen prispevek z naslovom »Zaradi mile zime manj ptic s severa«;
- **Radio Slovenija 1:** 11. marca so lahko poslušalci poslušali prispevek z naslovom »V Kopru si želijo nov prostorski načrt na katerem bi slonel razvoj občine«;
- **Delo:** 15. marca je bil na temo proračuna za naravne parke objavljen prispevek z naslovom »Za naravne parke lani toliko kot za dve partiji«;
- **Delo:** 12. aprila je bil na temo morskih ptic objavljen prispevek z naslovom »Zlovešči upad števila morskih ptic v zadnjem desetletjih«;
- **Primorske novice:** 17. maja je bil na temo gokart steze objavljen prispevek z naslovom »Po treh letih vendarle razplet«;
- **Primorske novice:** 16. junija je bil objavljen prispevek o labodji družini pri Toncity-ju z naslovom »Labodje jezero spet na robu Kopra«;
- **Delo:** 18. junija je bil na temo rebalansa proračuna objavljen prispevek z naslovom »Državni naravni parki tik nad vodo«;
- **TV Slovenija 1:** 27. julija je bil objavljen prispevek o pticah »V Škocjanskem zatoku več kot 230 vrst ptic«;
- **Regionalobala.si:** 1. oktober, »Prebremenjeni a še vedno brez vstopnine«;
- **TV Primorka:** 27. decembra so si gledalci lahko na Dnevniku ogledali prispevek z naslovom »Projekt Slovenija Natura«.

Obveščanje prek medijev je eden najbolj učinkovitih načinov za povečanje prepoznavnosti območja in vzpostavitev pozitivne podobe. Skrbeli smo za predstavitev medijsko odmevnih dogodkov v rezervatu in pojavljanje stopnjevali tudi glede na zanimanje medijev za urejanje parkovne infrastrukture, ki bo naravni rezervat še bolj približala ljudem. Predstavnikom medijev smo nudili pomoč pri pripravi prispevkov, reportaž, snemanjih na terenu in podobno.

- Sejmi in prireditve

Škocjanskega zatoka v letu 2012 na sejmi in prireditvah z ustrežno tematiko nismo predstavljali. Zaradi približevanja gradnje objektov so namreč v letih 2012-14 predstavitve te vrste omejene na minimum.

- Potujoča razstava

Pred leti smo pripravili potujočo razstavo o območjih Natura 2000 (posebnih območjih varstva) v primorski regiji, med katerimi je tudi Škocjanski zatok, v slovenski, angleški in italijanski različici. Doslej smo z razstavo prepotovali celotno regijo in tudi druge kraje širše po Sloveniji in v zamejstvu, hkrati pa lokalnim prebivalcem Kopra predstavili tudi druga za ptice pomembna območja v njihovi bližini. V prvi polovici leta 2012 je bila potujoča razstava na ogled širši javnosti v mladinskem zdravilišču in letovišču Debeli rtič, kjer smo obiskovalcem ponudili tudi različne publikacije o Škocjanskem zatoku, nato pa smo jo od 12. julija do 30. avgusta postavili na ogled za goste hotela Jelovica na Bledu.

- Oglaševanje

Oglaševanje je bilo načrtovano kot promocijski ukrep po dokončni ureditvi rezervata, ker pa ta še ni gotova, v letu 2012 le-tega v okviru promocijskih aktivnosti še nismo načrtovali. Kljub temu smo se ostalim zavarovanim območjem pridružili v akciji skupne delno brezplačne, delno plačljive predstavitve naravnih parkov Slovenije v prilogi Club časnika Finance.

8.3. Neposredne predstavitve in promocija rezervata

Ukrepi

- Predstavitve lokalnemu prebivalstvu in predstavnikom lokalnih oblasti

Lokalne prebivalce Kopra in okolice redno obveščamo o napredku pri urejanju in upravljanju Škocjanskega zatoka na posebnih predstavitev oz. predavanjih. Hkrati nadaljujemo tudi z rednim obveščanjem ključnih predstavnikov lokalnih oblasti. Pri vseh tovrstnih predstavitev ustrezno promoviramo tudi koristi rezervata za lokalno skupnost in priložnosti, ki iz tega izhajajo. Tako smo za lokalno društvo JOLI iz Kopra, 8. marca pripravili izlet v Škocjanski zatok, kjer smo njihovim članom (prisotnih jih je bilo 30) predstavili Škocjanski zatok kot največje polslano mokrišče v Sloveniji. Že tradicionalno smo sodelovali tudi na predstavitvi (19. avgust) različnih društev in organizacij iz KS Pobegi-Čežarji, Dekani, Sv. Anton in Bertoki, kjer smo na stojnici obiskovalcem ponudili različne materiale in informacije o rezervatu.

V novembru smo skupaj z Osrednjo knjižnico Srečka Vilharja Koper pripravili ciklus treh zaporednih tedenskih predavanj z naravoslovno tematiko, in sicer:

- 15. november »Kraška travišča, ptice in biodiverzitet«, predavatelj Jernej Figelj;
- 22. November »Prešušstvo beločelega deževnika«, predavatelj Iztok Škornik;
- 29. november »Bobri«, predavatelj Jani Vidmar.

- Predstavitve širši slovenski in mednarodni javnosti

Naravni rezervat Škocjanski zatok redno predstavljamo zainteresirani javnosti drugod po Sloveniji, tako potencialnim obiskovalcem – ljubiteljem narave, kot tudi strokovni javnosti. Poleg tega rezervat predstavljamo tudi mednarodni javnosti na vseh primernih dogodkih, strokovnih srečanjih in konferencah. Poleg osebnih predstavitev poskrbimo tudi za pripravo in objavo člankov o rezervatu v ustreznih slovenskih in mednarodnih revijah in drugih tiskanih medijih, od DOPPS-ove revije Svet ptic do revij in prilog časopisov na temo prosti čas, narava, rekreacija in podobno.

Vodja rezervata Nataša Šalaja se je med 6. in 8. februarjem 2012 v maroškem mestu Agadir udeležila pomembnega mednarodnega simpozija o mediteranskih mokriščih z naslovom »Water and Wetlands in Mediterranean from Grado to Agadir« ob 20. obletnici konference v Gradežu. Na simpoziju sta skupaj z mag. Barbaro Vidmar iz ZRSVN, OE Piran, predstavili naravni rezervat Škocjanski zatok, njegovo obnovo kot pomemben prispevek k ohranjanju mokrišč v širši sredozemski regiji ter se v predstavitvi še posebej osredotočili na ekosistemske storitve naravnega rezervata in primerjavi ob uresničenju dveh v preteklosti možnih scenarijev: občinskega s popolnim zasutjem in uničenjem Škocjanskega zatoka, v primeru katerega bi Sloveniji ostalo 0% ekosistemskih storitev Škocjanskega zatoka in naravovarstvenega scenarija, s katerim smo ohranili ali povrnili 60-65% ekosistemskih storitev (v primerjavi s Škocjanskim zatokom pred degradacijo v izmeri 230 ha). Priprava delovnega gradiva o ekosistemskih storitvah je potekala v okviru projekta Adriawet 2000, v katerem se bomo tej temi skupaj s partnerji intenzivno posvečali tudi v nadaljevanju projekta, saj je za zavarovana območja narave zelo pomembna. Lokalni skupnosti smo temo predstavili v obsežnem članku v Primorskih novicah (glej točko 8.2).

Škocjanski zatok smo tekom leta 2012 na vodenih obiskih predstavili različnim domačim ter mednarodnim strokovnim skupinam, in sicer:

- 15. marca smo za strokovno osebje Grand hotela Union Ljubljana pripravili predavanje o Škocjanskem zatoku, kateremu je sledil terenski ogled po krožni učni poti;

- 18. marca smo za 17 članov Društva veterinarjev Slovenije pripravili strokovno vodenje v Škocjanskem zatoku s posebnim poudarkom na pašni živini in njihovi vlogi vzdrževanja vegetacijskega ravnovesja sladkovodnega dela rezervata;
- za člane kluba LEO iz Ljubljane (dobrodelna, nepolitična in nereligiozna organizacija, ki združuje mlade ljudi med 16. in 30. letom), smo 14. aprila izvedli vodenje in predstavitev Škocjanskega zatoka, katerega se je udeležilo 50 udeležencev iz Slovenije in tujine;
- 15. maja smo svoje izkušnje pri upravljanju Škocjanskega zatoka predstavili 30 udeležencem strokovne ekskurzije »Protected areas and EU Accession Educational Trip«, v organizaciji WWF MedPO Dinaric Arc Parks;
- 18. maja smo se udeležili osrednjega nacionalnega dogodka ob 20. obletnici programa LIFE, kjer smo udeležencem predstavili tudi naše izkušnje pri obnovi Škocjanskega zatoka in izvedbi drugih LIFE projektov, sodelovali pa smo tudi pri pripravi gradiv ter pošiljanju vabil različnim posameznikom in organizacijam, ki so sodelovale ali sodelujejo pri izvedbi LIFE projektov, ki jih vodi DOPPS;
- 11. julija smo za 43 tujih študentov naravovarstva, ki so se udeležili poletne šole v organizaciji Morske biološke postaje iz Pirana, pripravili predstavitev o renaturaciji Škocjanskega zatoka ter jih popeljali po krožni učni poti na Bertoški bonifikiji;
- 21. septembra smo za mlade člane DOPPS pripravili ogled naravnega rezervata in predstavitev o pomenu upravljanja zavarovanih območij pri varstvu narave;
- 3. oktobra smo 10 predstavnikom strokovnih služb Mestne občine Ljubljana, ki so vključeni v načrtovanje nadomestnih habitatov ob širitvi smetišča, predstavili potek vzpostavitve habitatov Škocjanskega zatoka kot tudi njihovo upravljanje;
- 5. oktobra smo se v Krajinskem parku Sečoveljske soline udeležili mednarodnega znanstvenega sestanka z naslovom »Sečoveljske soline kot znanstveni in izobraževalni bazen«, na katerem smo se udeležencem predstavili s predavanjem o ekosistemskih storitvah v Škocjanskem zatoku (avtorici Nataša Šalaja in Barbara Vidmar) ter s posterjem o bentoških živalih Škocjanskega zatoka (avtorji Borut Mavrič, Lovrenc Lipej, Borut Mozetič, Bojana Lipej ter sodelavci WWF Miramare iz Trsta);
- 8. oktobra smo za člane Zbornice računovodskih servisov Slovenije izvedli vodenje po krožni učni poti ter jim predstavili značilnosti rezervata;
- 15. oktobra smo za 50 izletnikov iz KS Poddraga iz Vipave pripravili kratko predstavitev in obhod po krožni učni poti na sladkovodnem delu rezervata;
- 17. oktobra smo za strokovno delegacijo (14 predstavnikov) iz Tunisa pripravili predstavitev Škocjanskega zatoka kot tudi smo jim na kratko predstavili ostala zavarovana območja na slovenski Obali.

Za osveščanje širše slovenske javnosti smo za revijo Svet ptic pripravili nekaj novic oz. člankov, in sicer:

- novica o novi spletni strani Škocjanskega zatoka,
- članek o liski (*Fulica atra*) in njeni populaciji v Škocjanskem zatoku, ki je bila zaradi različnih posegov na območju rezervata v preteklosti precej ogrožena,
- članek o udeležbi na simpoziju »Sredozemska mokrišča: od Gradeža do Agadirja in naprej«,
- novica o novi sodelavki Biji Rakar,
- prispevek o Škocjanskem zatoku kot povabilo za ornitološki izlet,
- prispevek o udeležbi na mednarodnem znanstvenem sestanku v KPSS;
- prispevek o predavanjih DOPPS v Kopru.

Napredek in uspehe v naravnem rezervatu v letu 2012 pa smo predstavili tudi v vsakoletni DOPPS-ovi knjižici z naslovom DOPPS v letu 2012, ki je v času priprave tega poročila v tisku.

- Individualne in druge neposredne predstavitve manjšim ciljnim skupinam

Skupinam s posebnimi potrebami smo rezervat predstavili individualno ter na podlagi predhodnega dogovora glede načina in časa izvedbe vodenja. V letu 2012 smo pripravili dve takšni vodenji, in sicer:

- za 22 varovancev društva Sožitje iz Kopa smo pripravili individualno vodenje 17. marca ter
- za 8 varovancev Centra za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Cirius iz Vipave 18. maja.

8.4. Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov z lokalno skupnostjo in različnimi ključnimi organizacijami

Ukrepi

- Vzdrževanje dobrih odnosov s predstavniki lokalnih oblasti

Nadaljevali smo z vzdrževanjem vzpostavljenih dobrih odnosov s predstavniki Mestne občine Koper ter vseh občinskih služb, s katerimi smo skupaj z MKO aktivno sodelovali pri usklajevanju določb nove uredbe o NR Škocjanski zatok in pri delovanju Odbora naravnega rezervata. Za ohranjanje dobrega sodelovanja smo se trudili tudi pri drugih javnih službah, kot so npr. inšpekcijske službe in policija.

- Vzdrževanje dobrih odnosov s predstavniki lokalnih zainteresiranih skupin

Kot že vsa leta do sedaj, smo se tudi v prvem poletju 2012 trudili ohranjati dobre odnose z lokalnimi zainteresiranimi skupinami, npr. lokalnimi člani DOPPS, upravljavci drugih zavarovanih območij v Obalno-kraški regiji, z lokalnimi šolami, z lokalnimi nevladnimi organizacijami, okoliškimi kmeti, sosedi, itd.

24. marca smo skupaj s skavti iz OŠ dr. Aleš Bebler-Primož Hrvatini izvedli čistilno akcijo na območju rezervata ob ankaranski vpadnici. Akcija je potekala v okviru vseslovenske akcije »Očistimo Slovenijo«, udeležilo se je 34 skavtov in zaposlenih DOPPS.

- Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov z izobraževalnimi ustanovami za prepoznavanje rezervata in narave v širšem pomenu besede kot vrednote med mladimi generacijami

Vse izobraževalne skupine, ki so se v letu 2012 na novo udeležile izobraževalnih aktivnosti v rezervatu, smo uvrstili tudi med prejemnike promocijskih, informacijskih in relevantnih strokovnih gradiv rezervata.

- Razvoj in vzdrževanje dobrih odnosov s strokovnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih

Skrbeli smo za vzdrževanje dobrih odnosov s strokovnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih, npr. z Morsko biološko postajo Piran, Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, Zavodom za zdravstveno varstvo Koper, Agencijo RS za okolje ter njeno pisarno v Kopru, itd.

30. maja smo za predstavnike Agencije RS za okolje iz Ljubljane in pisarne Koper pripravili strokovno srečanje v Škocjanskem zatoku z namenom predstavitve načina upravljanja rezervata in naših prihodnjih načrtih v rezervatu (predvsem infrastrukture).

8.5. Sodelovanje in skupna promocija v okviru mreže upravljavcev severno-jadranskih mokrišč Adriawet in z upravljavci drugih zavarovanih območij

Ukrepi

- Vzpodbujanje sodelovanja znotraj mreže Adriawet in z upravljavci drugih zavarovanih območij v Sloveniji in tujini

Spodbujali smo druženje in izmenjavo izkušenj in informacij med člani neformalne mreže Adriawet, kot tudi z upravljavci drugih zavarovanih območij, predvsem v okviru projekta Adriawet 2000 ter sodelovanja v Skupnosti zavarovanih območij Slovenije.

V okviru dolgoletnega dobrega sodelovanja zaposlenih v naravnem rezervatu Škocjanski zatok in sodelavcev Deželnega rezervata Isola della Cona smo 21. marca pripravili srečanje zaposlenih z namenom izmenjave izkušenj pri upravljanju obeh rezervatov.

- Izvedba skupnega promocijskega projekta z Adriawet partnerji

V okviru projekta »Jadranska mokrišča za omrežje Natura 2000« (Adriawet 2000) smo v letu 2012 izvedli naslednje aktivnosti:

- Delovni sklop 1: Vzpostavili smo delovno skupino v okviru NR Škocjanski zatok/ DOPPS ter 7. 5. zaposlili koordinatorico za stike z javnostmi in za področje izobraževanja Bijo Rakar, ki bo sodelovala v okviru delovnih sklopov 4 in 6. Skrbeli smo za redno koordinacijo dela projektne ekipe na DOPPS v skladu s pravili izvajanja projektov Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013, koordinacijo z vodjo projekta in ostalimi partnerji, redno vsebinsko in finančno spremljanje izvajanja projekta ter pripravili štiri vmesna poročila projekta. Organizirali smo 1. sestanek Upravnega in Znanstvenega odbora projekta ter se udeležili še 2. sestanka Upravnega odbora. Aktivno smo sodelovali pri izvedbi uvodnega srečanja projekta (kick-off meeting), ki je v organizaciji italijanskih partnerjev potekal 20.7.2012 v Italiji. Poleg tega smo pridobili potrdilo o DDV statusu projekta. Udeležili smo se delavnic za upravičence programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013, ki jih je organiziralo MGRT.
- Delovni sklop 2: Vnesli in obdelali smo podatke monitoringov in druge podatke, potrebne za pripravo projektnih podlag, pripravili sezname opravljenih raziskav in monitoringov ter seznam vrst v NR Škocjanski zatok. Udeležili smo se vseh štirih delovnih sestankov za izvedbo aktivnosti in skupaj s partnerji pripravili in potrdili skupne metode in protokol monitoringa, ki ga bomo v okviru projekta izvajali v letih 2013-14. Poleg tega smo se udeležili izobraževanja za pripravo metod in orodij, ki je potekal na ZRSVN 28. marca v Ljubljani (glej poročilo pod točko 1.7.).
- Delovni sklop 3: Izvedli smo analizo razvojnih priložnosti, ki jo sestavljata delovno gradivo z naslovom Ekosistemske storitve NR Škocjanski zatok - Ohranjanje in povečevanje ekosistemskih storitev naravnega rezervata Škocjanski zatok kljub urbanim pritiskom ter analiza rezultatov in doseženih kazalnikov iz izvedenega načrta upravljanja 2007-11 po prioritetah in aktivnostih.
- Delovni sklop 4: Pripravili smo vprašalnik o poznavanju omrežja Natura 2000 za učitelje, izvedli anketo ter na podlagi pridobljenih podatkov s partnerji pripravili skupno zaključno analizo, organizirali in izvedli smo 1. sestanek delovne skupine, ki je potekal 5. junija v NR Škocjanski zatok ter pričeli z aktivnostmi za pripravo skupnega izobraževalnega programa. Poleg tega smo začeli tudi z izvedbo 3. in 4. aktivnosti, v okviru katere smo izdelali izobraževalni material (ornitološke beležnice/za različne starostne skupine otrok in plastificirane učne liste (trojezične). V novembru smo začeli z izvedbo izobraževalnega programa in sicer najprej z uvodno predstavitvijo o omrežju Natura 2000 za učence v razredu, kateri je sledil prvi terenski dan v Škocjanskem zatoku za sledeče šole: OŠ Sečovlje, OŠ Lucija, OŠ Ciril Kosmač Piran, OŠ Dekani in OŠ dr. Aleš Bebler Primož Hrvatini. Za pripravo izobraževalnih vsebin smo se v letu 2012 udeležili še 3 delavnic (Isola della Cona, Vallevicchia in Bosco Nordio).

Pričeli smo z načrtovanjem interpretacije in razstav za NR Škocjanski zatok in po nekaj internih pripravljalnih sestankih novembra 2012 opravili strokovno ekskurzijo v MBP Piran ter v centre za obiskovalce naravnih rezervatov Miramare in Doberdob.

- Delovni sklop 5: Pridobili smo študijo obnovljivih virov energije za NR Škocjanski zatok ter sodelovali z izvajalcem, pripravili pa smo tudi vsa potrebna gradiva za izdelavo študije. Končno različico študije smo posredovali projektantu objektov v naravnem rezervatu pri pripravi spremembe projektne dokumentacije PZI, ki jo je naročilo ministrstvo, tako da so bile ugotovitve študije takoj vključene v prenovljeno projektno dokumentacijo.
- Delovni sklop 6: Začeli smo z tega komunikacijskega delovnega sklopa, in sicer smo pripravili interno analizo preteklih komunikacijskih aktivnosti ter glavino kvantitativne analize preteklih objav v medijih ter s partnerji sodelovali pri zagonu delovnega sklopa. Pripravili smo tudi osnutek komunikacijske strategije, ki ga je komunikacijska agencija v Italiji, ki so jo najeli partnerji, dopolnila do končne verzije.

Projekt »Adriawet 2000« je namenjen predvsem razvoju skupnih orodij za povečanje privlačnosti in prepoznavnosti sodelujočih mokrišč iz Furlanije, Benečije in Slovenije. Izvajali ga bomo v času od 1.11.2011 do 30.10.2014. DOPPS-ov del izvedbe aktivnosti v NR Škocjanski zatok smo ocenili na 270.000€, od česar 85% financira ESRR, 15% nacionalnega sofinanciranja pa partnerjem iz privatnega sektorja v Sloveniji zagotavlja SVLR na podlagi posebne pogodbe, ki smo jo z MGRT podpisali 30.10.2012. Okvirni realizirani stroški projekta v letu 2012 so znašali 37.465,52€. Manjši porabi od predvidene je botroval predvsem počasnejši začetek izvajanja projekta pri italijanskih partnerjih, zaradi česar tudi na naši strani nismo mogli aktivnosti izvajati v skladu s prvotnimi načrti. Večino zamude bomo nadoknadili v letu 2013.

- Sodelovanje v nacionalni Zvezi naravovarstvenih nadzornikov in Skupnosti zavarovanih območij

Zveza naravovarstvenih nadzornikov v letu 2012 ni bila aktivna.

Toliko bolj aktivna pa je Skupnost slovenskih zavarovanih območij narave, ustanovljena oktobra 2011. Skupnosti je v letu 2012 predsedoval mag. Marko Starman, direktor Krajinskega parka Strunjan. V letu 2012 je skupnost izvedla več aktivnosti, predstavniki NR Škocjanski zatok pa smo sodelovali pri naslednjih skupnih aktivnostih in sestankih:

- seja skupnosti 29.2.2012,
- sestanek z STO o nadaljnjem sodelovanju 29.2.2012,
- naročilo znaka in portala zavarovanih območij – marec 2012, priprava gradiv za portal www.parkislovenije.si ter dokončni pregled in popravki naših vsebin na portalu v oktobru,
- več sestankov ob rebalansu proračuna RS za 2012: interni sestanek 12.4., sestanek z ministrom in ostalimi zavodi 16.4. ter sestanka z državnim sekretarjem Brankom Ravnikom 10.5.2012 in 23.10.2012 ter pri pripravah na sestanek z ministrom v Kozjanskem parku dne 13.10.2012,
- sodelovanje na osrednjem dogodku ob Dnevu parkov v KP Goričko 24.5.2012,
- skupna predstavitev v prilogi Club časnika Finance v juniju 2012,
- sodelovanje na letnem srečanju zaposlenih v zavarovanih območjih, ki je potekala 12. septembra, v organizaciji KP Kolpa,
- seja skupnosti 28.12.2012.

Cilj 9: Do konca leta 2009 zgraditi načrtovano parkovno infrastrukturo (informacijski center, centralna opazovalnica, opazovalni stolp, učne poti z opremo, itd.), ki bo ljudem omogočala kakovostno doživljanje narave in jim posredovala ključna sporočila

Upravljalne strategije

9.1. Dokončanje izhodišč za načrtovanje in izvedbo parkovne infrastrukture

Strategija je izvedena, ukrepi v letu 2012 niso bili predvideni.

9.2. Zagotovitev financiranja za izgradnjo vse infrastrukture za obiskovalce

Investicija Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok, ki je v investicijskem programu iz novembra 2010 skupaj ocenjena na 3.276.514€ (z DDV) v tekočih cenah, naj bi se financirala iz ESRR in nacionalnih sredstev (glej preglednico 3). Po osnovnem dogovoru med MG in MOP iz preteklih let naj bi iz ESRR virov lahko črpali 75% neto vrednosti projekta, preostanek pa naj bi zagotovilo okoljsko ministrstvo in DOPPS iz naslova namenskih sredstev presežka SKZG RS 2005-07.

Preglednica 4: Prvotno načrtovani stroški in viri za financiranje projekta Objekti v NR Škocjanski zatok (investicijski program, nov.2010)

Viri financiranja	3.276.513,88€
ESRR (Mreženje kulturnih in naravnih potencialov) – 75% neto vrednosti projekta	2.047.821,18€
- od tega ESRR – 85%	1.740.648,01€
- od tega slov.udležba – 15%	307.173,18€
PRESEŽEK SKZG RS 2005-2007	481.907,12€
SOFINANCIRANJE MOP – PP 2443	731.500,28€
SOFINANCIRANJE MOP – program. sredstva (PP 2143)	15.285,30€

Po Rebalansu proračuna za leto 2012 je postalo jasno, da MKO v letu 2012 in najverjetneje tudi v nadaljnjih letih tolikšnih sredstev za sofinanciranje projekta ne bo moglo zagotoviti in je bila zato tudi izvedljivost projekta pod vprašajem. Zaradi tega do oktobra dodatne priprave investicije niso stekle. V oktobru je prišlo do pomembnega srečanja državnih sekretarjev z MKO in MGRT, na katerem je bilo dogovorjeno, da naj bi MGRT iz naslova ESRR sredstev financirala neto vrednost projekta v celoti in ne le 75%, s čimer je projekt spet dobil zeleno luč za nadaljevanje, saj je glavnina sredstev za pokrivanje DDV že na voljo na DOPPS iz naslova sredstev iz presežka SKZG RS iz obdobja 2005-07 in bo MKO morale zagotoviti le razliko, ki jo je potrebno še izračunati z novelacijo investicijskega programa projekta iz leta 2010. Ob predpostavki, da bi vrednost projekta ostala nespremenjena, bi tako v letih izvajanja investicije (predvidoma 2013-14), MKO morale zagotoviti le še 45.730,96€ sofinanciranja (glej projekcijo v preglednici 4).

Preglednica 5: Projekcija načrtovanih stroškov in virov za financiranje projekta Objekti v NR Škocjanski zatok ob predpostavki nespremenjenih stroškov v tekočih cenah

Viri financiranja	3.276.513,88€
ESRR (Mreženje kulturnih in naravnih potencialov) – 100% neto vrednosti projekta	2.730.428,23€
- od tega ESRR – 85%	2.320.863,99€
- od tega slov.udležba – 15%	409.564,23€
PRESEŽEK SKZG RS 2005-2007 (DOPPS) – 20% DDV	500.354,69€
SOFINANCIRANJE MKO – preostanek 20% DDV	45.730,96€

Zaradi spremembe dinamike izvajanja projekta kot tudi spremembe projekta za izvedbo bo treba izračune stroškov projekta še enkrat posodobiti v okviru novelacije investicijskega programa, tako da iz tega naslova pričakujemo delne spremembe zgoraj navedenih zneskov, povsem pa bo spremenjena dinamika porabe sredstev.

Pri zagotavljanju sredstev za investicijo je pomembno omeniti tudi sklepanje aneksov s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Dne 19.6.2012 smo po e-pošti pristojnim na MKO posredovali pobudo za sklenitev aneksov k obema sklenjenima tripartitnima pogodbama s Skladom, ki naj bi vsebovala podaljšanje izvedbe ukrepov do 31.12.2015 ter razširitev financiranja tudi na druge ukrepe v zvezi z gradnjo objektov (trenutno so sredstva po pogodbi namenjena samo za gradnjo centra, ker pa se bo predvidoma iz tega naslova financiral DDV, je treba vsebino razširiti na vse ukrepe, povezane z gradnjo). Kljub temu, da so bili po nekaj opomnikih sredi decembra aneksi med MKO in DOPPS vsebinsko usklajeni, do posredovanja le teh Skladu do konca leta ni prišlo, enako ne do podpisa. Opozoriti želimo na pomen pravočasnosti izvedbe teh postopkov, saj so zagotovljena sredstva za izvedbo investicije in s tem za doseganje razvojnih ciljev naravnega rezervata Škocjanski zatok ključnega pomena in jih z nepravočasno sklenjenimi aneksi ne bi smeli ogrožati.

Rebalans proračuna za leto 2012 ne vsebuje sredstev za začetek investicije v objekte v NRŠZ. Zaradi zamud pri potrjevanju vloge in potrebnih naročil spremembe projekta PZI in novelacije investicijskega programa se bo investicija (faza gradnje) lahko začela šele konec koledarskega leta 2013 ali v začetku 2014. Do potrditve vloge bo sredstva za plačila izvajalcem projektne in investicijske dokumentacije zagotovil DOPPS iz naslova sofinancerskih sredstev iz presežkov SKZG RS 2005-07 (potem ko bodo sklenjeni aneksi, ki omogočajo financiranje vseh potrebnih ukrepov po 31.12.2012).

9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh potrebnih soglasij in dovoljenj

Ukrepi

- Dokončanje dokumentacije – sprememba PZI

Izbrani izvajalec inženiringa in strokovnega nadzorstva (inženir) pri izvedbi projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok – Lokainženiring d.o.o., je avgusta 2011 pripravil Poročilo o pregledu projektne dokumentacije in ga posredoval naročniku – Ministrstvu RS za okolje in prostor – ter sofinancerju projekta – upravljavcu rezervata DOPPS. Na podlagi poročila in tehničnega sestanka 30.8.2011, ki so se ga udeležili predstavniki projektanta, inženirja ter upravljavca rezervata, je prišlo do zaključkov, da so se v času po izdelavi projekta uveljavile učinkovitejše in cenovno ugodnejše rešitve predvsem na področju strojnih in elektro instalacij, zaradi česar je projektant podal predlog spremembe projekta, ki prinaša tako strokovno-tehnične izboljšave in s tem tudi izboljšave energetske učinkovitosti objektov kot tudi prihranek pri izvedbi in vzdrževanju objektov.

Potrebne spremembe projektne dokumentacije PZI temeljijo na pregledu projektne dokumentacije, najpomembnejših zakonodajnih sprememb ter Navodil OU za informiranje in obveščanje javnosti o Kohezijskem in strukturnih skladih v programskem obdobju 2007 – 2013 (različica 3.0). Na podlagi teh ugotovitev in ustnega dogovora s predstavniki MOP je DOPPS oktobra 2011 pripravil projektno nalogo in vso drugo dokumentacijo za javno naročilo z naslovom Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok, 1. in 2. faza: sprememba projektne dokumentacije PZI, št. 2/2006 (avgust 2007). Postopek s pogajanji brez predhodne objave v skladu z določbo 2. alineje 1. točke 29. člena Zakona o javnem naročanju (ZJN-2, Ur.l. RS št. 128/06, 16/08, 34/08, 19/10 in 18/11) je bil izbran na podlagi tehničnih zahtev predmeta javnega naročanja. Skladno z Zakonom o graditvi objektov odgovorni vodja projekta s podpisom jamči za kakovost in usklajenost projektne dokumentacije. Tako sprememb projektov ne more izdelovati drug projektant.

Zaradi zaustavitve pri izvajanju projekta jeseni 2011 (glej Poročilo o uresničevanju letnega programa dela NRŠZ za 2011) do podpisa tripartitne pogodbe z izbranim izvajalcem – arhitekturnim birojem Ravnikar Potokar d.o.o. – ki je bil izbran oktobra 2011 po prej opisanem postopku, ni prišlo. V obdobju od januarja do marca 2012 so predstavniki MKO z MF in Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki je po Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 8/12) prevzelo funkcijo organa upravljanja in posredniškega telesa za ESRR sredstva (Mreženje kulturnih in naravnih potencialov), preverjali in usklajevali možnosti za nadaljevanje projekta v sprejeti organizacijski strukturi (MKO – investitor, DOPPS – tehnični koordinator in plačnik dela stroškov). Ko je bila v začetku aprila pridobljena ustna potrditev ustreznosti organizacijske strukture s strani MGRT, smo nadaljevali s pripravo prej omenjenega javnega naročila za spremembo PZI dokumentacije. Na MKO so ugotovili, da morajo v tem primeru nastopati kot naročnik, zato smo v aprilu pripravili vse potrebno za pripravo nove razpisne dokumentacije (projektno nalogo, utemeljitev cene itd.). Do konca junija je MGRT potrdilo seznanitev z vsebino razpisne dokumentacije, sledilo pa je podpisovanje obrazcev pri odgovornih na MKO, ki se je zaključilo sredi avgusta, ko je bil poziv k oddaji ponudbe poslan potencialnemu izvajalcu. Pogodba z njim je bila podpisana v začetku oktobra, izvajalcu pa smo pravočasno predali tudi obstoječe izvode PZI dokumentacije, ki se spreminja, ter Študijo obnovljivih virov energije za NR Škocjanski zatok, ki so jo kot podlago upoštevali pri pripravi projektne spremembe. Tekom projektiranja smo z izvajalci sodelovali po vsebinski plati in se 26.11.2012 sestali z njimi skupaj s predstavniki naročnika MKO in inženirja, da bi preverili zastavljene projektne rešitve. Po oddaji projekta na MKO v začetku decembra so projektanti nadaljevali z izdelavo in preverbami detajlnih rešitev, predstavniki upravljavca pa smo jih pregledovali, enako tudi pripravljene popise. Dokumentacija PZI naj bi bila povsem dokončana v začetku leta 2013, ko naj bi po prejemu potrditve ustreznosti dokumentacije izvajalec tudi izdal račun.

V tem času smo skupaj z MKO pripravili tudi razpisno dokumentacijo za novelacijo investicijskega programa (IP), ki je potrebna zaradi spremembe PZI, poteka več kot enega leta od potrditve prejšnjega IP ter zahtev ESRR sofinanciranja. V juniju se je vodja rezervata sestala z Majo Kač in Katarino Groznik Zeiler na delovnem sestanku, namenjenem identifikaciji vseh potrebnih nalog za začetek izvajanja investicije s predhodnimi novelacijami projektne in investicijske dokumentacije ter terminskega plana. Do oktobra je bila pripravljena okvirna razpisna dokumentacija, ki smo jo pregledali in podali pripombe. Od konca oktobra dalje smo tudi izvedli novelacijo vsebinskega dela investicijskega programa (z izjemo terminskega načrta) ter podlage preverili in uskladili z odgovornimi na MGRT, tako da smo sredine decembra pripravili in dokončno uskladili začasno verzijo vsebinskega dela IP.

- Podaljšanje veljavnosti gradbenega dovoljenja

Vlogo za podaljšanje gradbenega dovoljenja za gradnjo objektov v NR Škocjanski zatok smo oddali 5.9.2012 pristojnim na Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, ki so v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 8/12) odgovorni za ta resor. Dne 5.10.2012 smo prejeli Odločbo, s katero se veljavnost gradbenega dovoljenja podaljša za dve leti, do 18.20.2014.

9.4. Izgradnja, oprema in vzdrževanje 2 km krožne učne poti z opazovališči, znaki in mlakami za dvoživke in nevretenčarje na Bertoški bonifiki

Ukrepi

- Izdelava in namestitev zastiralnih sten (parapetov) z opazovalnimi linami (2. faza)

Izvedbo 2. faze opazovališč smo uvrstili v skupno investicijo izgradnje parkovne infrastrukture v rezervatu, ki jo bomo izvedli v okviru projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (glej točko 9.5.). V letu

2012 do premikov pri tem ni prišlo, v okviru sprememb projekta PZI pa je bila spremenjena konstrukcija podnic vseh opazovališč, ki bodo zgrajena v skladu s projektom »Gradnja objektov v NR Škocjanski zatok – opazovališča, 2. faza«.

- Vzdrževanje objektov, opreme in spremljajočih manipulativnih površin ter opreme na prostem

V letu 2012 smo izvajali manjše redne vzdrževalne posege na opazovališčih in pa redno čiščenje objektov, opreme in spremljajočih manipulativnih površin. Naši zaposleni so redno pregledovali opremo in objekte z namenom zagotavljanja varnosti obiskovalcev in zaposlenih.

Pri redni pregledih je bilo ugotovljeno, da so podnice na nekaterih opazovališčih ob krožni učni poti na bonifiki močno dotrajane. Vsa konstrukcija in podnice so bile namreč leta 2007 izvedene iz lesa, ki pa v neposrednem stiku z vodo, saj so locirane takoj nad vodno gladino ali neposredno ob njej, po sedanjih izkušnjah niso trajna rešitev. Ker so ugotovitve sovpadle z naročilom spremembe projekta PZI so projektanti novo rešitev s kovinsko konstrukcijo in uporabo v vlažnih pogojih obstojnega lesa pripravili v okviru teh sprememb in jih aplicirali tudi na vse iste in podobne objekte v naravnem rezervatu, ki bodo še zgrajeni.

V poletnem času smo zaradi dotrajanosti morali odstraniti podnice z opazovališča 3B in z opozorilnimi znaki in trakovi preprečiti dostop obiskovalcev do zastiralnih sten, del konstrukcije na opazovališču 4 pa podpreti z dodatnimi oporniki. Opazovališče 3B smo novembra uspeli sanirati v skladu z novo rešitvijo, zamenjavo podnic na preostalih obstoječih opazovališčih, ki je zaradi varnosti obiskovalcev nujna, pa smo uvrstili v program dela naravnega rezervata za leto 2013, vendar sredstva zaenkrat še niso zagotovljena.

9.5. Izgradnja, oprema in vzdrževanje centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki

Ukrepi

- Izvedba javnih naročil za izbiro izvajalcev

V skladu s spremembo investitorja projekta izgradnje parkovne infrastrukture Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok javna naročila za pridobitev izvajalcev projektnih aktivnosti izvaja Sektor za investicije v okolje v okviru Direktorata za javne službe varstva okolja in investicije v okolje MKO z izjemo že izvedenega javnega naročila za Svetovalni inženiring in nadzor. Predstavniki navedenega sektorja so v letu 2012 v sodelovanju s predstavniki Sektorja za ohranjanje narave in DOPPS izvedli naročilo sprememb projekta za izvedbo. Poleg že izvedenega so predvidena še naslednja javna naročila:

- novelacija investicijskega programa – finančni del,
- gradnja objektov (GOI dela),
- projektantski nadzor,
- projekt notranje opreme in grafične signalizacije,
- notranja oprema.

Naloge v zvezi s pripravo javnih naročil bo opravljal izbrani svetovalni inženiring (Lokainženiring d.o.o.), ki bo v ta namen v času projekta opravljal naslednje aktivnosti:

- priprava razpisne dokumentacije in izvedba postopkov javnega naročanja za izbor izvajalcev skladno z zakoni in predpisi,
- administrativno-tehnična dela pri vodenju javnih naročil (npr. izdajanje in pojasnjevanje razpisne dokumentacije, izdelava analiz prispelih ponudb, vodenje evidenc, priprava in pošiljanje zapisnikov,

- poročil, obvestil, priprava dokumentacije za arhiv Naročnika), priprava predlogov za izbor najugodnejših ponudnikov, priprava pogodb ter koordinacija sklepanja pogodb,
 - objava obvestil o javnih naročilih in oddaji javnih naročil na Portalu javnih naročil oz. drugih mestih, v skladu z vrednostjo naročila in izbranim postopkom,
 - v primeru revizije postopkov javnega naročanja priprava vseh dodatnih obrazložitev, dokumentov in opravljanje drugih administrativno-tehničnih nalog, povezanih s tem.
- Gradnja objektov – izvedba gradbenih in obrtniških del

Projekt »Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok« je namenjen izgradnji vseh načrtovanih objektov in s tem dokončni ureditvi rezervata. Predstavlja zadnji del urejanja naravnega rezervata Škocjanski zatok, kot je bilo opredeljeno z državnim prostorskim izvedbenim aktom – ureditvenim načrtom za območje naravnega rezervata Škocjanski zatok. Predmet projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok je izgradnja (GOI dela: gradbena, obrtniška in inštalacijska dela) in notranje opremljanje (skupaj s pripravo projekta notranje opreme in grafične signalizacije) naslednjih objektov (po strategijah):

Upravljalna strategija 9.5.:

- A. informacijski center s komunalno ureditvijo in s spremljajočimi manipulativnimi površinami (parkirišča in druge zunanje in prometne ureditve, igrišče in druge ureditve za obiskovalce)
- B. hlev z obrobo in lesom
- C. osrednja opazovalnica
- D. zunanji montažni WC
- E. nadstrešnica nad parkirišči (gradbena dela)
- F. urbana oprema

Upravljalna strategija 9.6.:

- G. mala opazovalnica (opazovalni stolp)
- H. mestni vstopni objekt
- I. opazovališče 5
- J. brv in lesa na poti pod ankaransko vpadnico

Upravljalna strategija 9.4.:

- K. opazovališča 1-4 na Bertoški bonifiki, 2. del (strehe opazovališč, lesa, plato za vzorčenje in izvedbo izobraževalnega programa v mlaki, lesa na servisni poti v bližini opazovališča 6)
- L. rekonstrukcija obstoječega opazovališča 6
- M. opazovališče slanuš 7 z brvjo

Gradnjo objektov in spremljajočih manipulativnih površin bo izbrani izvajalec izvajal v skladu s projektno dokumentacijo, dovoljenji, pogodbo, svojim terminskim planom ter drugimi relevantnimi dokumenti. Gradbena dela se bodo izvajala v časovnih obdobjih, ko so vplivi na živi svet najmanjši, saj bodo potekala pod strogim naravovarstvenim nadzorom, ki ga bo upravljavec izvajal v okviru nadzorne službe. Zaradi zamud, predstavljenih v točkah 9.2. in 9.3. poročila, do izvajanja te strategije še ni prišlo.

- Notranja oprema objektov

Zaradi zamud pred začetkom gradnje objektov v naravnem rezervatu se bo notranje opremljanje le-teh zakasnilo vsaj v leto 2014. V začetku izvajanja projekta bomo vsekakor pridobili Projekt notranje opreme in grafične signalizacije, v katerem bo celostno rešeno notranje opremljanje objektov in celotna signalizacija v objektih in rezervatu, usklajena z celostno grafično podobo rezervata. Razstave in drugo vsebinsko interpretacijo in opremo bomo zasnovali v okviru projekta Adriawet 2000 (glej ukrep 10.2) in del v prihodnjih letih tudi izdelali. Z načrtovanjem teh zadev smo na DOPPS že pričeli.

9.6. Izgradnja, oprema in vzdrževanje objektov, poti in druge parkovne infrastrukture na območju pod ankaransko vpadnico

Ukrepi

- Izvedba javnih naročil za izbiro izvajalcev
- Gradnja objektov – izvedba gradbenih in obrtniških del
- Notranja oprema objektov

Veljajo opisi pod ukrepom 9.5. Po trenutnih predvidevanjih bo gradnja in opremljanje objektov pod ankaransko vpadnico potekalo v letu 2014.

9.7. Minimiziranje motenj

Ukrepi

- Izgradnja in vzdrževanje vseh naravnih ter umetnih zastorov

Ob učni poti v rezervatu, razen na redkih močno zaraščenih predelih z gostim naravnim rastjem, kjer smo za preprečitev motenj zgradili notranje zastiralne nasipe višine vsaj 1,5 metra in zasadili naravno rastje, ki prispeva k naravnemu videzu nasipa in fizično preprečuje obiskovalcem dostop na nasipe, smo obstoječo zarast tudi v letu 2012 vzdrževali in dopolnjevali.

Med glavnimi vzdrževalnimi deli v letu 2012 smo izvajali košnjo nasipov, rezanje grmovja in vzdrževanje umetnih zastorov. Zaradi najpogostejše kršitve kodeksa vedenja v rezervatu s strani obiskovalcev – vzpenjanja na nasipe – smo izvedli še nujni ukrep namestitve preproste ograje z žico na najbolj izpostavljenih predelih. V ta namen smo najeli strojne storitve manjšega bagra za vtiskanje kolov, žico pa so napeli naši nadzorniki. Dela so bila opravljena v marcu (vtiskanje kolov) in aprilu (napenjanje žice). Ukrep se je izkazal kot zelo uspešen, saj je bistveno zmanjšal pogostost vzpenjanja na nasipe in s tem motnje živega sveta s strani obiskovalcev.

V letu 2012 smo na nasipu v bližini začasne gradbene barake zasadili sadike črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*), navadne kaline (*Ligustrum vulgare*), rešeljike (*Prunus muhaleb*) in brina (*Juniperus communis*). Ob kanalih in zastiralnih nasipih smo zasadili sadike črnega gabra (*Ostrya carpinifolia*), malega jesena (*Fraxinus ornus*), rešeljike (*Prunus muhaleb*) črne jelše (*Alnus glutinosa*), črnega topola (*Populus nigra*), robide (*Rubus sp.*), šipka (*Rosa sp.*) in več vrst vrb (*Salix sp.*). V okolici opazovalnic in nekaterih drugih mestih, kjer obiskovalci prehajajo na nasipe, smo nadaljeval z zasaditvijo izbranih grmovnih vrst: češmin (*Berberis vulgaris*), navadna kalina (*Ligustrum vulgare*), navadni brin (*Juniperus communis*), šipek (*Rosa sp.*).

Večina zasajenih sadik, ki smo jih zasadili v preteklih letih, lepo uspeva, zato bomo s sajenjem nadaljevali tudi v letu 2013. V ta namen smo pripravili načrt zasaditve drevesnih in grmovnih vrst z naslednjimi cilji:

- Zmanjševanje agresivnosti tujerodnih vrst, kot so rubinija (*Rubinia pseudoacacia*), amorfa (*Amorfa fruticosa*) in japonsko kosteničevje (*Lonicera japonica*), ki bi verjetno onemogočila naravno zaraščanje z avtohtonimi vrstami. Poleg tega pa nekatere vrste klijejo le na golih tleh, ki pa se brez motenj hitro zarastejo z ruderalno vegetacijo visokih steblik in tako onemogočijo klitje semen dreves iz rodov *Populus*, *Alnus* in *Salix*.
- Vzpostavitev sonaravne avtohtone lesne vegetacije, ki bo služila kot zatočišče ter vir hrane za tukajšnje favno.

- Z zasaditvijo izbranih grmovnih vrst ustvariti goste mejice v okolici vseh opazovalnic in drugih izpostavljenih predelih vzdolž krožne učne poti, ki bodo preprečevale dostop in prehajanje obiskovalcev na zastiralne nasipe ter s tem zmanjšale motnje na živi svet rezervata.

V sodelovanju z botanikom Josipom Otopalom smo pripravili načrt zasaditve drevesnih in grmovnih vrst v NR Škocjanski zatok za leto 2013 po posameznih predelih v sladkovodnem delu rezervata, v katerem povzemamo tudi zasaditev, opravljeno v letu 2012. Povzetek načrta sledi na naslednjih straneh. Upravlavec lahko s sodelovanju z botanikom seznam naknadno še dopolni, predvsem z avtohtonimi vrstami plodonosnih grmovnic, ki so prehransko pomembne za ptice.

NAČRT ZASADITVE DREVESNIH IN GRMOVNIH VRST V NRŠZ ZA LETI 2012 in 2013

Slika 2: Območje A:časna gradbena baraka

Preglednica 6: opravljene zasaditve v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	C1	20	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	C1	20	2012
rešeljika	<i>Prunus mahaleb</i>	C1	20	2012
brin	<i>Juniperus communis</i>	C1	20	2012

Preglednica 7: načrt zasaditev v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	C, C1	30	2013
trokrpi javor	<i>Acer monspessulanum</i>	C, C1	10	2013
črni topol	<i>Populus nigra</i>	C, C1	50	2013
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	C, C1	40	2013
pisani dristavec	<i>Potamogeton coloratus</i>	ML1	3	2013
zlatičasta žabarka	<i>Baldellia ranunculoides</i>	ML1	3	2013
navadna rezika	<i>Cladium mariscus</i>	ML1	3	2013

Slika 3: Območje B: opazovalnica 1

Preglednica 8: opravljene zasaditve v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	A1	15	2012
mali jesen	<i>Fraxinus ornus</i>	A1	10	2012
rešeljika	<i>Prunus mahaleb</i>	A1	10	2012
bela in krhka vrba	<i>Salix sp.</i>	B	100	2012
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	B	50	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	B	10	2012

Preglednica 9: načrt zasaditev v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
škorš	<i>Sorbus domestica</i>	A	3	2013
ostroplodni jesen	<i>Fraxinus angustifolia</i>	A1	50	2013
rumeni dren	<i>Cornus mas</i>	A2	3	2013
navadni glog	<i>Crataegus laevigata</i>	A2	5	2013
šipek	<i>Rosa sp.</i>	A2, B1	7	2013
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	A2, B1	20	2013

Slika 4: Območje C: opazovalnica 2

Preglednica 10: opravljene zasaditve v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	B	100	2012
vrba	<i>Salix sp.</i>	B	100	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	B	10	2012
češmin	<i>Berberis vulgaris</i>	B1	10	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	B1	20	2012
robide	<i>Rubus sp.</i>	C	100	2012
šipek	<i>Rosa sp.</i>	C	50	2012
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	D	20	2012

Preglednica 11: načrt zasaditev v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
robide	<i>Rubus sp.</i>	B1	5	2013
šipek	<i>Rosa sp.</i>	B1	5	2013
rumeni dren	<i>Cornus mas</i>	B1	2	2013
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	B1	25	2013
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	D	10	2012
travniška izjevka	<i>Succisa pratensis</i>	D	10	2013
šaši	<i>Carex sp.</i>	D	30	2013

Slika 5: Območje D: sladkovodno močvirje v »trikotniku«

Preglednica 12: opravljene zasaditve v letu 2012

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
črni topol	<i>Populus nigra</i>	A2	20-30	2012
bela vrba	<i>Salix alba</i>	A2	40	2012
črni gaber	<i>Ostrya carpinifolia</i>	B	50	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	B	50	2012
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	C	10	2012
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	D1-4	10	2012
črni topol	<i>Populus nigra</i>	D1-4	3	2012
kalina	<i>Ligustrum vulgare</i>	D1-4	5	2012

Preglednica 13: načrt zasaditev v letu 2013

vrsta	latinsko ime	ploskev	število	leto zasaditve
trstikasta stožka	<i>Molinia arundinacea</i>	C	10	2013
šaši	<i>Carex sp.</i>	C	30	2013
bela vrba	<i>Salix alba</i>	D1-4	2 do 3	2013
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	D1-4	10	2013
črni topol	<i>Populus nigra</i>	D1-4	3	2013
črna jelša	<i>Alnus glutinosa</i>	E	15	2013

- Omejen dostop v določene dele rezervata med gnezdilno sezono

Ukrepev za dodatno omejevanje dostopa med gnezdilno sezono v letu 2012 nismo izvajali, saj so se kot zadostni izkazali preostali ukrepi za preprečevanje motenj.

- Kodeks obnašanja v rezervatu

Zadrževanje obiskovalcev v rezervatu je dovoljeno samo v okviru označene parkovne infrastrukture. V skladu z Odredbo o pogojih obiskovanja in zadrževanja v naravnem rezervatu Škocjanski zatok (Ur. l. RS, št. 58/01) se morajo obiskovalci ravnati v skladu s kodeksom obnašanja v rezervatu, ki je sestavni del vseh vstopnih tabel na ključnih točkah rezervata ter objavljen tudi v publikacijah o naravnem rezervatu. Obiskovalce smo opozarjali na upoštevanje kodeksa.

- Vodenje skupin

Za skupine obiskovalcev, ki so definirane kot skupine ljudi, ki štejejo najmanj 10 in največ 25 ljudi in za šolske skupine, ki jih sestavlja en šolski razred ne glede na splošno definicijo skupine, smo zaposleni izvajali strokovna vodenja po rezervatu, ki smo ga v skladu s prej omenjeno Odredbo v letu 2009 začeli izvajati proti plačilu. Vodniki po rezervatu hkrati z izvajanjem osnovne funkcije vodenja – spremljanje in usmerjanje obiskovalcev in strokovna razlaga o značilnostih naravnih prvin na širšem območju rezervata, o procesih, naravnih vrednotah, rastlinskih in živalskih vrstah ter njihovih habitatih v rezervatu – obiskovalce opozarjajo na primerno vedenje v rezervatu, nadzorujejo gibanje obiskovalcev in preprečujejo motnje. V letu 2012 je v okviru vodenih ogledov rezervat obiskalo 2.455 obiskovalcev.

- Dodatna zaščita proti hrupu

V okviru možnosti smo v letu 2012 nekaj energije vložili tudi v iskanje rešitev za preprečevanje hrupa, ki je po rezultatih študije Ocena obremenjenosti s hrupom za naravni rezervat Škocjanski zatok že presežen v predelu ob hitri cesti, v porastu pa je tudi na vseh ostalih mejah, kjer so bile v preteklih letih zgrajene in odprte nove prometnice brez dodatne protihrupne zaščite. Predvsem je zaskrbljujoč hrup, ki se v najbolj obiskan del naravnega rezervata na Bertoški bonifiki, kjer so načrtovani tudi glavni objekti, širi z bertoške vpadnice.

V iskanju rešitev za zmanjšanje hrupa smo se povezali tudi s predstavniki Luke Koper, ki so nas opozorili na možnost uporabe materiala, ki ga z morskega dna črpajo ob rednih vzdrževalnih delih in poglobljanju luških bazenov, tudi v ta namen. Na dveh sestankih z go. Franko Cepak smo proučili možnosti in pogoje za uporabo tega materiala, pri čemer je pomembno, da je material okoljsko neoporečen (neonesnažen), da se ga da povsem osušiti in kompaktirati ter kot takega uporabiti za gradnjo pregrad. V okviru drugih projektov Luka Koper še preverja primernost tega materiala in v kolikor bo primeren, bomo v letu 2013 nadaljevali razgovore za možne projektne in druge rešitve za vzpostavitev protihrupnih barier na najbolj izpostavljenih delih.

Na sestanku s predstavniki MzIP in DARS v zvezi z usklajevanjem nove uredbe o naravnem rezervatu smo neformalno preverili tudi njihovo stališče v zvezi z gradnjo tovrstnih barier, če zanje ne predstavlja finančne obremenitve. Predstavniki obeh najpomembnejših organov s tega področja so nam zatrdili, da v tem primeru gradnji ne bi nasprotovali.

Vsekakor bo zagotovitev varstva pred hrupom, ki v okolici raste, zahtevala še precej časa in energije.

- Sodelovanje s pristojnimi službami in uporabniki ter investitorji za zmanjšanje hrupa in svetlobnega onesnaženja v okolici rezervata

V sodelovanju s pristojnimi službami, predvsem Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, uporabniki in investitorji smo nadaljevali s prizadevanji za zmanjšanje obremenitev s hrupom in svetlobnim onesnaženjem v okolici rezervata. Obremenitve s hrupom se nanašajo predvsem na okoliško prometno infrastrukturo (predvsem hitro cesto), medtem ko je vir največjega svetlobnega onesnaženja urbana okolica rezervata.

9.8. Monitoring obiskovalcev in raziskava njihovih potreb in zahtev

Ukrepi

- Evidenca obiskovalcev s sistemom najav skupin

Sistem sprejemanja obiskovalcev na podlagi najav skupin nam omogoča ustrezno terminsko razporejanje skupin. S tem se izognemo preveč masovnemu obisku ter prevelikim točkovnim obremenitvam parkovne infrastrukture in omejenega števila zaposlenih v rezervatu. Sistem najav, po katerem smo skupine obiskovalcev sprejemali v letu 2012, je omogočal ustrezno kadrovsko pripravo ob dnevih z več obiska (npr. z vključitvijo prostovoljcev in honorarno zaposlenih) kot tudi je obiskovalcem nudil sproščeno doživljanje narave v rezervatu, brez nepotrebnega čakanja in gneče. V času gradbenih del za postavitve objektov bo rezervat za obiske predvidoma zaprt, kar bomo ustrezno objavili v medijih javnega obveščanja in označili na vstopnih točkah v rezervat.

- Spremljanje obiskovalcev, njihovih potreb in zahtev

Sproti redno beležimo predloge in komentarje obiskovalcev in drugih zainteresiranih posameznikov in skupin ter skrbimo za ustrezno izobraževanje upravljavca na tem področju. Pri tem mislimo predvsem na izmenjavo izkušenj z drugimi upravljavci, predvsem območij z veliko obiskovalci doma in v tujini, ter študij ustrezne literature in spremljanje trendov v zavarovanih območjih.

V letu 2012 smo v okviru tega ukrepa začeli izvajati dve dodatni aktivnosti, in sicer:

- spremljanje števila obiskovalcev Škocjanskega zatoka: nekaj poskusnih štetij obiskovalcev smo opravili v aprilu in maju, bolj sistematično pa smo s štetji začeli konec junija, kar bomo izvajali v obdobju enega leta do 30.6.2013;
- anketiranje obiskovalcev je potekalo med mladinskim ornitološkim taborom na Obali v okviru projekta Simarine-Natura konec junija na podlagi vprašalnika, podobnega vprašalniku iz že izvedene podobne raziskave leta 2009 (T. Učakar: Geografija naravnega rezervata Škocjanski zatok. Diplomsko delo.), kar omogoča primerjavo podatkov. Anketiranje bomo, podobno kot spremljanje števila obiskovalcev, izvajali v obdobju enega leta, saj je bilo med taborom zbranih premalo anket za statistično obdelavo.

- Vpisna knjiga za obiskovalce in knjiga pohval in pritožb

Vpisno knjigo za obiskovalce smo uvedli že pred izvajanjem tega načrta, nameščena pa je v začasnem objektu – gradbeni baraki. V tem začetnem obdobju nadomešča obe predvideni knjigi, saj bomo s stolpcem »opombe« obiskovalcem ponudili tudi možnost komentarja, pohvale ali pritožbe.

Cilj 10: V letu 2007 pripraviti vsebinske programe za obiskovalce rezervata in jih po pripravi stalno izvajati

Upravljalne strategije

10.1. Izdelava vsebinskih programov za obiskovalce rezervata po glavnih ciljnih skupinah (dopolnitev)

Ukrepi

- Nadgradnja izobraževalnega programa rezervata za šolsko leto 2012/2013

Izobraževalni program je sestavni del vsebinskih programov za obiskovalce, vendar ga zaradi specifik in posebnega pomena izobraževanja med cilji naravnega rezervata obravnavamo posebej.

V začetku leta 2012 smo začeli s pripravljalnimi aktivnostmi za prenovu izobraževalnega programa, ki bo izveden v okviru projekta Adriawet 2000 in bo imel večji poudarek na spoznavanju in razumevanju vloge območij Natura 2000. V ta namen je bil s partnerji projekta izveden prvi delovni sestanek, ki je potekal 5. junija 2012 v NR Škocjanski zatok. Na sestanku smo pripravili osnutek vprašalnika o poznavanju omrežja Natura 2000 za učitelje, izdelali okvirni terminski plani za izvedbo naravoslovnih dni za lokalne šole (eno predavanje v razredu in dva terenska dneva) ter postavili osnove za pripravo različnega izobraževalnega materiala kot tudi za skupnega izobraževalnega programa.

V nadaljevanju smo skupaj z italijanskimi partnerji pripravili vprašalnik o poznavanju omrežja Natura 2000 za učitelje, izvedli anketo ter na podlagi pridobljenih podatkov s partnerji pripravili skupno zaključno analizo ter nadaljevali z aktivnostmi za pripravo skupnega izobraževalnega programa, ki ga bomo dokončali v letu 2013. V novembru smo začeli z izvedbo izobraževalnega programa in sicer najprej z uvodno predstavitevijo o omrežju Natura 2000 za učence v razredu, kateri je sledil prvi terenski dan v Škocjanskem zatoku za sledeče šole: OŠ Sečovlje, OŠ Lucija, OŠ Ciril Kosmač Piran, OŠ Dekani in OŠ dr. Aleš Bebler Primož Hrvatini. Za pripravo izobraževalnih vsebin smo se v letu 2012 udeležili še 3 delavnic (Isola della Cona, Vallevicchia in Bosco Nordio).

10.2. Priprava interpretacijskih in izobraževalnih materialov ter razvoj in izdelava ali nakup potrebne opreme in pripomočkov

Ukrepi

- Priprava interpretacijskih materialov in medijev

Pričeli smo z načrtovanjem interpretacije in razstav za NR Škocjanski zatok v okviru projekta Adriawet 2000 in po nekaj internih pripravljalnih sestankih novembra 2012 opravili strokovno ekskurzijo v MBP Piran ter v centre za obiskovalce naravnih rezervatov Miramare in Doberdob. Z aktivnostmi bomo nadaljevali v letu 2013, s širšo nadgradnjo Načrta interpretacije pa, v kolikor bodo zagotovljena dodatna sredstva za plačilo zunanjih ekspertov s področja interpretacije, komuniciranja, trženja ter tehnične priprave razstav in gradiv.

Sredstva za najem zunanjih ekspertov za pripravo razstav in interpretacije po rebalansu Proračuna RS za leto 2012 niso bila več na voljo.

V letu 2012 smo dokončali prevod publikacije »Zeleno srce Kopra« v italijanščino, katere izdajo in distribucijo smo zamaknili v začetek leta 2013, saj moramo s partnerji projekta Adriawet 2000 še točno finančno razmejiti projektne in neprojektne aktivnosti. Načrtujemo, da bo italijanska publikacija na voljo do konca marca 2013.

Od konca novembra 2011 dalje so kratki spoti o rezervatu, katerih produkcijo je finančno omogočila Luka Koper d.d. iz sklada Živeti s pristaniščem, že na ogled na prenovljeni spletni strani www.skocjanski-zatok.org. Tekom leta 2012 so potekala tudi snemanja živega sveta naravnega rezervata (v sodelovanju z izbranim snemalcem Gregorjem Šubicem in ekipo Ekofilm.org).

V letu 2012 smo načrtovali izid treh kratkih filmov z naslednjo predvideno vsebino:

- ptice (selitev, prezimovanje, gnezditve),
- življenja v mlakah (dvoživke, kačji pastirji, plazilci),
- rastline morskih obrežij.

Po izdelavi metodologij in protokolov raziskav in monitoringa zanimivih živalskih in rastlinskih skupin v okviru projekta Adriawet 2000 smo načrt snemanj in priprave kratkih filmov spremenili in prilagodili potekajočim raziskavam. V letu 2012 smo dopolnili vsebinski in izvedbeni program snemanj načrtovanih kratkih filmov. Zaključna faza izdelave kratkih filmov bo zaradi prilagoditve vsebin projektu Adriawet 2000 in zamud na strani izvajalca, ki so nastale iz objektivnih razlogov, trajala predvidoma do sredine leta 2013 (brez finančnih posledic).

Zaradi srednjeročnega znižanja proračunskih sredstev s snemanji in pripravo dveh do treh kratkih izobraževalnih filmov letno v letu 2013 ne bomo nadaljevali. Ravno tako je pod vprašajem načrtovana priprava dokumentarnega filma iz posnetih filmskih gradiv (do konca leta 2014), saj teh še ni zadosti, pa tudi sama priprava filma je povezana z dodatnimi stroški.

- Priprava učnih materialov, razvoj in izdelava ali nakup novih izobraževalno-raziskovalnih in interpretacijskih pripomočkov in opreme

V okviru prenove izobraževalnega programa (projekt Adriawet 2000) smo v letu 2012 izdelali nov učni/izobraževalni material:

- ornitološka beležnica za tri različne starostne skupine učencev in sicer: od 6-7 let, od 8-10 let in od 11-15 let, ki so jo učenci v izpolnjevanje prejeli na prvem naravoslovnem dnevu in
- plastificirani učni listi z desetimi tipičnimi živalskimi vrstami (v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku).

10.3. Izvajanje vsebinskih programov za obiskovalce rezervata

Ukrepi

- Zagotavljanje dostopa do informacij o rezervatu in izvajanje obiskovalcem namenjenih funkcij rezervata

Aktivnosti in programi za obiskovalce bodo v celoti zaživel, ko bo zgrajen in odprt informacijski center rezervata in druga parkovna infrastruktura. Dotlej pa kot začasni informacijski center služi pisarna na Staničevem trgu 16 v Kopru, v samem rezervatu pa začasni objekt – gradbena baraka, kjer so na voljo vse informacije o rezervatu, kot tudi o drugih mokriščih v severnem Jadranu. Za izvajanje vseh drugih funkcij bo center služil le kot infrastruktura, ki pa je za obiskovalce zelo pomembna, saj zadovoljuje vse osnovne fiziološke potrebe. Navedene funkcije, vodenja in druge storitve se bodo zato do izgradnje centra izvajale

v omejenem obsegu, kot to navajamo pri konkretnih strategijah in ukrepih za doseganje z njimi povezanih ciljev.

10.4. Izvajanje izobraževalnega programa

Ukrepi

- Izvedba naravoslovnih dni in vodenih ogledov rezervata

Naravoslovni dnevi in različne oblike vodenih ogledov so ena najpomembnejših oblik izobraževalnega procesa v rezervatu. Tudi v letu 2012 smo nadaljevali s tovrstnim delom z mladimi in ga po potrebi nadgrajevali za skupine, s katerimi smo imeli v preteklosti manj izkušenj.

Redno smo vzdrževali stike s predstavniki lokalnih osnovnih in srednjih šol, kot tudi vrtcev in drugih izobraževalnih ustanov, ki so se doslej udeleževali naravoslovnih dni ali izkazali interes zanje. Zaradi velikega zanimanja smo v tistih časovnih obdobjih, ko je bil s strani šol prikazan največji interes za obisk rezervata, zelo skrbno načrtovali obseg izobraževalnih dogodkov in izobraževalnim ustanovam svetovali oziroma jih poskušali preusmeriti tudi v druga, z vidika živega sveta, zanimiva obdobja za obisk rezervata (npr. zimski meseci namesto jesenskih, ko je osebje rezervata tudi najbolj obremenjeno z upravljaljskimi aktivnostmi).

V letu 2012 smo izvedli 48 naravoslovnih dni in različnih vodenih ogledov rezervata, katerih se je skupno udeležilo 2140 predšolskih otrok, učencev, dijakov in študentov, in sicer:

- Fakulteta za turistične študije - Turistica Portorož, Univerza na Primorskem, 6. januar, udeleženi 36 študentov iz 2. letnika;
- Pedagoška fakulteta Koper, Univerza na Primorskem, 20. januar, prisotnih 46 študentov 3. letnika;
- Grm Novo Mesto – Center biotehnike in turizma, Biotehniška gimnazija, 14. februar, prisotnih 43 dijakov 2. in 3. letnika;
- Gimnazija Koper in Lyceum Halesdale Belgija, 17. februar, prisotnih 43 slovenskih in belgijskih dijakov;
- OŠ Anton Ukmar Koper, 17. marec, vodenje za portugalske in slovenske učence, ki so sodelovali v projektu Comenius - skupno je bilo prisotnih 46 učencev;
- OŠ Elvire Vatovec Prade, podružnica Sv. Anton, Ivana Babiča Jagra Marezige, 23. marec, prisotnih 52 učencev iz 3. razreda;
- OŠ Sečovelje, 29. marec, prisotnih 97 učencev od 1. do 5. razreda;
- Srednja zdravstvena šola Izola, 5. april, prisotnih 66 dijakov 1. letnika;
- Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, Univerza v Ljubljani, 6. april, prisotnih 28 študentov 1. letnika;
- Srednja šola Vasaskolan Gavle, Švedska, 18. april, prisotnih 6 dijakov, ki so obiskali Slovenijo v okviru mednarodne izmenjave;
- Vrtec Mornarček Piran, 26. april, prisotnih 31 otrok v starosti od 5. do 6. let;
- OŠ Stična, 27. april, prisotnih 30 učencev od 6. do 9. razreda;
- Vrtec Koper, 28. april, prisotnih 37 otrok s starši;
- Rdeči križ Slovenije, 30. april, vodenje za otroke, ki so preživljali prvomajske počitnice na MZL Debeli rtič, udeleženi 121 otrok od 9. do 14. let;
- BIC Ljubljana, Gimnazija in veterinarska šola, 3. maj, prisotnih 76 dijakov 3. letnika;
- Srednja ekonomska šola Celje, 7. maj, prisotnih 40 dijakov 2. letnika;
- II. Gimnazija Maribor, 9. maj, prisotnih 80 dijakov 2. letnika;
- OŠ Drska Novo mesto, 10. maj, prisotnih 37 učencev iz 7. razreda;

- BIC Ljubljana, Gimnazija, 11. maj, prisotnih 54 dijakov od 1. do 4. letnika;
- Vrtec Semedela, 15. maj, prisotnih 26 otrok s starši;
- OŠ Koper, 18. maj, prisotnih 44 učencev iz 2. razreda;
- OŠ Lucija in podružnična šola Strunjan, 24. maj, prisotnih 56 učencev iz 3. razreda;
- OŠ Koper, 25. maj, prisotnih 44 učencev iz 2. razreda;
- Grm Novo Mesto – Center biotehnike in turizma, Višja strokovna šola, 31. maj, prisotnih 24 študentov 2. letnika;
- Biotehniška šola Maribor, 4. junij, prisotnih 77 dijakov iz 2. letnika;
- II. Gimnazija Maribor, 31. dijakov iz 3. letnika;
- Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Oddelek za biologijo, Univerza v Mariboru, 8. junij, prisotnih 41 študentov iz 2. letnika;
- OŠ Dornberk, 11. junij, prisotnih 27 učencev iz 7. razreda;
- OŠ Stranje Stahovica pri Kamniku, 12. junij, prisotnih 25 učencev iz 9. razreda;
- OŠ Franceta Prešerna Črešnovci, 16. junij, 17 učencev iz 5. razreda,
- Zavod Sv. Stanislava Ljubljana, 14. junij, 14 dijakov iz 3. in 4. letnika;
- OŠ Istrskega odreda Gračišče, 19. junij, prisotnih 15 učencev iz 6. in 8. razreda;
- OŠ Lucija, 10. september, prisotnih 57 učencev iz 3. razreda;
- II. Gimnazija Maribor, 17. september, prisotnih 24 dijakov iz 3. letnika;
- Srednja ekonomsko-poslovna šola Koper, 26. september, udeleženi 57 dijakov iz 1. letnika;
- Srednja ekonomsko-poslovna šola Koper, 28. september, udeleženi 35 dijakov iz 1. letnika;
- Srednja tehniška šola Koper, 29. september, prisotnih 80 dijakov od 1. do 4. letnika
- OŠ Idrija, 1. oktober, prisotnih 16 učencev od 7. do 9. razreda;
- BIC Ljubljana, 3. oktober, prisotnih 30 dijakov 1. letnika smer naravovarstveni tehnik;
- OŠ Anton Ukmar Koper, 4. oktober, prisotnih 48 učencev iz 4. razreda;
- Škofijska gimnazija Vipava, 10. oktober, 29 dijakov 3. in 4. letnika;
- Vrtec »Delfino Blu« Bertoki, 10. oktober, prisotnih 24 otrok s starši;
- UP, Pedagoška fakulteta Koper, 19. oktober, udeležni 10 študentov/predmet Učenje naravoslovja v heterogenih skupinah;
- UP, Famnit Koper, 22. oktober, prisotnih 41 študentov 1. in 2. letnika Biodiverzitete;
- Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za znanosti o okolju, 26. oktober, prisotnih 18 študentov 1. letnika;
- UP, Pedagoška fakulteta Koper, 9. november, prisotnih 39 študentov/predmet Didaktika naravoslovja;
- OŠ Lucija, 16. november, prisotnih 41 učencev iz 6. razreda;
- OŠ Vojke Šmuc Izola, 20. november, prisotnih 49 učencev iz 5. rzedra;
- OŠ Ciril Kosmač Piran, 22. november, prisotnih 39 učencev iz 4. razreda;
- OŠ dekani, 5. December, prisotnih 28 učencev iz 7. razreda;
- OŠ dr. Aleš Bebler-Primož Hrvatini, 12. December, prisotnih 32 učencev iz 9. razreda;
- UP, Pedagoška fakulteta Koper, 20. december, prisotnih 10 študentov/mag. študij.

- Izvajanje drugih izobraževalnih aktivnosti v rezervatu v skladu s programom

V skladu z izobraževalnim programom rezervata smo februarja 2012 zaključili skupno raziskovalno delo z dijaki 2. letnika Gimnazije Koper, v okviru katerega smo raziskovali naravni rezervat Škocjanski zatok. Sodelovanje je potekalo v okviru njihovega projekta Comenius z naslovom »It's what you do next that counts«, v katerega je bilo vključeno 8 držav (Belgija, Finska, Nemčija, Grčija, Slovenija, Španija, Nizozemska in Turčija).

22. marca 2012 smo že tradicionalno (osmič) izvedli otroški slikarski Ex-tempore. Kot že vsa leta do sedaj, ga je organizirala OŠ Elvire Vatovec Prade v sodelovanju z Mestno občino Koper, Društvom za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Društvom likovnih pedagogov Primorja in Obalnimi galerijami Piran. Likovnega ustvarjanja se je udeležilo 29 učencev iz dveh osnovnih šol in sicer: OŠ Elvire Vatovec Prade in

OŠ dr. Aleš Bebler-Primož Hrvatini. Po zaključenem delu so bili vsi likovni izdelki predstavljeni širši javnosti na razstavi v avli OŠ Elvire Vatovec Prade.

Z dijaki Ekonomske srednje šole iz Kopra smo marca 2012 sodelovali pri slovenskem raziskovalnem projektu v okviru natečaja »Zemljo so nam posodili otroci«, na katerega so dijaki prijavi NR Škocjanski zatok kot primer dobre prakse pri ohranjanju naravne dediščine v Sloveniji.

V tednu mobilnosti smo 21. septembra v naravnem rezervatu Škocjanski zatok izvedli strokovno delavnico za mlade z naslovom **»Izzivi in priložnosti pri upravljanju naravnih rezervatov: primer Škocjanski zatok«**, katere se je udeležilo 12 študentov biologije, naravovarstva in managementa. Namen delavnice je bil informirati mlade o načinu upravljanja rezervata in pomenu, ki ga ima to zavarovano območje za lokalno skupnost.

Ob Evropskem dnevu opazovanja ptic (7. oktober) smo za obiskovalce Škocjanskega zatoka pripravili 4 opazovalne točke (opazovanje ptic, obročkanje ptic, likovna delavnica za najmlajše ter prikaz dela z živino v rezervatu), kjer so se lahko seznanili z različnimi dejavnostmi, ki jih izvajamo v rezervatu. Ta dan je rezervat obiskalo več kot 50 obiskovalcev.

20. oktobra je v Škocjanskem zatoku potekal praktični del Ornitološke šole za učitelje, katere se je udeležilo 36 učiteljev naravoslovja iz različnih slovenskih šol;

Cilj 11: Vzpodbujati raziskave študentov, dijakov, drugih izobraževalnih skupin in raziskovalnih ustanov v rezervatu

Upravljalne strategije

11.1. Program potrebnih raziskav in monitoringov v rezervatu in primerjalnih analiz z drugimi območji

Strategija je izvedena, aktivnosti v 2012 nismo načrtovali.

11.2. Distribucija programa ustreznim izobraževalnim in raziskovalnim ustanovam in posameznikom

Ukrepi

- Identificiranje vseh ustreznih ustanov in posameznikov
- Distribucija ustreznih programov
- Preverjanje zainteresiranosti

Program smo distribuirali relevantnih raziskovalcem, raziskovalnim ustanovam in tudi izobraževalnim ustanovam, preverili zainteresiranost in ocenili pričakovani obseg raziskav, ki se bodo na našo pobudo začele v roku naslednjih dveh let, kar bo vsekakor dobra podlaga za nadaljnje delo in načrtovanje drugih raziskovalnih dejavnosti in monitoringa.

11.3. Redni stiki z izobraževalnimi ustanovami

Ukrepi

- Nadgrajevanje prvih stikov
- Vzpostavitev trajnega sodelovanja

Z rednimi stiki z raziskovalci in raziskovalnimi ustanovami smo ohranjali in nadgrajevali sodelovanje in na ta način dobili tudi ustrezne povratne informacije in predloge na podlagi specialnih znanj strokovnjakov, s pomočjo katerih bomo lahko v prihodnje dodatno nadgradili obstoječi program.

Sodelovali smo v raziskavi, katere namen je proučevanje vloge okoljskih NVO iz Slovenije, Italije in Hrvaške pri varovanju Jadrana, ki jo izvaja Univerza Södertörn iz Švedske (Centre for Baltic and East European Studies). V začetku julija smo opravili intervju z njihovimi raziskovalci, v katerem so se osredotočili predvsem na načine angažiranja okoljskih NVO za namene varovanja obalnih, priobalnih in morskih habitatov.

11.4. Koordinacija raziskovalnega dela

Ukrepi

- Sklenitev formalnih dogovorov z zainteresiranimi ustanovami in posamezniki
- Skupni detajlni plani izvedbe raziskav in monitoringa

- Organizacija in koordinacija izvedbe
- Sodelovanje pri analizah in interpretaciji rezultatov
- Skupno vrednotenje in načrtovanje novih raziskav in monitoringov

Zgoraj navedeni ukrepi so v večji ali manjši meri potrebni pri vseh oblikah raziskovalnega dela, saj le tako lahko zagotovimo želene rezultate. Največji vložek upravljavca je potreben pri skupni pripravi podrobnih planov izvedbe raziskav in monitoringa, koordinaciji dela na terenu, kot tudi pri analizah, vrednotenju in načrtovanju novih raziskav in monitoringov.

11.5. Vključevanje rezultatov tovrstnih raziskav v upravljavske aktivnosti v rezervatu

Ukrepi

- Uporaba rezultatov pri upravljavskih aktivnostih – spremembe upravljanja
- Preverjanje novih dognanj ob vsakršnem letnem pregledu načrta upravljanja in upoštevanje rezultatov
- Uporaba rezultatov pri pripravi načrta upravljanja za obdobje po letu 2012

Glede na vpliv novih dognanj na habitate, vrste in biotsko pestrost naravnega rezervata Škocjanski zatok smo rezultate raziskav in monitoringa vključevali v spremembe upravljavskih aktivnosti in s tem tega načrta upravljanja na treh različnih nivojih:

- pri rezultatih, ki izkazujejo neposreden in takojšnji negativni vpliv na habitate, vrste in biotsko pestrost ob nadaljevanju aktivnosti, bi upravljanje spremenili takoj, seveda če so zato izpolnjeni vsi pravno-formalni pogoji in pri večjih ukrepih, povezanih s financiranjem, tudi če bodo na voljo ustrezna finančna sredstva (takih primerov nismo imeli);
- za rezultate, kjer možen negativen vpliv na habitate, vrste in biotsko pestrost ni takojšnji, nova dognanja vključujemo v Letne programe dela ob vsakršnem letnem pregledu izvajanja načrta upravljanja;
- v primerih, ko so dani rezultati relevantni za prihodnje upravljanje rezervata, jih bomo vključili v pripravo novega načrta upravljanja, ki ga bomo pripravili leta 2013.

11.6. Priprava poročil o izvedenih raziskavah in monitoringu

Upravljavca in zunanji izvajalci smo pripravljali poročila o izvedbi raziskav in monitoringa (pod točkami 1.8 in 7.3), ki smo jih opravili v skladu s tem načrtom. Po potrebi so poročila prilagojena poročanju Evropski komisiji o stanju kvalifikacijskih vrst in habitatov Škocjanskega zatoka kot območja Natura 2000.

Trženje

Cilj 12: Ustvarjati prihodek iz virov, skladnih z glavnimi naravovarstvenimi cilji rezervata

Upravljalске strategije

12.1. Razvoj že identificiranih virov

Ukrepi

- Sponzorstva in donacije
- Prihodki od vodenja skupin in drugi prihodki začasnega informacijskega centra
- Kandidiranje na razpisih za sofinanciranje projektov

Tudi v letu 2012 smo ustvarjali prihodke iz doslej identificiranih virov. Prihodke rezervata, ki so neposredno vloženi v upravljanje rezervata skušamo povečati tudi s pridobivanjem sponzorskih/donatorskih sredstev, prihodki od vodenja skupin ter kandidiranjem na razpisih za sofinanciranje projektov, kjer smo bili v zadnjih letih zelo uspešni.

Žal smo v okviru rebalansa proračuna RS za leto 2012 izgubili velik del proračunskih sredstev, namenjenih upravljanju naravnega rezervata. Del načrtovanih nalog še vedno lahko uspešno izvajamo v okviru projektov, medtem ko bomo z nekaterimi prioritetskimi ukrepi, kot je na primer vgradnja enostavnega zaporničnega objekta na jarku 9 morali počakati do odobritve proračunskih sredstev, saj je investitor v tem primeru MKO.

V 2012 smo doslej aktivno pristopili tudi k pridobivanju dodatnih sredstev na razpisih, in sicer:

- Kot partner projekta Osveščanje je ključ ohranjanja biotske pestrosti (CRO x SI FLORA) prijavitelja Notranjski regijski park, ki smo ga skupaj s še drugimi slovenskimi in hrvaškimi parki prijaviili na razpis čezmejnega programa IPA Slovenija-Hrvaška 2007-2013 v aprilu 2012;
- Z manjšim projektom smo s strani MO Koper pridobili manjša sofinancerska sredstva v višini 900 eur za izvedbo mladinskih dejavnosti, povezanih z naravnim rezervatom (ni vključeno v finančno poročilo, saj aktivnosti niso bile del programa dela);
- Za vzdrževanje podolskega goveda Gardelina, ki je v lasti Društva Boškarin, je društvo prispevalo k pokritju stroškov v višini 1.250 eur;
- Za stroške zunanjih izvajalcev pri upravljaljskih posegih na slanjem travniku pri Sv. Nikolaju, ki jih ekipa NRŠZ že nekaj let prostovoljno koordinira, je ZRSVN prispeval 486,76 eur (ni vključeno v finančno poročilo, saj ne sodi v program dela NRŠZ);
- V okviru subvencij za KOP ukrepe smo prvič prejeli dodatno plačilo za rejo ženskih govedi (krava Bruna) v znesku 153,40 eur;
- Z Luko Koper d.d. smo pričeli pogovore o skupnem projektu, usmerjenemu v preprečevanje negativnih okoljskih vplivov Luke na okolico kot tudi drugih virov na Škocjanski zatok, z načrtovanjem projekta pa bomo nadaljevali v letu 2013.

12.2. Priprava in izvedba tržne strategije

Ukrepi

- Priprava celovite ponudbe storitev in izdelkov

Ponudba storitev in izdelkov je v letu 2012 ostala nespremenjena. Izdelave in nakupa spominkov ne načrtujemo tako zaradi pomanjkanja sredstev, kot tudi gradnje informacijskega centra in druge parkovne infrastrukture.

- Izvedba drugih aktivnosti iz tržne strategije

V okviru projekta Adriawet 2000 bomo skupaj z italijanskimi partnerji v obdobju 2013-14 pripravili skupni program za celovito in trajnostno upravljanje zavarovanih območij. V letu 2012 smo izvedli analize razvojnih priložnosti na vključenih območjih, v Sloveniji torej naravnega rezervata Škocjanski zatok, ki jo bomo v prihodnjih letih nadgradili z modeli naprednega upravljanja ter trajnostnega razvoja območij. V okviru teh analiz smo opravili analizo prioritete in doseženih rezultatov in kazalnikov načrta upravljanja rezervata za obdobje 2007-11, kot tudi delovno gradivo o ekosistemskih storitvah naravnega rezervata (glej v prilogi).

Ta sklop aktivnosti bomo povezali z razvojem novih vzorcev lokalnega sodelovanja za trajnostni razvoj območij, kamor sodi tudi razvoj trajnostnega financiranja, uporabe obnovljivih virov energije (OVE) na območjih, prenosa znanj in izkušenj med območji. Tako smo v juliju 2012 že pridobili Študijo OVE za območje Škocjanskega zatoka. V prvi vrsti je služila projektantu PZI kot izhodišče za spremembo projekta strojnih instalacij, v njej pa so podana tudi izhodišča za uporabo drugih OVE, npr. sončne energije, kar bo zahtevalo nadaljnji razmislek in projekte.

Ostalo

Cilj 13: Izvajati naravovarstveni nadzor za zagotavljanje varstvenega režima in ostale upravljalske naloge v skladu z Zakonom o naravnem rezervatu Škocjanski zatok, Uredbo o koncesiji za upravljanje NRŠZ, koncesijsko pogodbo in ZON

Upravljaljske strategije

13.1. Izvajanje naravovarstvenega nadzora

Ukrepi

- Organizacija nadzorne službe, vključno z izobraževanjem naravovarstvenih nadzornikov, v kolikor bo organizirano s strani MOP
- Neposredno in stalno izvajanje nadzora in spremljanje stanja v rezervatu in njegovem zaledju
- Ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi, izrekanje predpisanih kazni ter obveščanje pristojnih inšpektorjev

V okviru nadzorne službe smo redno izvajali naravovarstveni nadzor ter skrbeli za izvajanje varstvenega režima. Nadzor nad stanjem v naravnem rezervatu smo opravljali v obliki dnevnih obhodov celotnega območja in mesečnih obhodov zaledja. Vse aktivnosti smo izvajali skladno z organizirano nadzorno službo in v okviru pristojnosti, ki jih imamo po zakonu in na podlagi doslej organiziranih izobraževanj. Za nadzor rezervata so trenutno uradno pooblašene tri osebe. V kolikor bo na MKO organizirano izobraževanje, se ga bo udeležil perspektiven honorarni sodelavec, ki nam v zadnjem času pomaga pri delu v rezervatu.

V letu 2012 večjih kršitev varstvenega režima na območju naravnega rezervata nismo zaznali.

Po delnem nakupu uniform za zaposlene v 2011 smo v letu 2012 kupili še vse manjkajoče zimske kot tudi poletne uniforme za nadzornike in vodnike, ter jih opremili v skladu s Pravilnikom o službenem znaku, izkaznici in uniformi naravovarstvenih nadzornikov (Uradni list RS, št. 37/03).

13.2. Upravljanje in vzdrževanje objektov, opreme in zemljišč v rezervatu

Ukrepi

- Izvajanje stalnega nadzora nad stanjem objektov, poti, označb, opreme in zemljišč v rezervatu v obliki rednih preventivnih pregledov in obhodov
- Priprava letnih načrtov rednega vzdrževanja v okviru Letnih programov dela NRŠZ
- Izvedba vseh vzdrževalnih del
- Vzdrževanje integritete območja

V letu 2012 smo izvajali stalni nadzor nad stanjem objektov, poti, označb, opreme in zemljišč v rezervatu ter zagotavljali, da so stalno v dobrem stanju (glej podrobnejša poročila pod točkama 9.4. in 9.7.). Predvsem je bila nujna sanacija pada na opazovališču 3B, ki smo jo izvedli novembra ter omejitev dostopa na nasipe, izvedena spomladi. Skrbeli smo tudi za redno vzdrževanje začasnega objekta ter vse opreme v lasti rezervata in v upravljanju. Poročilu prilagamo tudi preglednico s popisanimi osnovnimi sredstvi v lasti države, ki jih imamo v naravnem rezervatu in smo preverili njihovo stanje na dan 31.12.2012.

13.3. Pridobivanje sredstev za ureditev in upravljanje rezervata in izvedba pridobljenih projektov v skladu s pogodbami

Ukrepi

- Stalno spremljanje razpoložljivih finančnih virov
- Priprava ustreznih projektnih vlog za candidature na razpisana sredstva

Tudi v letu 2012 smo spremljali vse razpoložljive finančne vire za upravljanje in urejanje rezervata ter pripravljali ali korigirali projektne vloge (npr. za objekte) za kandidature na razpisana sredstva. Glej opisane candidature pod točko 12.1.

- Sodelovanje pri mednarodnih projektih

Na podlagi predhodnih projektnih vlog, ki so bile odobrene leta 2011, smo zaposleni v naravnem rezervatu Škocjanski zatok sodelovali pri izvedbi dveh mednarodnih projektov (oziroma projektov, financiranih iz mednarodnih sredstev). Ker s projektnimi aktivnostmi neposredno nadgrajujemo in izboljšujemo že predvidene ukrepe iz načrta upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok, so vsebine predstavljene v okviru ukrepov, na katere se nanašajo. Na tem mestu predstavljamo zgolj glavne informacije o pridobljenih projektih in njihovo povezavo s cilji in upravljavskimi strategijami tega programa:

<i>Naziv projekta 1</i>	Jadranska mokrišča za omrežje Natura 2000
<i>Kratek naziv / akronim</i>	Adriawet 2000
<i>Datum začetka in konca izvedbe</i>	1.11.2011 – 30.10.2014 (36 mesecev)
<i>Cilji projekta</i>	<ul style="list-style-type: none">- omogočiti razvoj skupne baze strokovnih in znanstvenih podatkov s področja biotske pestrosti in spletnega portala na podlagi primerjalnih metod zbiranja podatkov in določitev skupnih protokolov monitoringa,- poglobiti poznavanje različnih virov, ki so prisotni na območjih projekta (okolje, turizem, kmetijstvo, obrtništvo, energija, storitve, socialna ekonomija) z namenom, da se poenotijo ukrepi za ohranjanje biotske pestrosti v obliki predstavitev različnim nivojem oblasti ter prek socialno ekonomskega razvoja območij,- omogočiti sprostitev vseh javnih in zasebnih finančnih virov, ki lahko pripomorejo k uresničitvi projektnih ciljev,- poglobiti in razširiti poznavanje dobrih praks upravljanja mokrišč na območjih Natura 2000 v Evropi,- določiti skupen način trajnostnega razvoja projektnih območij ob upoštevanju obstoječih upravljalnih programov,- načrtovati in udeležiti skupne pobude s področja didaktike, okoljske vzgoje, kulturne animacije in ozaveščanja, ki predstavljajo izobraževalno investicijo v mlajše generacije in lokalne skupnosti,- preveriti nove modele lokalnega sodelovanja, ki temeljijo na širjenju socialnih in okoljskih določil in ki spodbujajo javne ustanove in zasebne subjekte k aktivnostim v dobrobit biotske pestrosti in trajnostnega razvoja,- razviti skupne programe in aktivnosti s področja ozaveščanja

in komunikacije po različnih ciljnih skupinah, v smislu ovrednotenja biotske pestrosti in trajnostnega razvoja, ter določitve skupne ponudbe projektnih območij.

<i>Vrednost projekta (vrednost akt., ki so del upravljanja NRŠZ)</i>	269.999,99 € (v celoti namenjenih nadgradnji upravljanja NRŠZ)
<i>Financerji projekta / program oz finančni instrument</i>	85% ESRR sredstev, 15% nacionalnega sofinanciranja / Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013
<i>Upravljalvske strategije, ki jih s projektom nadgrajujemo v 2012</i>	raziskave in monitoring: strategije 1.7, 1.8 in 3.3. ter ostale s sklicem nanje; komuniciranje – cilj 8; izobraževanje – cilj 10; razvojne priložnosti in model lokalnega sodelovanja – cilj 12

<i>Naziv projekta 2</i>	Preparatory inventory and activities for the designation of marine IBAs and SPAs for <i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i> in Slovenia
<i>Kratek naziv / akronim</i>	Simarine-Natura
<i>Datum začetka in konca izvedbe</i>	1.9.2011 – 28.2.2015 (42 mesecev)
<i>Cilji projekta</i>	<ul style="list-style-type: none"> - poglobiti znanje o distribuciji, populacijskih gostotah, preletnih poteh in sezonski dinamiki vranjeka v slovenskem morju, - pripraviti strokovni predlog novega morskega IBA območja v slovenskem morju in njegova razglasitev, - razglasitev novega posebnega območja varstva v slovenskem morju na podlagi v projektu pridobljenega znanja, - pripraviti učinkovite strokovne podlage za protokol ukrepanja v primeru razlitja nafte, - vključiti cilje novo razglašene območja v upravljalvske prakse deležnikov projekta, - izboljšati ozaveščenost o pomenu slovenskega morja pri ohranjanju vranjeka pri splošni javnosti in izbranih ciljnih skupinah.
<i>Vrednost projekta (vrednost akt., ki so del upravljanja NRŠZ)</i>	474.458 € (priprava strokovnih smernic za pripravo protokola ravnanja v primeru razlitij nafte in zaoljenih ptic je ocenjena na približno 30.000 €)
<i>Financerji projekta / program oz finančni instrument</i>	60% EU (LIFE+) sredstev, 28,6% prispevek partnerjev in sofinancerjev, 11,4% prispevek DOPPS kot prijavitelja / finančni instrument EU LIFE+
<i>Upravljalvske strategije, ki jih s projektom nadgrajujemo v 2012</i>	Strategija 7.1 v delu, ki se nanaša na preprečevanje in ravnanje v primeru onesnaženj na morju

Kljub temu, da ne gre za pridobivanje sredstev, pa v ta sklop poročila uvrščamo tudi kandidaturo projekta obnove NR Škocjanski zatok za nagrado Sveta Evrope za krajino, ki smo jo na podlagi razpisa MKO začeli pripravljati v decembru 2012 in smo jo v začetku januarja 2013 dokončali in poslali na MKO. Naša vloga je bila s strani žirije na MKO izbrana kot slovenska kandidatura in poslana v nadaljnje ocenjevanje Svetu Evrope v Strasbourg. Rezultate pričakujemo oktobra 2013.

13.4. Učinkovito upravljanje rezervata

Ukrepi

- Pridobitev pristojnosti za upravljanja za območja, ki so znotraj meja ureditvenega načrta, vendar izven meja rezervata

V letu 2011 smo z Ministrstvom za okolje in prostor ter Zavodom RS za varstvo narave, OE Piran, aktivno sodelovali pri pripravi nove uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok. V procesu določanja mej rezervata smo v nove meje vključili vse predele, ki so bili urejeni v okviru obnove naravnega rezervata v letih 2006-07 ali vanj funkcionalno sodijo. V kolikor bo uredba potrjena s strani Vlade RS, bomo tako pridobili pristojnosti za upravljanje vseh teh doslej izvzetih območij.

V maju 2012 so odgovorni z Ministrstva za kmetijstvo in okolje izvedli dva koordinacijska sestanka s predstavniki MO Koper za uskladitev Uredbe, ki jima je sledil še sestanek med predstavniki MO Koper ter DOPPS in ZRSVN 2. julija za natančno opredelitev nove meje rezervata, ki so mu sledile manjše korekcije, kjer meja ni bila narisana dovolj natančno. Korekcije so bile zaključene 10. avgusta, ko je bila meja med tremi akterji usklajena. Sledilo je medsektorsko usklajevanje, v okviru katerega smo se vključili z dodatnimi pregledi in popravki določenih členov na podlagi pripomb MzIP in s sodelovanjem na koordinacijskem sestanku 18. decembra med predstavniki MzIP, DARS in DRI na eni ter MKO, ZRSVN in DOPPS na drugi strani v zvezi z določbami uredbe, ki se nanašajo na posege v mejnem pasu, ki je hkrati tudi varovalni pas ceste in ga torej pokriva tudi zakonodaja s tega področja. Usklajevanje med obema resorjema se je zaključilo v februarju 2013.

Z Agencijo RS za okolje pa smo v letu 2011 aktivno pristopili k lastninjenju zemljišč v naravnem rezervatu, ki so v zemljiški knjigi še zavedene kot družbena lastnina. V tem procesu, ki še ni končan, je imel ARSO tudi nalogo preveriti, če je zemljišča v t.i. trikotniku mogoče lastniniti v skladu z določbami Zakona o vodah. Jeseni 2012 nas je odgovorna oseba z ARSO, mag. Adrijana Viler Kovačič, po opomniku, če je bil v postopku lastninjenja dosežen napredek, seznanila, da je bila premeščena na drugo delovno mesto, kljub posredovanju vodje Sektorja za ohranjanje narave g. Berginca, pa novo vodstvo Agencije za okolje ni imenovalo odgovorne osebe za nadaljevanje teh nalog. Vpise v ZK za že lastninjena zemljišča v NRŠZ pa bo opravilo državno pravobranilstvo.

- Priprava letnih programov dela in poročanje v skladu s koncesijsko pogodbo

Pripravili smo letno poročilo o uresničevanju ciljev iz programa dela za 2011 in predlog dopolnitev letnega programa dela rezervata za 2012 po rebalansu proračuna RS za 2012, ki ga je 19. junija potrdil Odbor NRŠZ. Na tej osnovi smo z MKO podpisali tudi aneks št. 1 k pogodbi št.: 2511-11-25-0046 o financiranju upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok.

V oktobru in novembru smo po nekaj sestankih odgovornih s Sektorja za ohranjanje narave in državnega sekretarja g. Ravnika z direktorji zavarovanih območij, na katerih smo dobili osnovna izhodišča za pripravo programov, pripravili predlog letnega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok za leto 2013, posebej pa smo se glede na navodila MKO v prvi fazi priprave usmerili tudi na prioritete za leto 2013 in pripravo argumentov, na podlagi katerih naj bi nam ministrstvo odobrilo višja sredstva, kot so izhajala iz Proračuna RS za 2013. Pomemben argument pri tem je bilo tudi dejstvo, da so bila koncesionarjema s področja ohranjanja narave v letu 2012 sredstva nižana bistveno bolj kot ostalim koncesionarjem v okviru MKO. Dejstvo smo sprejeli s pogojem, da se znesek sredstev, ki nam pripadajo za leto 2013, izračuna na podlagi zneska, ki bi ga v letu 2012 morali prejeti za upravljanje naravnega rezervata in ne glede na realizacijo. Predlog programa je potrdil Odbor naravnega rezervata Škocjanski zatok na 9. seji 19. decembra, 27. decembra pa smo ga posredovali na MKO.

- Pregled in evalvacija načrta upravljanja, priprava načrta za obdobje po letu 2012

Med glavnimi prioritetami v letu 2012 je bila tudi priprava načrta upravljanja za naslednjih 10 let ter predvidoma tudi njegova obravnava ter sprejem na Vladi RS, ker pa je prišlo do enormne zamude pri usklajevanju in sprejemanju nadrejenega pravnega akta – uredbe o naravnem rezervatu Škocjanski zatok, se glavnina priprave in sprejem načrta upravljanja prestavi v leto 2013. Pripravo načrta smo razdelili na naslednje glavne sklope:

- pregled in evalvacija izvajanja trenutnega načrta upravljanja v obdobju 2007 do 2011
- oblikovanje dolgoročnih in operativnih ciljev upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok za naslednje srednjeročno obdobje
- spremembe strukture načrta v smeri večje učinkovitosti dokumenta ob upoštevanju splošnih navodil za načrte upravljanja zavarovanih območij narave v Sloveniji
- priprava upravljaljskih strategij in ukrepov ter njihovo ovrednotenje
- izdelava načrta
- predstavitev načrta ter potrditev njegove ustreznosti s strani Odbora naravnega rezervata Škocjanski zatok ter MKO
- medresorsko usklajevanje načrta ter obravnava in sprejem načrta na Vladi RS.

V letu 2012 smo pričeli s pregledom in evalvacijo načrta upravljanja za obdobje 2007-2011 (glej točko 12.2), vse ostale aktivnosti pa bomo izvajali v letu 2013.

- Zbiranje in vodenje dokumentacije o stanju naravnih vrednot v rezervatu

Zbirali, vodili in arhivirali smo vso dokumentacijo o stanju naravnih vrednot ter o tem obveščali pristojne institucije. Arhiv dokumentacije je tako v osrednji pisarni DOPPS v Ljubljani, kot tudi v začasni informacijski pisarni NRŠZ v Kopru.

- Računovodstvo, administracija

Računovodstvo smo že v preteklih letih prilagodili spreminjajoči se zakonodaji na tem področju, predvsem vodenju ločenih evidenc za javno službo, ki jo opravljamo z upravljanjem NR Škocjanski zatok ter na področju razdelitve pridobitne in nepridobitne dejavnosti, pa tudi prenosa nepremičnin v last države. Tudi v letu 2012 smo spremljali novosti na finančno-računovodskem področju in jih upoštevali pri vodenju poslovnih knjig.

- Zaposlovanje ustreznih kadrov v skladu s potrebami rezervata (redno in honorarno zaposleni)

V letu 2012 smo načrtovali povečanje redno zaposlenih kadrov v rezervatu. Zaradi izvajanja v letu 2011 potrjenih mednarodnih projektov je namreč glede na obseg nalog izražen manjko še enega zaposlenega za opravljanje nalog s področja izobraževanja, vodenja obiskovalcev in odnosov z javnostmi v obdobju 2012-14. Na delovno mesto projektni koordinator za področje izobraževanja in stikov z javnostmi smo 7. maja zaposlili Bijo Rakar, ki se je pri ukrepih upravljanja NR Škocjanski zatok že v preteklih letih zelo izkazala kot predana in zelo zanesljiva prostovoljka. Bia poleg projektnega dela v manjši meri opravlja tudi PR aktivnosti pri upravljanju Škocjanskega zatoka.

Z znižanjem sredstev po rebalansu proračuna je sovpadla sporazumna prekinitev delovnega razmerja z drugim nadzornikom v naravnem rezervatu Sandijem Rožnikom, ki se mu je odpovedni rok iztekel 8. avgusta 2012. Delo, ki ga je opravljal, so preostanek leta opravljali drugi zaposleni, honorarno zaposleni in prostovoljci. Vendar pa sta za učinkovito upravljanje naravnega rezervata potrebna dva stalno prisotna nadzornika (tretji nadzornik namreč prihaja v NR Škocjanski zatok občasno kot pomoč iz osrednje pisarne), tako da v letu 2013 načrtujemo novo kadrovanje in zaposlitev nove osebe na tem delovnem mestu.

FINANČNO POROČILO

V letu 2012 smo za financiranje izvedbe upravljanja NRŠZ v skladu s programom dela, ki ga je Odbor naravnega rezervata Škocjanski zatok potrdil na 8. seji dne 6. decembra 2011, z bivšim MOP podpisali pogodbo v višini 219.935€ za financiranje stroškov dela in materialnih stroškov (vključno s programskimi). Poleg tega so bila v proračunu RS za 2012 zagotovljena tudi sredstva za izvedbo investicij v višini 45.065€, ki naj bi jih ministrstvo neposredno vlagalo v investicije v državno infrastrukturo v rezervatu, predvsem za izvedbo zapornic na jarku 9 (ukrep 1.2).

Na podlagi Rebalansa proračuna Republike Slovenije za leto 2012, ki ga je Vlada sprejela na seji 5. aprila 2012, so se predvidena sredstva za financiranje letnega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok na proračunski postavki 2143 z načrtovanih 265.000€ znižala na 189.590€ (25% znižanje sredstev na podlagi realizacije v letu 2011 oziroma kar 31% znižanje glede na prvotno sprejeti proračun RS in potrjen program dela za leto 2012). Na podlagi tega znižanja smo iz programa dela izločili vse aktivnosti, ki niso bile nujne za doseganje ciljev naravnega rezervata, pri čemer smo bili posebej pozorni na to, da ne bi zaradi pomanjkanja sredstev opustili katerega od upravljaljskih ukrepov, katerega neizvajanje bi se odrazilo na varstvenem statusu vrst in habitatov. Glede na stanje, o katerem lahko sklepamo na podlagi rezultatov izvedenih raziskav in monitoringov, do tega ni prišlo in smo uspeli zagotoviti najnujnejše, pri tem pa je treba poudariti, da je k temu prispevalo tudi projektno financiranje nekaterih ukrepov. Trajna omejitev sredstev za upravljanje Škocjanskega zatoka na zneske, ki so zagotovljeni v Proračunih 2012 in 2013 bi po naši oceni nedvomno slabo vplivala na varstveni status vrst in habitatov. Predvsem pa je vse večji problem tudi dejstvo, da infrastruktura za obiskovanje ni zgrajena – tako pri upravljanju, kot samem doseganju ciljev naravnega rezervata.

Dopolnjeni program dela po rebalansu proračuna smo 14. junija posredovali v potrditev Odboru naravnega rezervata, ki je spremembe potrdil na 5. dopisni seji 19. junija 2012. Aneks št. 1 k pogodbi smo z novim Ministrstvom za kmetijstvo in okolje podpisali 10. Julija 2012. Sredstva po tej pogodbi so bila omejena na 188.711,40€, 878,60€ pa je ostalo za nakup računalnika, ki je bil že nabavljen in ga je plačalo neposredno ministrstvo.

V preglednici 13 predstavljamo realizacijo stroškov in prihodkov iz naslova upravljanja naravnega rezervata Škocjanski zatok v letu 2012. Pri porabi proračunskih sredstev iz moramo opozoriti tudi na to, da je bilo iz Proračuna RS za 2012 plačanih za 17.605,84€ stroškov po zahtevkih iz decembra 2011 (predobremenitev), medtem ko so bili zneski zahtevkov, izstavljenih v decembru 2012 v višini 16.584,51€, financirani iz Proračuna RS za 2013. Razpoložljiva sredstva na proračunski postavki 214310 v Proračunu RS za 2012 smo tako porabili v celoti.

Preglednica 14: Prikaz realiziranih stroškov in virov pri izvedbi programa dela NRŠZ v letu 2012

UKREPI	REALIZACIJA 2012 - STROŠKI (v eur)			
	Mat.in storitve	Investicije	Plače	SKUPAJ
STROŠKI PO CILJIH/ UKREPIH				
Cilj 1			27.178	27.178
1.2. Vgradnja zapornic - izvedba zapornice jarek8				0
1.5. Upravljanje vegetacije - strojne storitve, bager	2.867			2.867
1.7. Monitoring ptic - obročki				0
1.8. Raziskave in monitoring favne in flore				0
1.9. Kartiranje HT-sladkovodni del				0
Cilj 2			12.501	12.501
2.2. Pašne živali, upravljanje	4.841			4.841

Cilj 3			3.013	3.013
3.2. Redno vzdrževanje zaporničnega sistema				0
3.3. Raziskave nevretenčarjev ter tujerodnih org. v laguni				0
Cilj 4			893	893
Cilj 5			2.182	2.182
5.4. Zasaditev obm. pod ank.vpadnico				0
Cilj 6			882	882
6.4. Strok. podlage/ izhodišča za sanacijo Jezerca				0
Cilj 7			8.578	8.578
Cilj 8			25.955	25.955
8.1. Vzdrževanje in nadgradnja spletne strani	60			60
8.5. Organizacija projektnih srečanj/ delavnic, skupnost ZO	1.089			1.089
8.5. Izdelava informativno promocijskega materiala				0
Cilj 9			10.324	10.324
9.3. Projekt notranje opreme, sprememba PZI gradnja				0
9.4-6. Gradnja objektov, nadzor	5.004			5.004
9.7. Preprečevanje motenj-zasaditve na Bert.bonifiki	3.131			3.131
Cilj 10			22.862	22.862
10.2. Nadaljnja snemanja in montaže filmskega materiala	10.000			10.000
10.2. Oblikovanje razstav/ interpretacije				0
10.2. Zunanji eksperti-interpretacija, komunik., trženje				0
Cilj 11			3.155	3.155
Cilj 12			13.252	13.252
12.2. Študija OVE	2.220			2.220
Cilj 13			30.124	30.124
13.4. Računalniška oprema, uniforme za zaposlene	2.832	878,60		3.711
13.2. Vzdrževalsko-upravljalvska dela	4.305			4.305
Program 2012 - režijski in potni str., upr.stroški	30.868			30.868
SKUPAJ PROGRAM	67.216	879	160.900	228.994
SKUPAJ INVESTICIJA - OBJEKTI		0		0
VIRI / PRIHODKI	REALIZACIJA 2012 - VIRI / PRIHODKI (v eur)			
MOP-PP 214310	62.840	879	124.850	188.569
Adriawet 2000 - ESRR sredstva	2.850	0	34.616	37.466
Simarine-Natura (LIFE+)	0	0	1.434	1.434
DOPPS - prihodki rezervata	1.526	0	0	1.526
<i>Objekti: ESRR-PP 6837, MG-PP 6959</i>		0		0
<i>Objekti: MOP-PP 2443</i>		0		0
<i>Objekti: sredstva iz presežka SKZG RS 2005-07</i>		0		0
SKUPAJ PROGRAM	67.216	879	160.900	228.994
SKUPAJ INVESTICIJA - OBJEKTI		0		0
DOPPS - prihodki rezervata 2012 - prenos v leto 2013				4.176

Financiranje iz naslova presežka prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS

DOPPS je vsa dodeljena sredstva iz presežka prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS namenil za izvedbo ukrepa 9.5. Izgradnja centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami (vključno s hlevom z obrobo) in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki. Sredstva predstavljajo nacionalno sofinanciranje projekta Objekti v naravnem rezervatu Škocjanski zatok in jih doslej upravljavec zaradi zamude pri začetku investicije ni črpal, ker pa se celotna investicija nanaša tudi na ukrepe 9.3, 9.4 in 9.6, se tudi sredstva namenijo za vse štiri navedene ukrepe in so se v skladu s Programom dela rezervata in sklenjenima pogodbama sredstva prenesla v leto 2012, in sicer:

1. sredstva v višini 296.645,69 EUR, ki predstavljajo presežek prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za leti 2005 in 2006, za obdobje od 1.3.2008 do 31.12.2010, na podlagi 5. odstavka 148. člena Zakona o ohranjanju narave (Ur.l.RS št. 96/04), sklepa Vlade RS z dne 27.12.2007, sklepa ministra za okolje in prostor št. 406-12/2005/11 z dne 28.1.2008, popravka sklepa št. 406-12/2005/15 z dne 5.6.2008, sklenjene tripartitne pogodbe št. 2511-08-600135 o financiranju načrtovanih ukrepov na podlagi sprejetega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok in aneksov št. 1 in 2 k tej pogodbi,
2. sredstva v višini 203.709,00 EUR, ki predstavljajo iz presežek prihodkov nad odhodki Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za leto 2007, za obdobje do 30.6.2011 na podlagi 5. odstavka 148. člena Zakona o ohranjanju narave (Ur.l.RS št. 96/04), sklepa Vlade RS št. 47602-26/2008/5 z dne 10.7.2008, sklepa ministra za okolje in prostor št.:476-25/2007/3 z dne 14.8.2008 ter sklenjene tripartitne pogodbe št. 2511-09-600030 o financiranju načrtovanih ukrepov na podlagi sprejetega programa dela naravnega rezervata Škocjanski zatok in aneksa št. 1 k tej pogodbi.

Preglednica 15: Prikaz načrtovane porabe sredstev SKZG RS in realizacije v letu 2012

ukrep	sredstva
9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh potrebnih soglasij in dovoljenj	296.645,69€ (presežek 2005-06)
9.4. Izdelava in namestitev zastiralnih sten z opazovalnimi linami (2. faza)	
9.5. Izgradnja centra za obiskovalce s spremljajočimi manipulativnimi površinami (vključno s hlevom z obrobo) in centralne opazovalnice na Bertoški bonifiki	203.709,00€ (presežek 2007)
9.6. Izgradnja in oprema parkovne infrastrukture na območju pod ankaransko vpadnico	
SKUPAJ	500.354,69€
realizacija 2012 – prevzete obveznosti	
9.3. Dokončanje dokumentacije in pridobitev vseh potrebnih soglasij in dovoljenj – sprememba projektne dokumentacije PZI, št. 2/2006 (avgust 2007): prevzeta obveznost za plačilo celotnega zneska po pogodbi št. 2330-12-830120, od katere naročnik MKO po potrditvi projekta DOPPS-u kot plačniku povrne 75% pogodbene vrednosti brez DDV (do konca leta 2012 računa izvajalca še nismo prejeli)	15.840,00€

Neporabljeni del sredstev se prenese v prihodnje proračunsko obdobje. Glede na to, da plačilo po zgoraj navedeni pogodbi še ni bilo izvedeno, se v leto 2013 prenese celotni znesek 500.354,69€.

Zaradi zamud pri začetku investicije v objekte v naravnem rezervatu Škocjanski zatok le-ti ne bodo zgrajeni do predvidenega roka za financiranje načrtovanih ukrepov po obeh pogodbah, to je do

31.12.2012. Zato smo MKO pravočasno opozorili, da je pred iztekom roka treba skleniti anekse k obema pogodbama, s katerimi se financiranje ukrepov podaljša do predvidenega zaključka investicije v objekte v rezervatu v skladu z novo finančno dinamiko projekta in potrjeno vlogo za pridobitev ESRR sredstev, predvidoma do 31.12.2015 (glej poročilo pod ukrepom 9.2).

V primeru, da vsa pogodbeno sredstva iz presežkov Sklada ne bodo potrebna za gradnjo objektov, se razliko z aneksi prerazporedi na druge prihodnje ukrepe, ki vsebujejo investicije v naravnem rezervatu, npr. za odkup zemljišč na območju ob Telekomu, ki je predlagano za vključitev v naravni rezervat z novo uredbo o NRŠZ, ki je v pripravi na MOP, ali za druge investicijske nakupe. Glede na to, da v letu 2012 ni bil noveliran investicijski program, nimamo dokončnega podatka, na podlagi katerega bi lahko opredelili nadaljnjo porabo, v kolikor po izvedbi investicije v objekte ostane del sredstev Sklada.

PRILOGE K LETNEMU POROČILU

Priloga 1: Zgoščenska z naslednjo vsebino po mapah

Letno poročilo

- Letno poročilo v e-obliki
- Fotodokumentacija dogodkov in aktivnosti po letnem programu dela NRŠZ za 2012
- Preglednica o popisu sredstev v lasti države in upravljanju DOPPS v NR Škocjanski zatok na dan 31.12.2012

Raziskave in študije (poročila)

- Herpetofavna (dvoživke in plazilci) (v angleškem jeziku)
- Inventarizacija in monitoring hroščev

Adriawet 2000 (študije in delovna gradiva projekta)

- Ekosistemske storitve NR Škocjanski zatok - Ohranjanje in povečevanje ekosistemskih storitev naravnega rezervata Škocjanski zatok kljub urbanim pritiskom
- Analiza rezultatov in doseženih kazalnikov iz izvedenega načrta upravljanja 2007-11 po prioritetah in aktivnostih
- Študija obnovljivih virov energije za NR Škocjanski zatok